

## ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ, ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2012/27/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΤΗΣ 25<sup>ης</sup> ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2012, «ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ, ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ 2009/125/ΕΚ ΚΑΙ 2010/30/ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ 2004/8/ΕΚ ΚΑΙ 2006/32/ΕΚ», ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2013/12/ΕΕ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 13ΗΣ ΜΑΙΟΥ 2013 «ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2012/27/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ, ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΡΟΑΤΙΑΣ» ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

ΜΕΡΟΣ Α΄  
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

## Άρθρο 1

## Τροποποιήσεις του άρθρου 1 του ν. 4337/2015 (Α΄ 129)

1. Οι διατάξεις των περιπτώσεων α΄ και γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4337/2015 (Α΄ 129), καταργούνται από της ισχύος τους.
  2. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 (Α΄ 120), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Όσοι έχουν προσληφθεί στο Δημόσιο μέχρι και την 31-12-2010 και θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1-1-2015 και μετά καθώς και όσοι έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι και την 31-12-2014 και έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1-9-2015 και μετά, δικαιούνται:».
  3. Οι διατάξεις της περίπτωσης β΄ της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010, όπως ισχύει, αντικαθίστανται ως εξής:

«β. Ειδικά για τον υπολογισμό του αναλογικού τμήματος της σύνταξης από 1-1-2011 και μετά, των προσώπων του τέταρτου εδαφίου της περ. α της παρ. 1 των άρθρων 1 και 26 του π.δ. 169/2007 και όσων από τα πρόσωπα αυτά υπάγονται στις διατάξεις του ν. 2084/1992, που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1-1-2015 και μετά ή έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι και την 31-12-2014 και έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1-9-2015 και μετά, δικαιούνται:».
  4. Στο τέλος του άρθρου 1 του ν. 4337/2015 προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού, εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που διέπονται από το ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε τους οικείους φορείς, καθώς και για το προσωπικό του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος και των υπαλλήλων των ασφαλιστικών Ταμείων του προσωπικού των Σιδηροδρομικών Δικτύων, που διέπονται από το καθεστώς του ν.δ. 3395/1955 (Α΄ 276).»
- Η παράγραφος αυτή ισχύει από την έναρξη ισχύος του ν. 4337/2015.

**ΜΕΡΟΣ Β΄**  
**ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ 2012/27/ΕΕ**  
**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι**  
**ΣΚΟΠΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ**

**Άρθρο 2**

**Σκοπός - αντικείμενο**

(άρθρο 1 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Με τις διατάξεις του Μέρους Β΄ εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25<sup>ης</sup> Οκτωβρίου 2012 «για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των Οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των Οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ» (ΕΕ L 315 της 14.11.2012), όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2013/12/ΕΕ του Συμβουλίου της 13<sup>ης</sup> Μαΐου 2013 «για την προσαρμογή της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας (ΕΕ L 141 της 28.5.2013)».
2. Θεσπίζεται πλαίσιο μέτρων για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης προκειμένου η χώρα να συνεισφέρει στην επίτευξη του πρωταρχικού στόχου 2020 της Ένωσης για είκοσι τοις εκατό (20%) στην ενεργειακή απόδοση και να προετοιμάσει το έδαφος για περαιτέρω βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης πέραν της προαναφερόμενης χρονολογίας.
3. Θεσπίζονται ενδεικτικοί εθνικοί στόχοι ενεργειακής απόδοσης για το 2020, μέτρα για την προώθηση τους και κανόνες που αποσκοπούν στην υπερνίκηση των αδυναμιών της αγοράς ενέργειας που παρεμποδίζουν την απόδοση στον εφοδιασμό και τη χρήση ενέργειας.

**Άρθρο 3**

**Ορισμοί**

(άρθρο 2 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

«Ενέργεια»: όλες οι μορφές ενεργειακών προϊόντων, τα καύσιμα, η θερμότητα, η ανανεώσιμη ενέργεια, ο ηλεκτρισμός ή οποιαδήποτε άλλη μορφή ενέργειας, όπως ορίζονται στην περίπτωση δ) του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1099/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για τις στατιστικές ενέργειας (ΕΕ L 304 της 4.11.2008).

«Κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας»: η ακαθάριστη εσωτερική κατανάλωση, εξαιρουμένων των μη ενεργειακών χρήσεων.

«Τελική κατανάλωση ενέργειας»: όλη η ενέργεια που παρέχεται στη βιομηχανία, τις μεταφορές, τα νοικοκυριά, τις υπηρεσίες και τη γεωργία. Εξαιρούνται οι παραδόσεις στον τομέα της μετατροπής της ενέργειας και οι ίδιες οι βιομηχανίες ενεργειακών δραστηριοτήτων.

«Ενεργειακή απόδοση»: ο λόγος της εκροής επιδόσεων, υπηρεσιών, αγαθών ή ενέργειας προς την εισροή ενέργειας.

«Εξοικονόμηση ενέργειας»: ποσότητα εξοικονομούμενης ενέργειας, η οποία προσδιορίζεται με τη μέτρηση ή/και τον κατ' εκτίμηση υπολογισμό της κατανάλωσης πριν και μετά την υλοποίηση ενός μέτρου βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, με ταυτόχρονη εξασφάλιση της σταθερότητας των εξωτερικών συνθηκών που επηρεάζουν την ενεργειακή κατανάλωση.

«Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης»: αύξηση της ενεργειακής απόδοσης λόγω τεχνολογικών αλλαγών, αλλαγών στη συμπεριφορά ή/και οικονομικών αλλαγών.

«Ενεργειακή υπηρεσία»: το φυσικό όφελος, η χρησιμότητα ή το πλεονέκτημα που προκύπτει από τον συνδυασμό ενέργειας με ενεργειακά αποδοτική τεχνολογία ή με δράση η οποία μπορεί να περιλαμβάνει τις εργασίες, την εγκατάσταση, λειτουργία, συντήρηση και έλεγχο που απαιτούνται για την παροχή της υπηρεσίας αυτής, βάσει συμβάσεως και η οποία υπό κανονικές συνθήκες έχει αποδείξει ότι οδηγεί σε επαληθεύσιμη και μετρήσιμη ή εκτιμώμενη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ή σε εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας.

«Δημόσιοι φορείς»: οι «αναθέτουσες αρχές», όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του π.δ. 60/2007 (Α 64) με το οποίο προσαρμόστηκε η ελληνική νομοθεσία στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31<sup>ης</sup> Μαρτίου 2004 (ΕΕ L 134 της 30.4.2005), όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ (ΕΕ L 257 της 1.10.2005) και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ (ΕΕ L 323 9.12.2005).

«Κεντρική δημόσια διοίκηση»: όλες οι διοικητικές υπηρεσίες των οποίων η αρμοδιότητα εκτείνεται σε ολόκληρη την επικράτεια.

«Συνολικό ωφέλιμο εμβαδόν δαπέδου»: το εμβαδόν των δαπέδων κτιρίου ή μέρους κτιρίου στο οποίο χρησιμοποιείται ενέργεια για τη ρύθμιση των κλιματικών συνθηκών στο εσωτερικό του.

«Σύστημα ενεργειακής διαχείρισης»: το σύνολο των αλληλένδετων ή αλληλεπιδρώντων στοιχείων ενός σχεδίου που θέτει στόχο ενεργειακής απόδοσης και χαράσσει τη στρατηγική επίτευξης του εν λόγω στόχου.

«Ευρωπαϊκό πρότυπο»: πρότυπο το οποίο εκδίδεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης ή το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τυποποίησης στον τομέα των Τηλεπικοινωνιών και διατίθεται προς δημόσια χρήση.

«Διεθνές πρότυπο»: πρότυπο το οποίο έχει εκδοθεί από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης και διατίθεται στο κοινό.

«Υπόχρεο μέρος»: διανομέας ενέργειας ή επιχείρηση λιανικής πώλησης ενέργειας που δεσμεύεται από τα καθεστάτα επιβολής της υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης που αναφέρονται στο άρθρο 8.

«Εξουσιοδοτηθέν μέρος»: νομικό πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί από την κυβέρνηση ή από άλλο δημόσιο φορέα εξουσία ανάπτυξης, διαχείρισης ή

λειτουργίας ενός χρηματοδοτικού προγράμματος εξ ονόματος της κυβέρνησης ή του άλλου δημόσιου φορέα.

«Συμμετέχον μέρος»: επιχείρηση ή δημόσιος φορέας που δεσμεύεται να επιτύχει ορισμένους στόχους βάσει εθελοντικής συμφωνίας, ή καλύπτεται από εθνικό κανονιστικό μέσο πολιτικής.

«Δημόσια αρχή επιβολής»: φορέας ο οποίος διέπεται από το δημόσιο δίκαιο και είναι υπεύθυνος για την επιβολή ή την παρακολούθηση της φορολόγησης της ενέργειας ή του άνθρακα, των χρηματοδοτικών καθεστώτων και μέσων, των φορολογικών κινήτρων, προτύπων και κανόνων, των καθεστώτων ενεργειακής σήμανσης, της εκπαίδευσης ή της κατάρτισης.

«Μέτρο πολιτικής»: κανονιστικό, χρηματοδοτικό, δημοσιονομικό, εθελοντικό, ή ενημερωτικό μέσο, το οποίο δημιουργεί ένα υποστηρικτικό πλαίσιο, απαίτηση ή κίνητρο για τους παράγοντες της αγοράς, ώστε να παρέχουν και να αγοράζουν ενεργειακές υπηρεσίες και να αναλαμβάνουν άλλα μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

«Επιμέρους δράση»: δράση η οποία οδηγεί σε βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης που μπορούν να επαληθευτούν και να μετρηθούν ή να εκτιμηθούν και η οποία πραγματοποιείται ως αποτέλεσμα μέτρου πολιτικής.

«Διανομέας ενέργειας»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο, συμπεριλαμβανομένου του διαχειριστή δικτύου διανομής που είναι υπεύθυνο για τη μεταφορά ενέργειας, με σκοπό τη διάθεσή της σε τελικούς καταναλωτές και σταθμούς διανομής που πωλούν ενέργεια σε τελικούς καταναλωτές.

«Διαχειριστής συστήματος διανομής»: ο «διαχειριστής δικτύου διανομής» όπως ορίζεται στην περίπτωση στ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 4001/2011 (Α 179) με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 (ΕΕ L 211 της 14.8.2009) και της Οδηγίας 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 (ΕΕ L 211 της 14.8.2009).

«Επιχείρηση λιανικής πώλησης ενέργειας»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που πωλεί ενέργεια σε τελικούς καταναλωτές.

«Τελικός καταναλωτής»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που καταναλώνει ενέργεια για δική του τελική χρήση.

«Πάροχος ενεργειακών υπηρεσιών»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει ενεργειακές υπηρεσίες ή και άλλα μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης σε εγκαταστάσεις ή κτίρια τελικών καταναλωτών.

«Ενεργειακός έλεγχος»: η συστηματική διαδικασία με σκοπό την απόκτηση επαρκούς γνώσης του υφιστάμενου συνόλου χαρακτηριστικών ενεργειακής κατανάλωσης ενός κτιρίου ή μιας ομάδας κτιρίων, μιας βιομηχανικής ή εμπορικής δραστηριότητας ή εγκατάστασης, καθώς και ιδιωτικών ή δημόσιων υπηρεσιών, με την οποία εντοπίζονται και προσδιορίζονται ποσοτικά οι οικονομικώς αποδοτικές δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας, και με την οποία συντάσσεται έκθεση αποτελεσμάτων.

«Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις» ή «ΜΜΕ»: επιχειρήσεις όπως ορίζονται στον τίτλο Ι του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6<sup>ης</sup> Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003), σύμφωνα με τον οποίο η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ.

«Σύμβαση ενεργειακής απόδοσης»: συμβατική συμφωνία που καταρτίζεται μεταξύ του δικαιούχου και του παρόχου ενεργειακών υπηρεσιών, η οποία επαληθεύεται και παρακολουθείται καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιούνται πληρωμές για επενδύσεις (έργο, προμήθεια ή υπηρεσία) για μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, οι οποίες συνδέονται με ένα συμβατικώς συμφωνηθέν επίπεδο βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης ή με άλλο συμφωνηθέν κριτήριο ενεργειακής απόδοσης, όπως η εξοικονόμηση χρημάτων.

«Έξυπνο σύστημα μέτρησης» ή «ευφυές σύστημα μέτρησης»: ηλεκτρονικό σύστημα το οποίο είναι ικανό να μετρά την κατανάλωση ενέργειας, παρέχοντας περισσότερες πληροφορίες από ένα συμβατικό μετρητή και είναι ικανό να μεταδίδει και να λαμβάνει δεδομένα χρησιμοποιώντας μορφότυπο ηλεκτρονικής επικοινωνίας

«Διαχειριστής συστήματος μεταφοράς»: ο «διαχειριστής συστήματος ενέργειας» όπως ορίζεται στην περίπτωση ε) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 4001/2011.

«Συμπαγωγή»: η ταυτόχρονη παραγωγή θερμικής και ηλεκτρικής ή μηχανικής ενέργειας στο πλαίσιο μίας μόνο διαδικασίας.

«Οικονομικά δικαιολογημένη ζήτηση»: η ζήτηση που δεν υπερβαίνει τις ανάγκες θέρμανσης ή ψύξης και η οποία διαφορετικά θα ικανοποιούνταν, σύμφωνα με τις συνθήκες της αγοράς, με διαδικασίες παραγωγής ενέργειας διαφορετικές από τη συμπαγωγή.

«Ωφέλιμη θερμότητα»: θερμότητα που παράγεται στο πλαίσιο διαδικασίας συμπαγωγής, προκειμένου να ικανοποιήσει μια οικονομικά δικαιολογημένη ζήτηση για θέρμανση ή ψύξη.

«Ηλεκτρική ενέργεια από συμπαγωγή»: η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας συνδεδεμένης με την παραγωγή ωφέλιμης θερμότητας και υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο παράρτημα Ι.

«Συμπαγωγή υψηλής απόδοσης»: η συμπαγωγή που πληροί τα κριτήρια του παραρτήματος ΙΙ.

«Ολικός βαθμός απόδοσης»: ο λόγος της ετήσιας ποσότητας παραγόμενης ηλεκτρικής και μηχανικής ενέργειας και παραγόμενης ωφέλιμης θερμότητας προς το ενεργειακό περιεχόμενο των καυσίμων που χρησιμοποιούνται, για την παραγωγή θερμότητας στο πλαίσιο διαδικασίας συμπαγωγής, καθώς και για την ακαθάριστη παραγωγή ηλεκτρικής και μηχανικής ενέργειας.

«Λόγος ηλεκτρικής ενέργειας προς θερμότητα»: ο λόγος της ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή προς την ωφέλιμη θερμότητα, υπό πλήρη κατάσταση λειτουργίας συμπαραγωγής, με χρήση των λειτουργικών δεδομένων της συγκεκριμένης μονάδας.  
 «Μονάδα συμπαραγωγής»: μονάδα που μπορεί να λειτουργεί ως μονάδα συμπαραγωγής.

«Μονάδα συμπαραγωγής μικρής κλίμακας»: η μονάδα συμπαραγωγής με εγκατεστημένη ηλεκτρική ισχύ μικρότερη από ένα μεγαβάτ (1 MWe).

«Μονάδα συμπαραγωγής πολύ μικρής κλίμακας»: η μονάδα συμπαραγωγής με μέγιστη ηλεκτρική ισχύ μικρότερη από πενήντα κιλοβάτ (50 kWe).

«Συντελεστής δόμησης»: ο λόγος της συνολικής επιφάνειας δόμησης προς το εμβαδόν οικοπέδου ή γηπέδου σε μία συγκεκριμένη περιοχή.

«Αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης»: σύστημα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης που χρησιμοποιεί τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%) ανανεώσιμη ενέργεια, είτε πενήντα τοις εκατό (50%) απορριπτόμενη θερμότητα, είτε εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) συμπαραγόμενη θερμότητα, είτε συνδυαστικά πενήντα τοις εκατό (50%) από τις παραπάνω μορφές θερμότητας και ανανεώσιμης ενέργειας.

«Αποδοτική θέρμανση και ψύξη»: η επιλογή θέρμανσης και ψύξης η οποία, συγκρινόμενη με ένα σενάριο βάσης αντιπροσωπευτικό της συνήθους δραστηριότητας, μειώνει κατά τρόπο μετρήσιμο τη χρήση πρωτογενούς ενέργειας που απαιτείται για την παραγωγή μίας μονάδας παρεχόμενης ενέργειας εντός των ορίων ενός συστήματος κατά τρόπο οικονομικώς αποδοτικό, σύμφωνα με την αξιολόγηση της ανάλυσης κόστους-οφέλους που αναφέρεται στο άρθρο 14, λαμβάνοντας υπόψη την ενέργεια που χρειάζεται για την εξόρυξη, τη μετατροπή, τη μεταφορά και τη διανομή.

«Αποδοτική ατομική θέρμανση και ψύξη»: η επιλογή ατομικής θέρμανσης και ψύξης η οποία, συγκρινόμενη με την αποδοτική τηλεθέρμανση και τηλεψύξη, μειώνει κατά τρόπο μετρήσιμο τη χρήση πρωτογενούς μη ανανεώσιμης ενέργειας που απαιτείται για την παραγωγή μίας μονάδας παρεχόμενης ενέργειας εντός των ορίων ενός συστήματος ή απαιτεί τη χρήση ίδιας πρωτογενούς μη ανανεώσιμης ενέργειας, αλλά με μικρότερο κόστος, λαμβάνοντας υπόψη την ενέργεια που χρειάζεται για την εξόρυξη, τη μετατροπή, τη μεταφορά και τη διανομή.

«Ουσιαστική ανακαίνιση»: ανακαίνιση της οποίας το κόστος υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) του κόστους επένδυσης νέας συγκρίσιμης μονάδας.

«Φορέας συγκέντρωσης»: πάροχος υπηρεσιών στον τομέα της ζήτησης ο οποίος συνδυάζει πολλαπλά βραχείας διάρκειας φορτία καταναλωτών προς πώληση ή εκπλειστηριασμό σε οργανωμένες αγορές ενέργειας.

#### **Άρθρο 4**

##### **Στόχος ενεργειακής απόδοσης**

(άρθρο 3 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ όπως τροποποιήθηκε με το παράρτημα της Οδηγίας 2013/12/ΕΕ και άρθρο 24 παρ. 1 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας θεσπίζεται ενδεικτικός εθνικός στόχος ενεργειακής απόδοσης στην τελική κατανάλωση ενέργειας για το 2020.
2. Για τον καθορισμό του στόχου της παραγράφου 1 συνεκτιμώνται τα ακόλουθα:
  - α) ότι η κατανάλωση ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2020 δεν θα υπερβαίνει τους χίλιους τετρακόσιους ογδόντα τρεις εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου (1.483 εκατομμύρια ΤΙΠ) πρωτογενούς ενέργειας ή τα χίλια ογδόντα έξι εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου (1.086 εκατομμύρια ΤΙΠ) τελικής ενέργειας.
  - β) τα μέτρα που προβλέπονται στον παρόντα νόμο,
  - γ) τα μέτρα που ελήφθησαν για την επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου εξοικονόμησης ενέργειας σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του ν. 3855/2010 (Α 95) με τον οποίο ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 2006/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5<sup>ης</sup> Απριλίου 2006 (ΕΕ L 114 της 27.4.2006),
  - δ) τα μέτρα προώθησης της ενεργειακής απόδοσης σε άλλα κράτη μέλη και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Κατά τον καθορισμό του στόχου, μπορεί να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες που επηρεάζουν την κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας, όπως:
  - α) οι οικονομικώς αποτελεσματικές δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας,
  - β) η εξέλιξη και πρόβλεψη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ),
  - γ) αλλαγές στις εισαγωγές και εξαγωγές ενέργειας,
  - δ) η ανάπτυξη όλων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η πυρηνική ενέργεια, η δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, και
  - ε) η έγκαιρη δράση.
4. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει τον γενικό έλεγχο και την αρμοδιότητα επίβλεψης της υλοποίησης των ενεργειών για την επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου ενεργειακής απόδοσης.
5. Η Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη για την εκπόνηση ετήσιας έκθεσης προόδου για την επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου. Η έκθεση εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και υποβάλλεται από τη Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έως τις 30 Απριλίου κάθε έτους.
6. Το περιεχόμενο των ετήσιων εκθέσεων της παραγράφου 5 περιλαμβάνει τουλάχιστον τις πληροφορίες που περιγράφονται στο μέρος Ι του παραρτήματος XIII.

#### **Άρθρο 5**

#### **Εθνικά Σχέδια Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης (ΕΣΔΕΑ)**

(Άρθρο 24 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Για την επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου του άρθρου 4 η Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη για την εκπόνηση Εθνικών Σχεδίων Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης (ΕΣΔΕΑ) κατόπιν συνεργασίας με συναρμόδια υπουργεία και φορείς.

2. Τα ΕΣΔΕΑ εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Τα ΕΣΔΕΑ υποβάλλονται από τη Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός των προθεσμιών της παραγράφου 2 του άρθρου 24 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ.

3. Τα ΕΣΔΕΑ:

α) καλύπτουν σημαντικά μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και την αναμενόμενη και επιτευχθείσα εξοικονόμηση ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων στον τομέα του εφοδιασμού, της μεταφοράς και της διανομής ενέργειας, καθώς και της τελικής χρήσης ενέργειας,

β) συμπληρώνονται από επικαιροποιημένες εκτιμήσεις της αναμενόμενης συνολικής κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας το 2020, καθώς και εκτίμηση των επιπέδων κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας στους τομείς που αναφέρονται στο μέρος Ι του παραρτήματος XIII.

γ) περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τις πληροφορίες που περιγράφονται στο παράρτημα XIII.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

### ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

#### Άρθρο 6

##### Ανακαίνιση κτιρίων

(άρθρο 4 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Η Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη σύνταξης έκθεσης μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την κινητοποίηση επενδύσεων για την ανακαίνιση του κτιριακού αποθέματος που αποτελείται από κατοικίες και εμπορικά κτίρια, δημόσια και ιδιωτικά.

2. Η έκθεση εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και υποβάλλεται από τη Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τις προθεσμίες του άρθρου 4 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ, ενώ στη συνέχεια αναθεωρείται κάθε τρία (3) έτη και υποβάλλεται ως μέρος των ΕΣΔΕΑ.



3. Η έκθεση περιλαμβάνει:

- α) ανασκόπηση του κτιριακού αποθέματος που βασίζεται, ανάλογα με την περίπτωση, σε στατιστική δειγματοληψία,
- β) εξεύρεση οικονομικώς αποδοτικών προσεγγίσεων για τις ανακαινίσεις ανάλογα με το είδος του κτιρίου και την κλιματική ζώνη,
- γ) πολιτικές και μέτρα για την τόνωση οικονομικώς αποδοτικών ριζικών ανακαινίσεων κτιρίων, περιλαμβανομένων των σταδιακών ριζικών ανακαινίσεων,
- δ) μια προοπτική για τον προσανατολισμό μελλοντικών επενδυτικών αποφάσεων των ιδιωτών, του κατασκευαστικού τομέα και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων,
- ε) την εκτίμηση της αναμενόμενης εξοικονόμησης ενέργειας και των γενικότερων ωφελειών με βάση συγκεκριμένα στοιχεία και μεθοδολογία.

### Άρθρο 7

#### Υποδειγματικός ρόλος κτιρίων που ανήκουν σε δημόσιους φορείς

(άρθρο 5 και άρθρο 20 παράγραφος 5 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Κάθε χρόνο ανακαινίζεται το τρία τοις εκατό (3%) του συνολικού εμβαδού δαπέδου θερμαινόμενων ή/και ψυχόμενων κτιρίων που είναι ιδιόκτητα και καταλαμβάνονται από την κεντρική δημόσια διοίκηση προκειμένου να εκπληρωθούν τουλάχιστον οι ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που έχουν τεθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 του ν. 4122/2013 (Α 42), με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19<sup>ης</sup> Μαΐου 2010 (ΕΕ L 153 της 18.6.2010) και στο βαθμό που αυτό είναι τεχνικά, λειτουργικά και οικονομικά εφικτό. Η ανωτέρω υποχρέωση ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του 2014.
2. Το ποσοστό του τρία τοις εκατό (3%) υπολογίζεται επί του συνολικού εμβαδού δαπέδου των κτιρίων με συνολικό ωφέλιμο εμβαδόν δαπέδου μεγαλύτερο από διακόσια πενήντα τετραγωνικά μέτρα (250 τ.μ.) που είναι ιδιόκτητα και καταλαμβανόμενα από την κεντρική δημόσια διοίκηση, τα οποία την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου κάθε έτους δεν πληρούν τις απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που έχουν τεθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 του ν. 4122/2013.
3. Κατά την εφαρμογή μέτρων για τη ριζική ανακαίνιση των κτιρίων που αναφέρονται στις παραγράφους 1, και 2, το κτίριο θεωρείται ως σύνολο, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται το κέλυφος, ο εξοπλισμός, η λειτουργία και η συντήρηση.
4. Τα κτίρια που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 με τη χαμηλότερη ενεργειακή απόδοση έχουν προτεραιότητα για την υλοποίηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης, όπου αυτά είναι οικονομικώς αποδοτικά και τεχνικώς εφικτά.
5. Από την υποχρέωση της παραγράφου 1 εξαιρούνται οι εξής κατηγορίες κτιρίων:
  - α) μνημεία και κτίρια επισήμως προστατευόμενα ως μέρος συγκεκριμένου περιβάλλοντος ή λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ή ιστορικής τους αξίας, όπως διατηρητέα και εντός παραδοσιακών οικισμών κτίρια, στο βαθμό που η συμμόρφωση

προς ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης θα αλλοιώνε κατά τρόπο μη αποδεκτό το χαρακτήρα ή την εμφάνισή τους,

β) κτίρια των ενόπλων δυνάμεων ή κτίρια που εξυπηρετούν σκοπούς εθνικής άμυνας για τα οποία απαιτείται η διασφάλιση και διατήρηση του χαρακτήρα του απορρήτου της εθνικής άμυνας και ασφάλειας. Στα παραπάνω δεν περιλαμβάνονται οι ενιαίοι χώροι διαβίωσης ή τα κτίρια γραφείων που προορίζονται για τις ένοπλες δυνάμεις και το λοιπό προσωπικό των αρχών εθνικής άμυνας,

γ) κτίρια που χρησιμοποιούνται ως χώροι λατρείας ή για θρησκευτικές δραστηριότητες.

6. Όταν ανακαινίζεται περισσότερο από το τρία τοις εκατό (3%) του συνολικού εμβαδού δαπέδου των κτιρίων που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 σε ένα δεδομένο έτος, το πλεονάζον συνυπολογίζεται στο ετήσιο ποσοστό ανακαίνισης οποιουδήποτε από τα τρία προηγούμενα ή επόμενα έτη.

7. Στο ετήσιο ποσοστό ανακαίνισης των κτιρίων που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 συνυπολογίζονται:

α) τα νέα κτίρια που καταλαμβάνονται και είναι ιδιόκτητα και τα οποία αντικαθιστούν συγκεκριμένα κτίρια που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 που κατεδαφίσθηκαν κατά τη διάρκεια των δύο προηγούμενων ετών και

β) τα κτίρια που έχουν πωληθεί, κατεδαφισθεί ή τεθεί εκτός λειτουργίας κατά τη διάρκεια των δύο (2) προηγούμενων ετών λόγω της εντατικότερης χρήσης άλλων κτιρίων.

8. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης της παραγράφου 1 παρέχεται εναλλακτικά η δυνατότητα ετήσιων συμβολών στο Ειδικό Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης του 21 με ποσό ισοδύναμο προς τις επενδύσεις που απαιτούνται για την υλοποίηση των υποχρεώσεων αυτών.

9. Η Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία, έχει την ευθύνη κατάρτισης καταλόγου των κτιρίων που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρέσεις της παραγράφου 5. Ο κατάλογος περιλαμβάνει το εμβαδόν δαπέδου σε τετραγωνικά μέτρα (τ.μ.) και την ενεργειακή απόδοση κάθε κτιρίου ή σχετικά ενεργειακά δεδομένα, εφόσον είναι διαθέσιμα.

10. Ο κατάλογος δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κατάλληλη επικαιροποίηση των δεδομένων και των σχετικών στοιχείων που προκύπτουν.

11. Τα κτίρια του καταλόγου της παραγράφου 9 έχουν προτεραιότητα κατά τη θέσπιση χρηματοοικονομικών κινήτρων και προγραμμάτων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης δημοσίων κτιρίων.

12. Με ευθύνη των Περιφερειάρχων και των Δημάρχων, για τα κτίρια αρμοδιότητάς τους:

α) εκπονείται σχέδιο ενεργειακής απόδοσης, το οποίο περιέχει συγκεκριμένους στόχους και δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης. Το σχέδιο αναθεωρείται ανά δύο (2) έτη και υποβάλλεται στη Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, β) καθιερώνεται σύστημα ενεργειακής διαχείρισης, το οποίο περιλαμβάνει ενεργειακούς ελέγχους, στο πλαίσιο του σχεδίου ενεργειακής απόδοσης, γ) στο βαθμό που αυτό είναι οικονομικά εφικτό, εφαρμόζονται τα σχέδια ενεργειακής απόδοσης, χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων, ειδικά χρηματοδοτικά εργαλεία και μέσα, καθώς επίσης και πάροχοι ενεργειακών υπηρεσιών μέσω σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης.

Τα ανωτέρω κτίρια που εντάσσονται σε σχέδια ενεργειακής απόδοσης ή συστήματα ενεργειακής διαχείρισης έχουν προτεραιότητα κατά τη θέσπιση χρηματοοικονομικών κινήτρων και προγραμμάτων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης δημοσίων κτιρίων.

**13.** Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει το γενικό έλεγχο και την αρμοδιότητα για την εκπλήρωση της υποχρέωσης της παραγράφου 1.

### **Άρθρο 8**

#### **Ενεργειακή απόδοση στις αγορές από δημόσιους φορείς**

(άρθρο 6 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

**1.** Οι φορείς της κεντρικής δημόσιας διοίκησης αγοράζουν προϊόντα, υπηρεσίες και κτίρια υψηλής ενεργειακής απόδοσης, εφόσον αυτό συνάδει προς την οικονομική αποδοτικότητα, την οικονομική σκοπιμότητα, τη γενικότερη βιωσιμότητα, την τεχνική καταλληλότητα, καθώς και τον επαρκή ανταγωνισμό, σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ. Η υποχρέωση αυτή ισχύει εφόσον η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση ή ανώτερη από τα όρια που ορίζονται στο άρθρο 6 του π.δ. 60/2007, ως εκάστοτε ισχύουν.

**2.** Η υποχρέωση της προηγούμενης παραγράφου για αγορές προϊόντων, υπηρεσιών και κτιρίων υψηλής ενεργειακής απόδοσης μπορεί να επεκτείνεται, εκτός από τους φορείς της κεντρικής δημόσιας διοίκησης και στους υπόλοιπους δημόσιους φορείς του όγδου εδαφίου του άρθρου 3, αφού λάβουν δεόντως υπόψη τις εκατέρωθεν αρμοδιότητες και τη διοικητική διάρθρωση και ακολουθώντας τον υποδειγματικό ρόλο των φορέων της κεντρικής δημόσιας διοίκησης. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού μπορεί να ορίζονται οι σχετικές προϋποθέσεις και λοιποί όροι εφαρμογής.

**3.** Οι δημόσιοι φορείς μπορούν, κατά τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων παροχής υπηρεσιών με σημαντικό ενεργειακό περιεχόμενο, να εκτιμούν κατά πόσον υπάρχει δυνατότητα σύναψης μακροχρόνιων συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης, οι οποίες επιφέρουν μακροπρόθεσμη εξοικονόμηση ενέργειας. Με κοινή απόφαση του

Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί να ορίζονται οι σχετικές προϋποθέσεις και λοιποί όροι εφαρμογής.

4. Η υποχρέωση της παραγράφου 1 εφαρμόζεται στις συμβάσεις των ενόπλων δυνάμεων, μόνο στο βαθμό που η εφαρμογή της δε συγκρούεται με το χαρακτήρα και την πρωταρχική επιδίωξη των δραστηριοτήτων των ενόπλων δυνάμεων. Η υποχρέωση δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού όπως ορίζεται στο ν. 3978/2011 (Α 137) με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13<sup>ης</sup> Ιουλίου 2009 (ΕΕ L 216 της 20.8.2009), σχετικά με το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης ορισμένων συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας.

5. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, κατά την αγορά δέσμης προϊόντων η οποία καλύπτεται στο σύνολό της από το άρθρο 11 της κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 12400/1108/2.9.2011 (Β 2301), με την οποία προσαρμόστηκε στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19<sup>ης</sup> Μαΐου 2010 (ΕΕ L 153 της 18.6.2010), οι δημόσιοι φορείς κατά την έννοια του όγδοου εδαφίου του άρθρου 3, μπορούν να διατυπώνουν την απαίτηση ώστε η συνολική ενεργειακή απόδοση να έχει προτεραιότητα έναντι της ενεργειακής απόδοσης επιμέρους προϊόντων στο πλαίσιο της ίδιας δέσμης, αγοράζοντας τη δέσμη προϊόντων που πληροί το κριτήριο της ανώτερης κατηγορίας ενεργειακής απόδοσης.

6. Κατά τη σύναψη νέας σύμβασης μίσθωσης ή αγοράς κτιρίου από δημόσιους φορείς, απαιτείται το κτίριο να ανήκει τουλάχιστον στην ενεργειακή κατηγορία Γ, όπως καθορίζεται στον Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (Β 407 2010). Η παραπάνω υποχρέωση εφαρμόζεται σταδιακά για την ανανέωση των υφιστάμενων συμβάσεων μίσθωσης με σκοπό έως το 2020 όλα τα κτίρια που στεγάζουν υπηρεσίες δημόσιων φορέων να είναι τουλάχιστον ενεργειακής κατηγορίας Γ.

## **Άρθρο 9**

### **Καθεστώς επιβολής υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης**

(άρθρο 7 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2017 θεσπίζεται καθεστώς επιβολής της υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης, με το οποίο εξασφαλίζεται ότι οι διανομείς ενέργειας ή/και οι εταιρείες λιανικής πώλησης ενέργειας που ορίζονται ως υπόχρεα μέρη σύμφωνα με την παράγραφο 4 και λειτουργούν στην ελληνική επικράτεια, επιτυγχάνουν έναν σωρευτικό στόχο εξοικονόμησης ενέργειας στην τελική χρήση έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζεται ο κατάλογος των υπόχρεων μερών, ο

ακριβής επιμερισμός του στόχου στα υπόχρεα μέρη, οι διαδικασίες που απαιτούνται για την υλοποίηση των καθεστώτων επιβολής, το σύστημα μέτρησης, ελέγχου και επαλήθευσης των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης που εφαρμόζουν τα υπόχρεα μέρη, με βάση το οποίο εξακριβώνεται τουλάχιστον ένα στατιστικά σημαντικό ποσοστό και αντιπροσωπευτικό δείγμα τους, καθώς και κάθε σχετικό θέμα. Με την ίδια απόφαση, κατά τον επιμερισμό του στόχου στα υπόχρεα μέρη, μπορεί να εξαιρείται η ενέργεια που διανέμεται ή πωλείται μέσω αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης.

2. Ο στόχος της παραγράφου 1 του παρόντος, ισοδυναμεί τουλάχιστον με την πραγματοποίηση νέων ετήσιων εξοικονομήσεων ενέργειας από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 ίσων με το ενάμιση τοις εκατό (1,5%) των κατ' όγκο ετήσιων πωλήσεων ενέργειας στους τελικούς καταναλωτές όλων των διανομέων ενέργειας είτε όλων των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης ενέργειας, του μέσου όρου των τριών (3) τελευταίων ετών πριν από την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2013. Για τον καθορισμό του στόχου εξαιρούνται οι κατ' όγκον πωλήσεις ενέργειας που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές.

3. Για τον καθορισμό του στόχου και με την προϋπόθεση ότι δεν προκύπτει αποδεδειγμένα μείωση μεγαλύτερη από εικοσιπέντε τοις εκατό (25%) της ποσότητας εξοικονόμησης ενέργειας που αναφέρεται στην παράγραφο 2:

α) χρησιμοποιείται σταδιακή προσέγγιση για την ποσότητα νέων εξοικονομήσεων, χρησιμοποιώντας τιμές ένα τοις εκατό (1%) για τα έτη 2014 και 2015, ένα και εικοσιπέντε τοις εκατό (1,25%) για τα έτη 2016 και 2017 και ενάμιση τοις εκατό (1,5%) για τα έτη 2018, 2019 και το 2020,

β) εξαιρούνται από τον υπολογισμό το σύνολο ή μέρος των πωλήσεων ενέργειας, κατ' όγκον, που χρησιμοποιείται σε βιομηχανικές δραστηριότητες απαριθμούμενες στο παράρτημα Ι της κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων με αριθμό Η.Π. 54409/2632/27.12.2004 (Β 1931) με την οποία συμμορφώθηκε η ελληνική νομοθεσία με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13<sup>ης</sup> Οκτωβρίου 2003 (ΕΕ L 275 της 25.10.2003), όπως ισχύει,

γ) προσμετρώνται οι εξοικονομήσεις ενέργειας που επιτυγχάνονται στους τομείς μετατροπής, μεταφοράς και διανομής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αποδοτικών υποδομών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των απαιτήσεων των παραγράφων 5 και 6 και της περίπτωσης β) της παραγράφου 7 του άρθρου 14 και των παραγράφων 1 έως 13, 18 και 19 του άρθρου 15,

δ) προσμετράται η εξοικονόμηση ενέργειας που έχει επιτευχθεί και μπορεί με μετρήσιμα στοιχεία να επαληθευτεί, από μεμονωμένες νέες δράσεις που εφαρμόστηκαν από τις 31 Δεκεμβρίου 2008 και εξακολουθούν να έχουν αντίκτυπο το 2020.

4. Τα καθεστώτα επιβολής υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης της παραγράφου 1 επιβάλλονται με αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια σε υπόχρεα μέρη μεταξύ, των διανομέων ενέργειας ή/και των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης ενέργειας ή/και των διανομέων καυσίμων που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές ή/και των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης καυσίμων που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές, που λειτουργούν στην επικράτεια της χώρας. Τα κριτήρια περιλαμβάνουν τουλάχιστον την ποσότητα της διανεμόμενης ή πωλούμενης ενέργειας σε τελικούς καταναλωτές. Το ποσό της εξοικονόμησης ενέργειας για την εκπλήρωση της υποχρέωσης επιτυγχάνεται από τα υπόχρεα μέρη σε τελικούς καταναλωτές οι οποίοι ορίζονται, κατά περίπτωση, ανεξάρτητα από τον υπολογισμό που γίνεται βάσει της παραγράφου 1 ή με πιστοποιημένες εξοικονομήσεις που απορρέουν από άλλα μέρη, όπως περιγράφεται στην περίπτωση β) της παραγράφου 7.

5. Η ποσότητα της εξοικονομούμενης ενέργειας που απαιτείται συνολικά καθώς και από κάθε υπόχρεο μέρος εκφράζεται ως κατανάλωση τελικής ενέργειας, με την εφαρμογή του Πίνακα του παραρτήματος IV.

6. Η εξοικονόμηση ενέργειας που απορρέει από τις παραγράφους 1, 2, 3 και 11 του παρόντος άρθρου και από το άρθρο 20 υπολογίζεται σύμφωνα με τα σημεία 1 και 2 του παραρτήματος V.

7. Στο πλαίσιο του καθεστώτος επιβολής υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης:

α) συμπεριλαμβάνονται στις υποχρεώσεις εξοικονόμησης ενέργειας που επιβάλλονται, ενέργειες με κοινωνικό σκοπό, όπως η κατά προτεραιότητα υλοποίηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης σε νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή ένδεια ή στην κοινωνική κατοικία,

β) τα υπόχρεα μέρη μπορούν να προσμετρούν την πιστοποιημένη εξοικονόμηση ενέργειας που επιτυγχάνουν οι πάροχοι ενεργειακών υπηρεσιών ή άλλα τρίτα μέρη, περιλαμβανομένης της προώθησης μέτρων μέσω άλλων εγκεκριμένων από το κράτος φορέων ή μέσω δημόσιων αρχών, ανεξαρτήτως εάν σε αυτές συμμετέχουν επίσημες συμπράξεις ή όχι, τα οποία μπορούν να συνδυάζονται με άλλες πηγές χρηματοδότησης και υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται σαφής, διαφανής και ανοικτή σε όλους τους παράγοντες της αγοράς διαδικασία έγκρισης και η οποία αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση του κόστους πιστοποίησης,

γ) τα υπόχρεα μέρη μπορούν να προσμετρούν την εξοικονόμηση ενέργειας που επιτεύχθηκε σε ένα συγκεκριμένο έτος, σαν να είχε επιτευχθεί σε ένα από τα τέσσερα προηγούμενα ή τρία επόμενα έτη.

8. Οι διανομείς ενέργειας ή/και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας ή/και οι διανομείς καυσίμων που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές ή/και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης καυσίμων που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές, που λειτουργούν στην επικράτεια της χώρας και έχουν οριστεί ως υπόχρεα μέρη σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4, οφείλουν να υποβάλλουν ετησίως στη Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής

Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας:

α) συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με τους τελικούς καταναλωτές τους (εντοπίζοντας τις σημαντικές μεταβολές σε σχέση με στοιχεία που υποβλήθηκαν προηγουμένως),

β) επίκαιρα στοιχεία για την κατανάλωση των τελικών καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των χαρακτηριστικών φορτίου, του διαχωρισμού πελατών και της γεωγραφικής θέσης των πελατών, τηρώντας παράλληλα την ακεραιότητα και την εμπιστευτικότητα των ευαίσθητων προσωπικών ή διαβαθμισμένων εμπορικών πληροφοριών, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας εξειδικεύονται τα στοιχεία που οφείλουν να υποβάλλουν τα υπόχρεα μέρη, ο χρόνος υποβολής τους και κάθε σχετικό θέμα.

9. Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας δημοσιεύεται μια φορά το χρόνο η εξοικονόμηση ενέργειας κάθε υπόχρεου μέρους ή κάθε υποκατηγορίας υπόχρεου μέρους, καθώς και συνολικά στο πλαίσιο του καθεστώτος.

10. Είναι δυνατό τα υπόχρεα μέρη να υλοποιούν τις υποχρεώσεις τους που αναφέρονται στην παράγραφο 1, συμβάλλοντας ετησίως στο Ειδικό Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης του άρθρου 21 με ποσό ισοδύναμο προς τις επενδύσεις που απαιτούνται για την υλοποίηση των υποχρεώσεων αυτών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21.

11. Για την επίτευξη του στόχου της παραγράφου 1 συνδυάζονται με τα καθεστώτα επιβολής υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης άλλα μέτρα πολιτικής, όπως για παράδειγμα προγράμματα ενεργειακής απόδοσης, εφόσον αυτά τα μέτρα πληρούν τα κριτήρια των παραγράφων 13, 14, και 15. Η ετήσια ποσότητα της νέας εξοικονομούμενης ενέργειας που επιτυγχάνεται μέσω αυτής της προσέγγισης είναι ισοδύναμη με την ποσότητα της νέας εξοικονομούμενης ενέργειας που απαιτείται στις παραγράφους 1, 2 και 3.

12. Τα μέτρα πολιτικής που αναφέρονται στην παράγραφο 11 καθορίζονται στα Εθνικά Σχέδια Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης του άρθρου 5 και μπορούν να περιλαμβάνουν, χωρίς να περιορίζονται σε αυτά, τα παρακάτω ή συνδυασμούς τους:

α) καθεστώτα και μέσα χρηματοδότησης ή φορολογικά κίνητρα που οδηγούν στην εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικής τεχνολογίας ή τεχνικών και έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας κατά την τελική χρήση, με την επιφύλαξη των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων,

β) κανονισμούς ή εθελοντικές συμφωνίες, που οδηγούν στην εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικής τεχνολογίας ή τεχνικών και έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας κατά την τελική χρήση,

γ) πρότυπα και κανόνες που αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των προϊόντων και των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων και των

οχημάτων, εκτός των περιπτώσεων που είναι υποχρεωτικοί και ισχύουν βάσει του εθνικού ή ενωσιακού δικαίου,

δ) καθεστώτα ενεργειακής επισήμανσης, με την εξαίρεση όσων είναι υποχρεωτικά και ισχύουν βάσει του εθνικού ή ενωσιακού δικαίου,

ε) κατάρτιση και εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων συμβουλευτικών προγραμμάτων για ενεργειακά θέματα, που οδηγεί στην εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικής τεχνολογίας ή τεχνικών και έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας κατά την τελική χρήση.

**13.** Με την επιφύλαξη της παραγράφου 14, για τον καθορισμό των μέτρων πολιτικής που λαμβάνονται σύμφωνα με τις παραγράφους 11 και 12 εφαρμόζονται τα παρακάτω κριτήρια:

α) τα μέτρα πολιτικής προβλέπουν τουλάχιστον δύο (2) ενδιάμεσες περιόδους έως την 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2020 και οδηγούν στην επίτευξη των επιδιώξεων που τίθενται στην παράγραφο 1,

β) καθορίζεται η ευθύνη κάθε εξουσιοδοτηθέντος μέρους, συμμετέχοντος μέρους ή δημόσιας αρχής επιβολής, αναλόγως της περιπτώσεως,

γ) προσδιορίζεται με διαφάνεια η εξοικονόμηση ενέργειας που πρόκειται να επιτευχθεί,

δ) το ύψος της εξοικονόμησης ενέργειας που απαιτείται ή που πρόκειται να επιτευχθεί από το μέτρο πολιτικής εκφράζεται ως κατανάλωση τελικής ενέργειας, χρησιμοποιώντας τους συντελεστές μετατροπής που ορίζονται στο παράρτημα IV,

ε) η εξοικονόμηση ενέργειας υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τις μεθόδους και τις αρχές που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 του παραρτήματος V,

στ) η εξοικονόμηση ενέργειας υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τις μεθόδους και τις αρχές που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του παραρτήματος V,

ζ) τα συμμετέχοντα μέρη εκπονούν ετήσια έκθεση για την επιτευχθείσα εξοικονόμηση ενέργειας, εκτός εάν αυτό δεν είναι εφικτό, και τη δημοσιοποιούν στην ιστοσελίδα τους,

η) εξασφαλίζεται η παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και εξετάζονται κατάλληλα μέτρα εάν η πρόοδος δεν είναι ικανοποιητική,

θ) καθιερώνεται σύστημα ελέγχου το οποίο περιλαμβάνει επίσης ανεξάρτητη επαλήθευση στατιστικά σημαντικού μέρους των μέτρων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, και

ι) δημοσιεύονται ετησίως στοιχεία για τις ανά έτος τάσεις της εξοικονόμησης ενέργειας στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

**14.** Οι κανονισμοί και οι εθελοντικές συμφωνίες που αναφέρονται στην περίπτωση

β) της παραγράφου 12 συνάδουν προς τα κριτήρια που αναφέρονται στις περιπτώσεις α), β), γ), δ), ε), ζ), η), θ) και ι) της παραγράφου 13.

**15.** Τα άλλα μέτρα πολιτικής που αναφέρονται στην παράγραφο 12 και η δυνατότητα της παραγράφου 10 οφείλουν να συνάδουν προς τα κριτήρια που αναφέρονται στις περιπτώσεις α), β), γ), δ), ε), η), θ) και ι) της παραγράφου 13.



16. Τα μέτρα πολιτικής πρέπει να πληρούν τα κριτήρια των παραγράφων 13, 14 και 15. Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης καταδεικνύεται ο τρόπος που ικανοποιούνται τα κριτήρια της παραγράφου 13 για τα μέτρα πολιτικής των παραγράφων 11 και 12. Στην περίπτωση μέτρων πολιτικής διαφορετικών από τα παραπάνω, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης εξηγείται με ποιο τρόπο επιτυγχάνεται ισότιμο επίπεδο εξοικονόμησης ενέργειας, παρακολούθησης και επαλήθευσης. Σε περίπτωση αλληλοεπικάλυψης του αντικτύπου των μέτρων πολιτικής ή των επιμέρους δράσεων δεν μετράται διπλά η εξοικονόμηση ενέργειας.

### **Άρθρο 10**

#### **Ενεργειακοί έλεγχοι και συστήματα ενεργειακής διαχείρισης**

(άρθρο 8 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Σε όλους τους τελικούς καταναλωτές παρέχεται η δυνατότητα ενεργειακών ελέγχων υψηλής ποιότητας - οι οποίοι είναι οικονομικώς αποδοτικοί - και διακρίνονται σε τρεις (3) κατηγορίες ως εξής:
  - α) Κατηγορία Α': κτίρια κατοικιών, κτίρια γραφείων έως και δύο χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα (2.000 τμ), εμπορικά καταστήματα έως και δύο χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα (2.000 τμ) και επαγγελματικά εργαστήρια με εγκατεστημένη κινητήρια ισχύ που δεν υπερβαίνει τα είκοσι δύο κιλοβάτ (22 kW) ή θερμική τα πενήντα κιλοβάτ (50 kW).
  - β) Κατηγορία Β': κτίρια γραφείων άνω των δύο χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων (2.000 τμ), εμπορικά κτίρια άνω των δύο χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων (2.000 τμ), υπόλοιπα κτίρια που στεγάζουν χρήσεις του τριτογενούς τομέα (όπως σχολικά κτίρια, ξενοδοχεία, νοσοκομεία, κ.α.) και βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις με συνολική εγκατεστημένη ισχύ που δεν υπερβαίνει τα χίλια κιλοβάτ (1.000 kW).
  - γ) Κατηγορία Γ': βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις με συνολική εγκατεστημένη ισχύ άνω των χιλίων κιλοβάτ (1.000 kW).
2. Οι ενεργειακοί έλεγχοι είναι ανεξάρτητοι και διενεργούνται από έναν ή περισσότερους ειδικευμένους ενεργειακούς ελεγκτές, οι οποίοι είναι:
  - α) διπλωματούχοι μηχανικοί με ειδικότητα αρχιτέκτονα, πολιτικού, μηχανολόγου, ηλεκτρολόγου, μηχανολόγου-ηλεκτρολόγου και χημικού, μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ),
  - β) πτυχιούχοι μηχανικοί τεχνολογικής εκπαίδευσης με ειδικότητα ηλεκτρολόγου, ανακαίνισης και αποκατάστασης κτιρίων, αυτοματισμού, βιομηχανικής πληροφορικής, βιομηχανικού σχεδιασμού, ενεργειακής τεχνολογίας, τεχνολογίας πετρελαίου και φυσικού αερίου, μηχανολόγου, πολιτικού δομικών έργων,
  - γ) μηχανικοί των ανωτέρω ειδικοτήτων που έχουν αποκτήσει αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων στη χώρα μας κατ' εφαρμογή της σχετικής ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας,
  - δ) ενεργειακοί επιθεωρητές κτιρίων και συστημάτων θέρμανσης και κλιματισμού εγγεγραμμένοι στα οικεία μητρώα,

ε) ενεργειακοί ελεγκτές που έχουν πιστοποιηθεί σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι εντάσσονται σε τάξη ενεργειακού ελεγκτή της επόμενης παραγράφου, σε εφαρμογή της κείμενης εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

3. Οι ενεργειακοί έλεγχοι διενεργούνται από τους ανωτέρω ενεργειακούς ελεγκτές, οι οποίοι εντάσσονται σε αντίστοιχες τάξεις ως εξής:

α) Τάξη Α': εντάσσονται οι διπλωματούχοι μηχανικοί από την κτήση του διπλώματός τους και οι πτυχιούχοι μηχανικοί τεχνολογικής εκπαίδευσης ένα (1) έτος μετά την κτήση του πτυχίου τους, καθώς επίσης και οι ενεργειακοί επιθεωρητές, οι οποίοι διενεργούν ενεργειακούς ελέγχους κατηγορίας Α'.

β) Τάξη Β': εντάσσονται οι ενεργειακοί ελεγκτές Α' Τάξης μετά από δύο (2) έτη και εφόσον έχουν αποδεδειγμένα διενεργήσει τουλάχιστον πέντε (5) ενεργειακούς ελέγχους Α' Τάξης, καθώς επίσης και οι μηχανικοί που διαθέτουν επαγγελματική εμπειρία σε συναφή ενεργειακά θέματα, όπως αυτή θα οριστεί με την Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας της παραγράφου 1 του άρθρου 16, οι οποίοι διενεργούν ενεργειακούς ελέγχους κατηγορίας Α' και Β'.

γ) Τάξη Γ': εντάσσονται οι ενεργειακοί ελεγκτές Β' Τάξης με ειδικότητα μηχανολόγου, ηλεκτρολόγου, μηχανολόγου-ηλεκτρολόγου και χημικού μηχανικού, μετά από δύο (2) έτη και εφόσον έχουν αποδεδειγμένα διενεργήσει τουλάχιστον πέντε (5) ενεργειακούς ελέγχους Β' Τάξης, καθώς επίσης και μηχανικοί με ειδικότητα μηχανολόγου, ηλεκτρολόγου, μηχανολόγου-ηλεκτρολόγου και χημικού μηχανικού που διαθέτουν επαγγελματική εμπειρία σε συναφή ενεργειακά θέματα, όπως αυτή θα οριστεί με την Απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας της παραγράφου 1 του άρθρου 17, οι οποίοι διενεργούν ενεργειακούς ελέγχους κατηγορίας Α', Β' και Γ'.

4. Οι ενεργειακοί έλεγχοι μπορεί να διενεργούνται και από εσωτερικούς εμπειρογνώμονες που πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια, πιστοποιούνται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 17 και εγγράφονται στο Μητρώο Ενεργειακών Ελεγκτών της παραγράφου 5.

5. Οι ενεργειακοί ελεγκτές, προκειμένου να διενεργούν ενεργειακούς ελέγχους, εγγράφονται σε Μητρώο Ενεργειακών Ελεγκτών, υπό τη μορφή ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, η τήρηση, ο έλεγχος και η διαχείριση του οποίου υπάγεται στην αρμοδιότητα των Τμημάτων Επιθεώρησης Ενέργειας Νοτίου και Βορείου Ελλάδος του Σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Σε ξεχωριστή μερίδα του παραπάνω Μητρώου μπορούν να εγγράφονται τα νομικά πρόσωπα, οιασδήποτε νομικής μορφής, των οποίων ένα τουλάχιστον μέλος ή εταίρος ή υπάλληλος με εξαρτημένη σχέση εργασίας είναι ενεργειακός ελεγκτής.

6. Οι ενεργειακοί έλεγχοι πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα VI και διενεργούνται με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα της σειράς EN 16247 περί ενεργειακών ελέγχων, όπως ισχύουν. Οι ενεργειακοί έλεγχοι δεν πρέπει να περιλαμβάνουν ρήτρες που εμποδίζουν τη διαβίβαση των ευρημάτων του ελέγχου

σε παρόχους ενεργειακών υπηρεσιών, υπό τον όρο ότι ο πελάτης δεν φέρει αντίρρηση.

**7.** Οι εκθέσεις αποτελεσμάτων των ενεργειακών ελέγχων υποβάλλονται από τους ενεργειακούς ελεγκτές στο Αρχείο Ενεργειακών Ελέγχων, το οποίο καταρτίζεται υπό τη μορφή πληροφοριακού συστήματος υποστηριζόμενο από ηλεκτρονική βάση δεδομένων με διεπαφή ιστού, με την επιφύλαξη προστασίας των προσωπικών δεδομένων και των διαβαθμισμένων εμπορικά πληροφοριών, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η τήρηση, ο έλεγχος και η διαχείριση του Αρχείου Ενεργειακών Ελέγχων υπάγεται στην αρμοδιότητα των Τμημάτων Επιθεώρησης Ενέργειας Βορείου και Νοτίου Ελλάδας του Σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Ενέργειας, Δόμησης και Μεταλλείων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

**8.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών μπορεί να θεσπίζονται καθεστώτα στήριξης των ΜΜΕ, ακόμα και εάν έχουν συνάψει προαιρετικές συμφωνίες, για την κάλυψη του κόστους του ενεργειακού ελέγχου και της υλοποίησης συστάσεων του που εξασφαλίζουν υψηλή οικονομική απόδοση, εφόσον τα προτεινόμενα μέτρα υλοποιηθούν και με την επιφύλαξη των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων.

**9.** Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση συναρμόδια υπουργεία ενθαρρύνει την εκπόνηση:

α) προγραμμάτων για την ενημέρωση των ΜΜΕ, με συγκεκριμένα παραδείγματα και βέλτιστες πρακτικές, για τα συστήματα ενεργειακής διαχείρισης στις επιχειρήσεις τους και το όφελος από την υιοθέτησή τους,

β) προγραμμάτων για την ευαισθητοποίηση των νοικοκυριών, μέσω κατάλληλων συμβουλευτικών υπηρεσιών, ως προς τα πλεονεκτήματα των ελέγχων αυτών και

γ) εκπαιδευτικών προγραμμάτων κατάρτισης για τους ενεργειακούς ελεγκτές προκειμένου να διευκολύνεται η αριθμητική επάρκεια των εμπειρογνομώνων.

**10.** Οι επιχειρήσεις που δεν είναι ΜΜΕ υποχρεούνται να υποβληθούν σε ενεργειακό έλεγχο διεξαγόμενο με ανεξάρτητο και οικονομικώς αποδοτικό τρόπο, βάσει των ελάχιστων κριτηρίων που ορίζονται στο παράρτημα VI, από ενεργειακούς ελεγκτές εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και στη συνέχεια να υποβάλλονται σε νέο έλεγχο σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των τεσσάρων (4) ετών από την ημερομηνία διεξαγωγής του προηγούμενου ενεργειακού ελέγχου.

**11.** Οι επιχειρήσεις που δεν είναι ΜΜΕ και εφαρμόζουν σύστημα ενεργειακής ή περιβαλλοντικής διαχείρισης πιστοποιημένο από ανεξάρτητο φορέα, σύμφωνα με τα σχετικά ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα, εξαιρούνται από τις απαιτήσεις της παραγράφου 10, υπό τον όρο ότι το εν λόγω σύστημα διαχείρισης περιλαμβάνει ενεργειακό έλεγχο βάσει των ελάχιστων κριτηρίων που ορίζονται στο παράρτημα VI.

**12.** Οι ενεργειακοί έλεγχοι μπορεί να είναι μεμονωμένοι ή να αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου περιβαλλοντικού ελέγχου. Πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν αξιολόγηση

του τεχνικώς και οικονομικώς εφικτού της σύνδεσης με υφιστάμενο ή σχεδιαζόμενο δίκτυο τηλεθέρμανσης ή τηλεψύξης.

13. Η πρόσβαση στους συμμετέχοντες στην αγορά που παρέχουν ενεργειακές υπηρεσίες βασίζεται σε διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια.

14. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Περιβάλλοντος & Ενέργειας και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών μπορεί να θεσπίζονται καθεστώτα στήριξης και παροχής κινήτρων για την υλοποίηση των συστάσεων από ενεργειακούς ελέγχους και συναφή μέτρα, με την επιφύλαξη των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων.

15. Για την τήρηση της υποχρέωσης της παραγράφου 10 και τη διασφάλιση και τον έλεγχο της ποιότητας των ενεργειακών ελέγχων, αρμόδια είναι τα Τμήματα Επιθεώρησης Ενέργειας του Σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στα οποία οι ενεργειακοί ελεγκτές υποχρεούνται να γνωστοποιούν τη διενέργεια των ενεργειακών ελέγχων τους και να υποβάλλουν τις σχετικές εκθέσεις, σύμφωνα με διαδικασία που θα καθοριστεί με την Υπουργική Απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 17.

16. Για την αποτελεσματικότερη επιτέλεση του ελεγκτικού έργου τους, τα ανωτέρω Τμήματα Επιθεώρησης Ενέργειας μπορεί να επικουρούνται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Με διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται τα προσόντα των ανεξάρτητων εμπειρογνομώνων, οι κανόνες και οι αρχές που διέπουν την εκτέλεση του έργου τους, ο τρόπος και η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής τους, το ύψος και ο τρόπος αποζημίωσής τους, οι ιδιότητες που είναι ασυμβίβαστες με το έργο τους, οι διοικητικές κυρώσεις και τα χρηματικά πρόστιμα που τους επιβάλλονται, τα όργανα, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις επιβολής των κυρώσεων και των προστίμων, το ύψος, η διαβάθμισή τους και τα κριτήρια επιμέτρησής τους, οι διοικητικές προσφυγές κατά των κυρώσεων, οι προθεσμίες άσκησής τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

17. Η ιδιότητα του ενεργειακού ελεγκτή είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου ή υπαλλήλου Ν.Π.Δ.Δ. με σχέση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

## **Άρθρο 11**

### **Μέτρηση**

(άρθρο 9 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας που έχουν την ευθύνη εγκατάστασης, λειτουργίας και συντήρησης μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, τηλεθέρμανσης, τηλεψύξης και ζεστού νερού χρήσης για οικιακή κατανάλωση, υποχρεούνται να παρέχουν σε ανταγωνιστική τιμή στους τελικούς καταναλωτές ατομικούς μετρητές που απεικονίζουν την πραγματική

ενεργειακή τους κατανάλωση και παρέχουν πληροφορίες για τον πραγματικό χρόνο χρήσης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) κατά την αντικατάσταση υφιστάμενου μετρητή ή μετά από ριζική ανακαίνιση κτιρίου ή κτιριακής μονάδας, κατά την έννοια εδαφίου 12 του άρθρου 2 του ν. 4122/2013, εκτός αν αυτό είναι τεχνικώς αδύνατο ή δεν είναι οικονομικώς αποδοτικό σε σχέση με τις εκτιμώμενες δυνατότητες μακροπρόθεσμης εξοικονόμησης ενέργειας,

β) όταν πραγματοποιείται νέα σύνδεση σε νέο κτίριο.

2. Στις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται ευφυή συστήματα μέτρησης της τελικής κατανάλωσης φυσικού αερίου ή/και ηλεκτρικής ενέργειας, οι διανομείς ενέργειας, οι διαχειριστές δικτύων διανομής και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας:

α) μεριμνούν ώστε τα συστήματα μέτρησης να παρέχουν στους τελικούς καταναλωτές πληροφορίες για τον πραγματικό χρόνο χρήσης και να πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις λειτουργίας που προβλέπονται από τους ισχύοντες τεχνικούς κανονισμούς για τα συστήματα αυτά,

β) διασφαλίζουν την ασφάλεια των έξυπνων μετρητών και των ανταλλαγών δεδομένων, καθώς και την ιδιωτικότητα των τελικών καταναλωτών, σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικότητας,

γ) όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, κατόπιν αιτήματος του τελικού καταναλωτή, διασφαλίζουν ότι οι μετρητές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη την ηλεκτρική ενέργεια που διοχετεύεται στο δίκτυο από τις εγκαταστάσεις του τελικού καταναλωτή,

δ) διασφαλίζουν ότι, εάν οι τελικοί καταναλωτές υποβάλλουν σχετικό αίτημα, τα δεδομένα μέτρησης της παραγωγής ή της κατανάλωσής τους ηλεκτρικής ενέργειας διατίθενται στους ίδιους ή σε τρίτους που ενεργούν για λογαριασμό του τελικού καταναλωτή, σε ευχερώς, κατανοητή μορφή που θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να συγκρίνουν παρόμοιες προσφορές,

ε) παρέχουν κατάλληλες συμβουλές και πληροφορίες στους καταναλωτές κατά το χρόνο εγκατάστασης έξυπνων μετρητών, κυρίως σχετικά με το σύνολο των δυνατοτήτων τους όσον αφορά τη χρήση των ενδείξεων του μετρητή και την παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας.

3. Στην περίπτωση που η θέρμανση και η ψύξη ή το ζεστό νερό ενός κτιρίου παρέχονται από δίκτυο τηλεθέρμανσης ή από κεντρική πηγή που εξυπηρετεί πολλαπλά κτίρια, εγκαθίσταται συσκευή μέτρησης της κατανάλωσης θερμότητας ή ζεστού νερού στον εναλλάκτη θερμότητας ή στο σημείο διανομής.

4. Σε πολυκατοικίες και σε κτίρια πολλαπλών χρήσεων όπου η θέρμανση/ψύξη παρέχεται από κεντρική πηγή ή δίκτυο τηλεθέρμανσης ή από κεντρική πηγή που εξυπηρετεί πολλαπλά κτίρια, εγκαθίστανται ατομικοί μετρητές κατανάλωσης έως την 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2016 για τη μέτρηση της κατανάλωσης για θέρμανση ή ψύξη ή για ζεστό νερό σε κάθε μονάδα, εφόσον αυτό είναι τεχνικά εφικτό και οικονομικώς αποδοτικό.

5. Στην περίπτωση της παραγράφου 4, αν η χρήση ατομικών μετρητών δεν είναι τεχνικά εφικτή ή οικονομικώς αποδοτική, για τη μέτρηση της θερμότητας, πρέπει να χρησιμοποιούνται ατομικοί κατανεμητές κόστους θερμότητας για τη μέτρηση της κατανάλωσης θερμότητας σε κάθε θερμαντικό σώμα, εκτός εάν η εγκατάσταση των εν λόγω κατανεμητών κόστους θερμότητας δεν είναι οικονομικώς αποδοτική. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να αναζητούνται εναλλακτικές, οικονομικώς αποδοτικές μέθοδοι για τη μέτρηση της κατανάλωσης θερμότητας.

6. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών, μπορεί να καθορίζονται περαιτέρω κανόνες για την κατανομή του κόστους της κατανάλωσης θερμότητας ή ζεστού νερού στις περιπτώσεις πολυκατοικιών ή κτιρίων πολλαπλών χρήσεων στις οποίες παρέχεται τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη ή με κοινόχρηστα συστήματα ψύξης ή θέρμανσης, για να διασφαλίζουν τη διαφάνεια και την ακρίβεια του καταμερισμού της ατομικής κατανάλωσης. Όπου συντρέχει περίπτωση, οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνουν κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο κατανομής του κόστους για τη θέρμανση ή/και το ζεστό νερό ως εξής:

- α) ζεστό νερό για οικιακές ανάγκες,
- β) θερμότητα που εκλύεται από την εγκατάσταση του κτιρίου με σκοπό τη θέρμανση των κοινόχρηστων χώρων (στην περίπτωση που τα κλιμακοστάσια και οι διάδρομοι είναι εξοπλισμένοι με θερμαντικά σώματα),
- γ) θέρμανση διαμερισμάτων.

7. Οι δαπάνες για την εγκατάσταση των μετρητών του παρόντος άρθρου μπορεί να θεωρηθούν επιλέξιμες για τους τελικούς καταναλωτές στο πλαίσιο υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ή άλλων μέτρων πολιτικής, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσει η σχετική νομοθεσία της Ένωσης.

## **Άρθρο 12**

### **Τιμολόγηση**

(άρθρα 10 και 11 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Στις περιπτώσεις που οι τελικοί καταναλωτές δε διαθέτουν τα ευφυή συστήματα μέτρησης που αναφέρονται στο άρθρο 59 του ν. 4001/2011 οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας οφείλουν να παρέχουν πληροφορίες τιμολόγησης ακριβείς και βασιζόμενες στην πραγματική κατανάλωση, σύμφωνα με την περίπτωση 1.1 του παραρτήματος VII. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να εκπληρώνεται από σύστημα τακτικής ανάγνωσης της κατανάλωσης στον μετρητή από τους τελικούς καταναλωτές, την οποία θα κοινοποιούν στον διανομέα ενέργειας ή επιχείρηση λιανικής πώλησης ενέργειας. Μόνο εάν ο τελικός καταναλωτής δεν έχει γνωστοποιήσει τα αποτελέσματα αυτής της μέτρησης για δεδομένη περίοδο, η τιμολόγηση θα βασίζεται σε τεκμαρτή ή σε κατ' αποκοπή κατανάλωση.

2. Τα ευφυή συστήματα μέτρησης πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα ακριβούς τιμολόγησης, με βάση την πραγματική κατανάλωση. Οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας οφείλουν να παρέχουν στους τελικούς καταναλωτές τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης σε συμπληρωματικές πληροφορίες που τους επιτρέπουν να ελέγχουν οι ίδιοι λεπτομερώς το ιστορικό της κατανάλωσής τους και οι οποίες περιλαμβάνουν:

α) σωρευτικά στοιχεία τουλάχιστον για τα τρία (3) προηγούμενα έτη ή για την περίοδο από την έναρξη της σύμβασης προμήθειας εάν αυτή είναι μικρότερη, τα οποία αντιστοιχούν στις χρονικές περιόδους για τις οποίες υπάρχουν συχνά τιμολογιακές πληροφορίες,

β) λεπτομερή στοιχεία για τον χρόνο χρήσης για οιαδήποτε ημέρα, εβδομάδα, μήνα και έτος, τα οποία κοινοποιούνται στον τελικό καταναλωτή μέσω του διαδικτύου ή της διεπαφής του μετρητή τουλάχιστον για το διάστημα των τελευταίων εικοσιτεσσάρων (24) μηνών ή για την περίοδο από την έναρξη της σύμβασης προμήθειας εάν αυτή είναι μικρότερη.

3. Οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας οφείλουν από την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2016, ανεξάρτητα από την εγκατάσταση ή μη ευφυούς συστήματος μέτρησης:

α) στο βαθμό που είναι διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν την ενεργειακή τιμολόγηση και το ιστορικό της κατανάλωσης των τελικών καταναλωτών, να τα διαθέτουν κατόπιν αιτήματος του τελικού καταναλωτή, σε πάροχο ενεργειακών υπηρεσιών οριζόμενο από τον τελικό καταναλωτή,

β) να προσφέρουν στους τελικούς καταναλωτές την επιλογή ηλεκτρονικών τιμολογιακών πληροφοριών και τιμολόγησης και να παρέχουν, εάν οι πελάτες το ζητήσουν, σαφείς και κατανοητές εξηγήσεις για τον τρόπο με τον οποίο προέκυψε ο λογαριασμός τους, ιδίως στην περίπτωση που οι λογαριασμοί δεν βασίζονται στην πραγματική κατανάλωση,

γ) να παρέχουν στο λογαριασμό κατάλληλα πληροφοριακά στοιχεία ώστε οι τελικοί καταναλωτές να έχουν πλήρη εικόνα του τρέχοντος ενεργειακού κόστους, σύμφωνα με το παράρτημα VII,

δ) να μπορούν να προβλέπουν ότι, κατόπιν αιτήματος του τελικού καταναλωτή, οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτά τα τιμολόγια δεν θα θεωρούνται αίτημα προς πληρωμή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εξασφαλίζουν ότι οι προμηθευτές ενεργειακών πόρων προσφέρουν ευέλικτες ρυθμίσεις για τις πληρωμές,

ε) να παρέχουν πληροφορίες και εκτιμήσεις του ενεργειακού κόστους στους καταναλωτές εφόσον τις ζητούν, εγκαίρως και σε κατανοητή μορφή ώστε να μπορούν να συγκρίνουν παρόμοιες προσφορές.

4. Οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας οφείλουν να παρέχουν στους τελικούς καταναλωτές ατελώς όλους τους λογαριασμούς και τις πληροφορίες για την κατανάλωση ενέργειας και δωρεάν πρόσβαση στα στοιχεία για την κατανάλωσή τους, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

5. Παρά την παράγραφο 4, η κατανομή του κόστους των πληροφοριών τιμολόγησης για την ατομική κατανάλωση θέρμανσης και ψύξης σε πολυκατοικίες και σε κτίρια πολλαπλών χρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 11, γίνεται χωρίς αμοιβή. Τα κόστη που προκύπτουν από την ανάθεση αυτού του καθήκοντος σε τρίτο μέρος, όπως σε πάροχο υπηρεσιών ή σε τοπικό προμηθευτή ενέργειας, τα οποία καλύπτουν τη μέτρηση, την κατανομή και τον λογιστικό υπολογισμό της πραγματικής ατομικής κατανάλωσης σε κτίρια αυτού του είδους, μπορούν να μετακυλιούνται στους τελικούς καταναλωτές, υπό τον όρο ότι τα κόστη αυτά είναι λογικά.

6. Οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας οφείλουν ανά έξι (6) μήνες να αναρτούν στο διαδίκτυο τα αποτελέσματα των δράσεών τους για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

### **Άρθρο 13**

#### **Ενημέρωση των καταναλωτών και πρόγραμμα ενθάρρυνσης**

(άρθρο 12 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Η Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη για τη λήψη ενδεδειγμένων μέτρων για την προώθηση και τη διευκόλυνση της αποδοτικής χρήσης της ενέργειας από μικρούς καταναλωτές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών, τα οποία αποτελούν μέρος των ΕΣΔΕΑ.

2. Τα μέτρα της παραγράφου 1 περιλαμβάνουν ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω:

- α) μέσα και πολιτικές για την υποστήριξη της αλλαγής συμπεριφορών, όπως:
  - αα) φορολογικά κίνητρα, με την επιφύλαξη των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων,
  - ββ) πρόσβαση σε χρηματοδότηση, δάνεια ή επιδοτήσεις, με την επιφύλαξη των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων,
  - γγ) παροχή πληροφοριών,
  - δδ) υποδειγματικά έργα,
  - εε) δραστηριότητες στο χώρο εργασίας,
- β) τρόπους και μέσα για τη συμμετοχή των καταναλωτών και των οργανώσεων των καταναλωτών στην ενδεχόμενη ανάπτυξη έξυπνων μετρητών και ευφυών συστημάτων μέτρησης, μέσω της γνωστοποίησης:
  - αα) οικονομικών αποδοτικών αλλαγών εύκολης εφαρμογής στη χρήση της ενέργειας,
  - ββ) πληροφοριών για τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης.

### **Άρθρο 14**

#### **Κυρώσεις**

(άρθρο 13 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Στα υπόχρεα μέρη που δε συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 9, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από εισήγηση της Δ/σης Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας



επιβάλλεται πρόστιμο, το οποίο μπορεί να ανέρχεται έως το διπλάσιο του κόστους συμμόρφωσης με το στόχο που έχει επιμεριστεί στα υπόχρεα μέρη, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 9.

2. Στα υπόχρεα μέρη που δε συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 9, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από εισήγηση της Δ/σης Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας, επιβάλλεται πρόστιμο, από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ.

3. Στις επιχειρήσεις της παραγράφου 10 του άρθρου 10 που δε συμμορφώνονται με τη σχετική υποχρέωση, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από εισήγηση του Σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων, επιβάλλεται πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.

4. Στους διανομείς ενέργειας και στις επιχειρήσεις λιανικής πώλησης που δε συμμορφώνονται με τις διατάξεις των άρθρων 11 και 12, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από εισήγηση της Δ/σης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας, επιβάλλεται πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ.

5. Στους ενεργειακούς ελεγκτές του άρθρου 10, όταν διαπιστωθεί ότι:

- α) αναγράφουν ανακριβή ενεργειακά ή άλλα στοιχεία επί των εκθέσεων των ενεργειακών ελέγχων,
- β) υποβάλλουν ανακριβή στοιχεία και δικαιολογητικά,
- γ) παραβιάζουν το καθήκον εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας, ως προς τη χρήση των στοιχείων και των πληροφοριών που συγκεντρώνουν κατά την εκτέλεση του έργου τους,
- δ) προβαίνουν σε άσκηση της δραστηριότητας του ενεργειακού ελεγκτή σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος,
- ε) εκπληρώνουν πλημμελώς τα επιστημονικά και επαγγελματικά καθήκοντα και τις συμβατικές τους υποχρεώσεις,
- στ) συντρέχουν στο πρόσωπό τους νομικά ή άλλα κωλύματα ή ασυμβίβαστα,
- ζ) παραβιάζουν τις λοιπές υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και των κατά εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων κανονιστικών πράξεων,

επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από εισήγηση του Σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων οι εξής διοικητικές κυρώσεις:

αα) χρηματικό πρόστιμο ύψους από πεντακόσια (500) έως δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ ή

ββ) αποκλεισμός του ενεργειακού ελεγκτή από τη διενέργεια ενεργειακών ελέγχων για περίοδο από ένα (1) έως και τρία (3) έτη ή

γγ) οριστικός αποκλεισμός του ενεργειακού ελεγκτή από τη διενέργεια ενεργειακών ελέγχων.

Το χρηματικό πρόστιμο μπορεί να επιβάλλεται ως συμπληρωματική κύρωση, σωρευτικά με τις κυρώσεις των περιπτώσεων β) ή γ). Κάθε κύρωση που επιβάλλεται καταγράφεται στο Μητρώο των Ενεργειακών Ελεγκτών της παραγράφου 5 του άρθρου 10.

6. Για την επιβολή των κυρώσεων λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, το είδος και τη βαρύτητα της παράβασης, οι συνέπειες που προκύπτουν από αυτή, ο βαθμός υπαιτιότητας και η τυχόν υποτροπή του παραβάτη, κατόπιν προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερόμενου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του ν. 2690/1999 (Α 45).

7. Κατά της απόφασης με την οποία επιβάλλονται κυρώσεις σύμφωνα με το παρόν άρθρο μπορεί να ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση στον ενδιαφερόμενο της σχετικής απόφασης και σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζεται η διαδικασία είσπραξης των ανωτέρω προστίμων και μπορεί να αναπροσαρμόζεται το κατώτερο και ανώτερο όριο των προστίμων.

9. Τα επιβαλλόμενα χρηματικά πρόστιμα βεβαιώνονται και εισπράττονται από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ) και αποτελούν έσοδα του Ειδικού Ταμείου Ενεργειακής Απόδοσης του άρθρου 21.

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

#### ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ

##### Άρθρο 15

##### Προώθηση της απόδοσης στη θέρμανση και ψύξη

(άρθρο 14 και παράγραφος 6 του άρθρου 24 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Η Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη για την εκπόνηση περιεκτικής αξιολόγησης του δυναμικού υλοποίησης της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης και της αποδοτικής τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης, η οποία περιλαμβάνει τα πληροφοριακά στοιχεία που αναφέρονται στο παράρτημα VIII και λαμβάνει πλήρως υπόψη την ανάλυση του δυναμικού συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης που αναφέρεται στο ν. 3734/2009 (Α 8).

2. Η περιεκτική αξιολόγηση της παραγράφου 1 εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και κοινοποιείται από τη Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έως την 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2015 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η αξιολόγηση επικαιροποιείται και

κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανά πενταετία, ύστερα από αίτημά της. Αν έχει ήδη εκπονηθεί ισοδύναμη αξιολόγηση, αυτή κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3. Με αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργών ή Περιφερειαρχών θεσπίζονται μέτρα που συντελούν ώστε να λαμβάνεται δεόντως υπόψη σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο η δυνατότητα χρήσης αποδοτικών συστημάτων θέρμανσης και ψύξης, και ιδίως εκείνων που χρησιμοποιούν συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα ανάπτυξης τοπικών και περιφερειακών αγορών θερμότητας.

4. Για τους σκοπούς της αξιολόγησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, η Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη για τη διενέργεια ανάλυσης κόστους-οφέλους, η οποία εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και:

α) καλύπτει όλη την επικράτεια και βασίζεται στις κλιματικές συνθήκες, στην οικονομική σκοπιμότητα και στην τεχνική καταλληλότητα σύμφωνα με το μέρος 1 του παραρτήματος ΙΧ,

β) μπορεί να διευκολύνει τον εντοπισμό των πιο αποδοτικών λύσεων από άποψη πόρων και κόστους για την εκπλήρωση των απαιτήσεων θέρμανσης και ψύξης,

γ) αποτελεί τμήμα της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων βάσει της κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με αριθμό ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/28.08.2006 (Β 1225) με την οποία συμμορφώθηκε η ελληνική νομοθεσία με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27<sup>ης</sup> Ιουνίου 2001 (ΕΕ L 197 της 31.7.2001), στις περιπτώσεις έργων για τα οποία απαιτείται Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση.

5. Αν η αξιολόγηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και η ανάλυση κόστους-οφέλους που αναφέρεται στην παράγραφο 4 εντοπίσουν δυνατότητες υλοποίησης της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης ή της αποδοτικής τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης τα οφέλη των οποίων υπερβαίνουν τα κόστη, εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με την οποία θεσπίζονται μέτρα για την ανάπτυξη αποδοτικών υποδομών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης ή για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης και τη χρήση θέρμανσης και ψύξης από απορριπτόμενη θερμότητα και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 2, 7 και 14.

6. Αν η αξιολόγηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και η ανάλυση κόστους-οφέλους που αναφέρεται στην παράγραφο 4 δεν εντοπίσουν δυνατότητες τα οφέλη των οποίων υπερβαίνουν τα κόστη, περιλαμβανομένου του διοικητικού κόστους για

τη διεξαγωγή της ανάλυσης κόστους-οφέλους που αναφέρεται στην παράγραφο 7, δεν εφαρμόζονται οι απαιτήσεις της παραγράφου 5.

7. Ανάλυση κόστους-οφέλους διενεργείται, από τους φορείς λειτουργίας των παρακάτω εγκαταστάσεων, σύμφωνα με το μέρος 2 του παραρτήματος ΙΧ, υποχρεωτικά, όταν:

α) σχεδιάζεται μια νέα θερμική εγκατάσταση ηλεκτροπαραγωγής με συνολική ονομαστική θερμική ισχύ άνω των είκοσι μεγαβάτ (20 MW), προκειμένου να αξιολογηθεί το κόστος και τα οφέλη από τη λειτουργία της εγκατάστασης ως εγκατάστασης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης,

β) ανακαινίζεται ουσιαστικά μια υφιστάμενη θερμική εγκατάσταση ηλεκτροπαραγωγής με συνολική ονομαστική θερμική ισχύ άνω των είκοσι μεγαβάτ (20 MW), προκειμένου να αξιολογηθεί το κόστος και τα οφέλη από τη μετατροπή της σε συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης,

γ) σχεδιάζεται ή ανακαινίζεται ουσιαστικά βιομηχανική εγκατάσταση με συνολική ονομαστική θερμική ισχύ άνω των είκοσι μεγαβάτ (20 MW) που παράγει απορριπτόμενη θερμότητα σε χρήσιμα επίπεδα θερμοκρασίας, προκειμένου να αξιολογηθεί το κόστος και τα οφέλη από την χρησιμοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας για την κάλυψη οικονομικά αιτιολογημένης ζήτησης, μεταξύ άλλων μέσω συμπαραγωγής και από τη σύνδεση αυτής της εγκατάστασης σε δίκτυο τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης,

δ) σχεδιάζεται ένα νέο δίκτυο τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης ή όταν σε υφιστάμενο δίκτυο προβλέπεται νέα εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας με συνολική ονομαστική θερμική ισχύ άνω των είκοσι μεγαβάτ (20 MW), ή όταν υφιστάμενη εγκατάσταση αυτών των χαρακτηριστικών πρόκειται να ανακαινιστεί ουσιαστικά, προκειμένου να αξιολογηθεί το κόστος και τα οφέλη από την χρησιμοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας από κοντινές βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

Η ανάλυση κόστους-οφέλους περιλαμβάνει οικονομική ανάλυση, σύμφωνα με το μέρος 2 του παραρτήματος ΙΧ. Με απόφαση του Υπουργού, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας θεσπίζονται κατευθυντήριες αρχές για τη μέθοδο, τις παραδοχές και τον χρονικό ορίζοντα της οικονομικής ανάλυσης.

8. Η τοποθέτηση εξοπλισμού για τη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα που παράγεται σε εγκαταστάσεις καύσης με σκοπό την αποθήκευσή του σε γεωλογικούς σχηματισμούς σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην κοινή απόφαση των Υπουργών Αναπληρωτή Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό Η.Π. 48416/2037/Ε.103/07.11.2011 (Β 2516), όπως ισχύει, με την οποία συμμορφώθηκε το εθνικό δίκαιο με τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23<sup>ης</sup> Απριλίου 2009 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009), δε

θεωρείται ανακαίνιση για τους σκοπούς των περιπτώσεων β), γ) και δ) της παραγράφου 7.

9. Η ανάλυση κόστους-οφέλους που αναφέρεται στις περιπτώσεις γ) και δ) της παραγράφου 7 απαιτείται να διεξάγεται σε συνεργασία με τις εταιρείες που είναι υπεύθυνες για τη λειτουργία των δικτύων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης.

10. Από την υποχρέωση της παραγράφου 7 εξαιρούνται:

α) οι εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής για την κάλυψη της ζήτησης σε περιόδους αιχμής ή την παραγωγή εφεδρικής ενέργειας που προορίζονται να λειτουργούν λιγότερο από χίλιες πεντακόσιες (1.500) ώρες ετησίως κατά μέσο όρο για περίοδο πέντε (5) ετών,

β) οι εγκαταστάσεις που πρέπει να βρίσκονται κοντά σε χώρο αποθήκευσης σε γεωλογικούς σχηματισμούς που έχουν εγκριθεί δυνάμει της κοινής απόφασης των Υπουργών Αναπληρωτή Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό Η.Π. 48416/2037/Ε.103/07.11.2011 (Β 2516), όπως ισχύει,

γ) οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις, ονομαστικής θερμικής ισχύος άνω των είκοσι μεγαβάτ (20 MW), για τις οποίες ο λόγος της ετήσιας απορριπτόμενης θερμότητας (μετρούμενη σε γιγαβατώρες - GWh) προς την απόσταση (μετρούμενη σε χιλιόμετρα - km) από το δίκτυο τηλεθέρμανσης / τηλεψύξης είναι μικρότερος από 1,5.

11. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζεται διαδικασία επαλήθευσης για το κριτήριο εξαίρεσης που αναφέρεται στην περίπτωση α) της παραγράφου 10.

12. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται τα κατώτατα όρια, εκφρασμένα ως ποσά της διαθέσιμης χρήσιμης απορριπτόμενης θερμότητας, ως ζήτηση για θερμότητα ή ως αποστάσεις μεταξύ των βιομηχανικών εγκαταστάσεων και των δικτύων τηλεθέρμανσης, για την εξαίρεση μεμονωμένων εγκαταστάσεων από τις διατάξεις των περιπτώσεων γ) και δ) της παραγράφου 7.

13. Τα κατώτατα όρια της παραγράφου 12 και οι εξαιρέσεις της παραγράφου 10 κοινοποιούνται από τη Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τυχόν μεταγενέστερες αλλαγές που επέρχονται σε αυτές κοινοποιούνται εκ νέου.

14. Κατά την έγκριση των αδειών των αποφάσεων του Υπουργού Ανάπτυξης με αριθμό Δ5-ΗΛ/Β/Φ.1/οικ.17951/06.12.2000 (Β 1498), του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό ΥΑΠΕ/Φ1/14810/04.10.2011 (Β 2373) και του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης,

Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας με αριθμό 483/35/Φ.15/17.01.2012 (B 158), εκτός από όσα ορίζονται στις αποφάσεις αυτές:

- α) λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της περιεκτικής αξιολόγησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1,
- β) διασφαλίζεται ότι πληρούνται οι απαιτήσεις της παραγράφου 4, και
- γ) λαμβάνεται υπόψη το αποτέλεσμα της ανάλυσης κόστους-οφέλους που αναφέρεται στην παράγραφο 7.

**15.** Με αποφάσεις των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού κατά περίπτωση, μπορεί να καθορίζονται εξαιρέσεις για μεμονωμένες εγκαταστάσεις από την απαίτηση, βάσει των κριτηρίων αδειοδότησης που αναφέρονται στην παράγραφο 14, να θέτουν σε εφαρμογή επιλογές των οποίων τα οφέλη υπερβαίνουν το κόστος, εφόσον συντρέχουν επιτακτικοί νομικοί, ιδιοκτησιακοί ή οικονομικοί λόγοι να το πράττουν. Οι εξαιρέσεις αυτές αποστέλλονται από τις αρμόδιες Γενικές Γραμματείες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με αιτιολογημένη κοινοποίηση της απόφασης εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία της λήψης της.

**16.** Οι παράγραφοι 7 έως και 15 εφαρμόζονται σε εγκαταστάσεις οι οποίες καλύπτονται από την κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 36060/1155/Ε.103/16.06.2013 (B 1450) με την οποία ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία η Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24<sup>ης</sup> Νοεμβρίου 2010 περί βιομηχανικών εκπομπών (ΕΕ L 334 της /17.12.2010), με την επιφύλαξη των απαιτήσεών της.

**17.** Κάθε διαθέσιμη στήριξη της συμπαραγωγής υπόκειται στον όρο ότι η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια προέρχεται από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης και η απορριπτόμενη θερμότητα χρησιμοποιείται αποτελεσματικά για να επιτευχθεί εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας. Η δημόσια στήριξη της συμπαραγωγής, και της παραγωγής και των δικτύων τηλεθέρμανσης υπάγεται στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, κατά περίπτωση.

**18.** Η Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας και η Διεύθυνση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχουν την ευθύνη για την εκπόνηση ετήσιων εκθέσεων, οι οποίες υποβάλλονται από τη Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έως τις 30 Απριλίου κάθε έτους και περιλαμβάνουν στατιστικά στοιχεία για:

- α) την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας από συμπαραγωγή υψηλής και χαμηλής απόδοσης σύμφωνα με τη μεθοδολογία του παραρτήματος Ι, σε σχέση με το συνολικό δυναμικό παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας,

- β) το δυναμικό συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας και για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στη συμπαραγωγή,
- γ) την παραγωγή και το δυναμικό τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης σε σχέση με τη συνολική παραγωγή και το δυναμικό θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας και
- δ) την εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας που επιτυγχάνεται με την εφαρμογή συμπαραγωγής σύμφωνα με τη μεθοδολογία του παραρτήματος II.

#### **Άρθρο 16**

##### **Μετατροπή, μεταφορά και διανομή ενέργειας**

(άρθρο 15 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), κατά την άσκηση των κανονιστικών αρμοδιοτήτων της που προβλέπονται στο ν. 4001/2011, λαμβάνει υπόψη την ενεργειακή απόδοση για τη λειτουργία των υποδομών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας.
2. Η ΡΑΕ, στο πλαίσιο έκδοσης των κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του ν. 4001/2011 αποφάσεών της, οι οποίες αφορούν στην ανάπτυξη των τιμολογίων και στα συστήματα μεταφοράς και δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και λαμβάνοντας υπόψη το κόστος και τα οφέλη κάθε μέτρου, προβλέπει κίνητρα για τους διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και τους διαχειριστές δικτύων διανομής, ώστε να διαθέτουν υπηρεσίες συστήματος στους χρήστες δικτύου επιτρέποντάς τους να εφαρμόζουν μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης ανάπτυξης ευφυών δικτύων.
3. Οι υπηρεσίες συστήματος της παραγράφου 2 μπορούν να καθορίζονται από τους διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και τους διαχειριστές δικτύων διανομής και σε κάθε περίπτωση δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ασφάλεια του συστήματος ή/και των δικτύων.
4. Για την ηλεκτρική ενέργεια, η ΡΑΕ διασφαλίζει ότι οι κανονιστικές ρυθμίσεις δικτύου και τα τιμολόγια δικτύου, πληρούν τα κριτήρια του παραρτήματος Χ, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές και τους κώδικες που εκπονούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) με αριθμό 714/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009 (ΕΕ L 211 της 14.8.2009).
5. Οι διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και οι διαχειριστές δικτύων διανομής αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, υποβάλλουν στη ΡΑΕ έως την 30<sup>η</sup> Απριλίου 2016, έκθεση η οποία περιλαμβάνει:
  - α) εκτίμηση του δυναμικού αύξησης ενεργειακής απόδοσης των οικείων υποδομών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως όσον αφορά τη μεταφορά, τη διανομή, τη διαχείριση φορτίου και τη διαλειτουργικότητα, καθώς και τη σύνδεση με τις εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων πρόσβασης σε εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας πολύ μικρής κλίμακας,

β) συγκεκριμένα μέτρα και επενδύσεις για την επίτευξη οικονομικών αποδοτικών βελτιώσεων της ενεργειακής απόδοσης στην υποδομή δικτύου, με χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση τους.

6. Η ΡΑΕ, κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης, γνωμοδοτεί στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, προκειμένου έως την 30<sup>η</sup> Ιουνίου 2016 με απόφασή του να εγκριθούν προγράμματα μέτρων και επενδύσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στην υποδομή δικτύου τους. Τα ως άνω προγράμματα λαμβάνονται υπόψη από τους Διαχειριστές Δικτύων κατά την κατάρτιση των Προγραμμάτων Ανάπτυξης των δικτύων τους, τα οποία εγκρίνονται από τη ΡΑΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 14 και 108 του ν. 4001/2011.

7. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4001/2011, μπορεί να εγκρίνονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στοιχεία συστημάτων και τιμολογιακών δομών που εξυπηρετούν κοινωνικούς σκοπούς για τη μεταφορά και διανομή ενέργειας μέσω δικτύου, με την προϋπόθεση ότι οι ενδεχόμενες διαταραχές στο σύστημα μεταφοράς και διανομής είναι οι ελάχιστες δυνατές και δεν είναι δυσανάλογες προς τους κοινωνικούς σκοπούς.

8. Η ΡΑΕ, κατά την έγκριση των τιμολογίων πρόσβασης στο σύστημα μεταφοράς και στα δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζεται στο άρθρο 140 του ν. 4001/2011, διασφαλίζει ότι δεν υφίστανται σε αυτά κίνητρα που αποβαίνουν σε βάρος της συνολικής απόδοσης (συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης) της παραγωγής, της μεταφοράς, της διανομής και της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, ή που ενδέχεται να παρεμποδίζουν τη συμμετοχή της ανταπόκρισης στη ζήτηση, στις αγορές εξισορρόπησης και στην παροχή επικουρικών υπηρεσιών. Η ΡΑΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4001/2011 παρέχει κίνητρα στους διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και στους διαχειριστές δικτύων διανομής προκειμένου να βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού και της λειτουργίας των υποδομών και διασφαλίζει ότι τα τιμολόγια παρέχουν στους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας τη δυνατότητα να βελτιώνουν τη συμμετοχή των καταναλωτών στην αποδοτικότητα του συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της ανταπόκρισης στη ζήτηση ανάλογα με τις εγχώριες συνθήκες.

9. Με την επιφύλαξη των άρθρων 9 και 10 του ν. 3468/2006 (Α 129), όπως ισχύουν, οι διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και οι διαχειριστές δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, όταν είναι υπεύθυνοι για την κατανομή των φορτίων των εγκαταστάσεων παραγωγής, στην επικράτειά τους:

α) εγγυώνται τη μεταφορά και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης,

β) δίνουν προτεραιότητα ή εγγυώνται την πρόσβαση στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης,



- γ) κατά την κατανομή φορτίου εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής, δίνουν προτεραιότητα στην ηλεκτρική ενέργεια από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης, στο βαθμό που το επιτρέπει η ασφαλής λειτουργία του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας.
- 10.** Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από γνώμη της ΡΑΕ καθορίζονται λεπτομερώς οι κανόνες που αφορούν την κατάταξη των διαφόρων προτεραιοτήτων πρόσβασης και κατανομής των φορτίων οι οποίες χορηγούνται στα συστήματα ηλεκτρισμού. Με την ίδια απόφαση, καθορίζονται διαβαθμίσεις μεταξύ και εντός των διαφόρων τύπων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης, όταν παρέχεται κατά προτεραιότητα πρόσβαση ή κατανομή φορτίων για συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης ώστε να μην εμποδίζεται η κατά προτεραιότητα πρόσβαση ή κατανομή ενέργειας από μεταβλητής παραγωγής ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- 11.** Σε κάθε περίπτωση, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και οι διαχειριστές δικτύων διανομής οφείλουν να συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο παράρτημα XI.
- 12.** Οι φορείς εκμετάλλευσης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες εξισορρόπησης και άλλες λειτουργικές υπηρεσίες σε επίπεδο διαχειριστών συστήματος μεταφοράς ή διαχειριστών δικτύων διανομής, όπου αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά εφικτό με τον τρόπο λειτουργίας της εγκατάστασης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης. Οι διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και οι διαχειριστές δικτύων διανομής εξασφαλίζουν ότι οι εν λόγω υπηρεσίες αποτελούν μέρος μιας διαδικασίας υποβολής προσφορών για παροχή υπηρεσιών που είναι διαφανής, αμερόληπτη και ανοικτή σε έλεγχο σε βάθος. Λεπτομέρειες εφαρμογής των ανωτέρω προβλέπονται στους σχετικούς κώδικες διαχείρισης συστήματος και δικτύων.
- 13.** Η ΡΑΕ μπορεί να απαιτεί από τους διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και τους διαχειριστές δικτύων διανομής να μειώνουν τα τέλη σύνδεσης και τα τέλη χρήσης δικτύων προκειμένου να ενθαρρύνουν την εγκατάσταση μονάδων συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης πλησίον των σημείων ζήτησης.
- 14.** Για τη σύνδεση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης με το σύστημα μεταφοράς ή τα δίκτυα διανομής, ισχύουν κατ' αναλογία οι διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 3851/2010 (Α 85).
- 15.** Η ΡΑΕ κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών που επιτρέπουν, στο μέτρο του δυνατού, και με κάθε πρόσφορο μέσο, τη συμμετοχή στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ενδεχόμενων πόρων από την πλευρά της ζήτησης, όπως η απόκριση στη ζήτηση. Σχετικές προβλέψεις ενσωματώνονται στους σχετικούς Κώδικες διαχείρισης συστήματος και δικτύων.
- 16.** Η ΡΑΕ, υπό τους όρους των εγγενών στη διαχείριση δικτύων τεχνικών περιορισμών, διασφαλίζει, μέσω σχετικών προβλέψεων στους σχετικούς κώδικες, ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και δικτύων διανομής, κατά την εκπλήρωση των απαιτήσεων για την εξισορρόπηση παραγωγής - φορτίου και τις βοηθητικές

υπηρεσίες, αντιμετωπίζουν όσους παρέχουν υπηρεσίες ανταπόκρισης στην ενεργειακή ζήτηση, συμπεριλαμβανομένων των φορέων συγκέντρωσης, με αμερόληπτο τρόπο, με βάση τις τεχνικές δυνατότητές τους.

17. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Ηλεκτρικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, υπό τους όρους των εγγενών στη διαχείριση δικτύων τεχνικών περιορισμών και λαμβάνοντας υπόψη τους κώδικες διαχείρισης συστήματος και δικτύων, προωθείται η πρόσβαση και η συμμετοχή όσων παρέχουν υπηρεσίες ανταπόκρισης στην ενεργειακή ζήτηση, στην εξισορρόπηση παραγωγής - φορτίου, στην εφεδρεία και σε άλλες αγορές υπηρεσιών συστήματος. Η ΡΑΕ κατόπιν εισήγησης των Διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και δικτύων και σε συνεργασία με τους παρόχους υπηρεσιών στον τομέα της ζήτησης και τους τελικούς καταναλωτές, εγκρίνει τεχνικές ρυθμίσεις για τη συμμετοχή στις αγορές υπηρεσιών συστήματος, με βάση τις τεχνικές απαιτήσεις των συγκεκριμένων αγορών και τις δυνατότητες ανταπόκρισης στη ζήτηση. Οι προδιαγραφές αυτές περιλαμβάνουν τη συμμετοχή των φορέων συγκέντρωσης.

18. Στις εκθέσεις που υποβάλλονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σύμφωνα με τις προβλέψεις της κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 36060/1155/Ε.103/14.06.2013 (Β 1450) και με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 9 αυτής, περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τα επίπεδα ενεργειακής απόδοσης των εγκαταστάσεων που πραγματοποιούν καύση καυσίμων με συνολική ονομαστική θερμική ισχύ άνω των πενήντα μεγαβάτ (50 MW), με βάση τις σχετικές βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές που έχουν αναπτυχθεί σύμφωνα με την ανωτέρω κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και την οδηγία 2008/1/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008 (ΕΕ L 24 της 29.1.2008), σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί με απόφασή του να καθορίσει όρους, προϋποθέσεις και κίνητρα ώστε οι φορείς εκμετάλλευσης των εγκαταστάσεων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, να βελτιώσουν τα μέσα ετήσια καθαρά λειτουργικά τους ποσοστά.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

#### ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

#### Άρθρο 17

#### Συστήματα αναγνώρισης προσόντων και πιστοποίησης

(άρθρο 16 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας θεσπίζεται διαφανές και αξιόπιστο προς τους καταναλωτές καθεστώς πιστοποίησης ενεργειακών ελεγκτών και καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, οι φορείς ελέγχου και οι διαδικασίες για την εγγραφή τους στο Μητρώο Ενεργειακών Ελεγκτών, ο τρόπος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία τήρησης του ανωτέρω Μητρώου, η διαδικασία διενέργειας και υποβολής των ενεργειακών ελέγχων στο Αρχείο Ενεργειακών Ελέγχων, η διαδικασία αξιολόγησης των εκθέσεων αποτελεσμάτων των ενεργειακών ελέγχων και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.
2. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί να θεσπίζονται καθεστώτα πιστοποίησης των υπευθύνων εγκατάστασης (εγκαταστατών) σχετικών με την ενέργεια στοιχείων κτιρίου - κτιριακής μονάδας, όπως ορίζονται στην παράγραφο 8 του άρθρου 2 του ν. 4122/2013.
3. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δημοσιοποιεί επαρκώς τα καθεστώτα πιστοποίησης της παραγράφου 1, έτσι ώστε οι τελικοί καταναλωτές να γνωρίζουν την ύπαρξή τους.

#### **Άρθρο 18**

##### **Πληροφόρηση και κατάρτιση**

(άρθρο 17 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας τηρεί ειδικό διαδικτυακό χώρο για την ενημέρωση όλων των πολιτών και των ενδιαφερομένων συντελεστών της αγοράς, όπως οι καταναλωτές, οι οικοδόμοι, οι μηχανικοί, οι ενεργειακοί ελεγκτές, καθώς και οι εγκαταστάτες στοιχείων κτιρίου - κτιριακής μονάδας, οι τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, για τους διαθέσιμους μηχανισμούς ενεργειακής απόδοσης, το υφιστάμενο νομικό και οικονομικό πλαίσιο, τους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς και τα προγράμματα κατάρτισης, καθώς και κάθε άλλο μέτρο στο πλαίσιο εφαρμογής του παρόντος νόμου, με την επιφύλαξη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και των εμπορικά διαβαθμισμένων πληροφοριών.
2. Οι φορείς της κεντρικής δημόσιας διοίκησης υποχρεούνται να αναρτούν στους επίσημους διαδικτυακούς χώρους που διατηρούν, πληροφοριακό υλικό σχετικά με τα έργα ενεργειακής αναβάθμισης των κτιριακών εγκαταστάσεων τους, κατ'εφαρμογή του άρθρου 7.
3. Στα Εθνικά Σχέδια Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης του άρθρου 4 είναι υποχρεωτικό να περιλαμβάνονται δράσεις δημοσιότητας.

#### **Άρθρο 19**

##### **Ενεργειακές υπηρεσίες**

(άρθρο 18 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Για την προώθηση της αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών και την πρόσβαση των ΜΜΕ στην αγορά αυτή:
  - α) Καταχωρίζεται στο διαδικτυακό χώρο του Μητρώου Επιχειρήσεων Ενεργειακών Υπηρεσιών (<http://www.escoregistry.gr/>), που τηρείται στο πλαίσιο της απόφασης

του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό Δ6/Β/13280/7.6.2011 (Β 1228), πληροφοριακό υλικό που περιλαμβάνει:

αα) τις διαθέσιμες Συμβάσεις Ενεργειακών Υπηρεσιών (ΣΕΑ) και τις ρήτρες που πρέπει να περιλαμβάνονται στις εν λόγω συμβάσεις προκειμένου να διασφαλίζονται η εξοικονόμηση ενέργειας και τα δικαιώματα των τελικών καταναλωτών,

ββ) τα χρηματοοικονομικά μέσα, τα κίνητρα, τις επιχορηγήσεις και τα δάνεια για τη στήριξη έργων υπέρ της ενεργειακής απόδοσης,

γγ) κατάλογο των διαθέσιμων παρόχων ενεργειακών υπηρεσιών, οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια εγγραφής στο Μητρώο Επιχειρήσεων Ενεργειακών Υπηρεσιών, σύμφωνα με την Δ6/Β/13280/7.6.2011 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,

δδ) υποδείγματα ΣΕΑ, κυρίως για ανακαινίσεις κτιρίων, τα οποία περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα στοιχεία που παρατίθενται στο παράρτημα XII,

εε) βέλτιστες πρακτικές για ΣΕΑ, κυρίως για ανακαινίσεις κτιρίων, οι οποίες περιλαμβάνουν, εφόσον υπάρχει, ανάλυση κόστους-οφέλους χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση που θα βασίζεται στον κύκλο ζωής.

β) Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ενθαρρύνει την ανάπτυξη σημάτων ποιότητας, μεταξύ άλλων, από εμπορικές ενώσεις.

γ) Η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας πραγματοποιεί ποιοτική επανεξέταση στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης που αφορά την υφιστάμενη και τη μελλοντική εξέλιξη της αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών.

2. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη για την ορθή λειτουργία της αγοράς των ενεργειακών υπηρεσιών και την πρόσβαση σε αυτή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και για το σκοπό αυτό:

α) Εντοπίζει και δημοσιοποιεί στην ιστοσελίδα του σημεία επαφής στα οποία οι τελικοί καταναλωτές μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις ενεργειακές υπηρεσίες.

β) Λαμβάνει, όπου απαιτείται, μέτρα για την άρση των κανονιστικών και μη κανονιστικών φραγμών που παρεμποδίζουν τη σύναψη ΣΕΑ και άλλων πρότυπων υπηρεσιών ενεργειακής απόδοσης για τον εντοπισμό ή την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας.

γ) Με διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μπορεί να συσταθεί ανεξάρτητος μηχανισμός διαμεσολάβησης, για τη διαχείριση καταγγελιών και την εξωδικαστική επίλυση διαφορών που ανακύπτουν από ΣΕΑ.

Με το παραπάνω διάταγμα καθορίζονται τα προσόντα των διαμεσολαβητών, οι κανόνες και οι αρχές που διέπουν την εκτέλεση του έργου τους, ο τρόπος και η διαδικασία της αξιολόγησης και της επιλογής τους, το ύψος και ο τρόπος της αποζημίωσής τους, οι ιδιότητες που είναι ασυμβίβαστες με το έργο τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

δ) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μπορεί να καθορισθεί το πλαίσιο λειτουργίας ανεξάρτητων μεσαζόντων για την τόνωση της ανάπτυξης της αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών από την πλευρά τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς.

3. Οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας απέχουν από δραστηριότητες που ενδέχεται να παρακωλύσουν τη ζήτηση και την προμήθεια ενεργειακών υπηρεσιών ή άλλων μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, ή να παρεμποδίσουν την ανάπτυξη αγορών παρόμοιων υπηρεσιών ή μέτρων, με αποκλεισμό, μεταξύ των άλλων, των ανταγωνιστών από την αγορά ή με κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

### **Άρθρο 20**

#### **Άλλα μέτρα προώθησης της ενεργειακής απόδοσης**

(παράγραφος 1 του άρθρου 20 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, και με την επιφύλαξη των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί να θεσπίζονται χρηματοοικονομικά μέσα ή και κίνητρα και να δημιουργούνται ή να χρησιμοποιούνται υπάρχοντες μηχανισμοί χρηματοδότησης για μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από τη συγκέντρωση διαφόρων χρηματοδοτικών ροών. Με όμοια απόφαση χορηγούνται ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 1407/2013 της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ L 352 της 24.12.2013) σχετικά με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση και την ανάπτυξη της αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών και καθορίζεται το περιεχόμενο των ενισχύσεων, η διαδικασία, τα όργανα και οι προϋποθέσεις καταβολής τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

### **Άρθρο 21**

#### **Χρηματοδοτική και τεχνική υποστήριξη μέσω Ειδικού Ταμείου Ενεργειακής Απόδοσης**

(παράγραφος 4 του άρθρου 20 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Με διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Οικονομικών και Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού συστήνεται Ειδικό Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και άλλων μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, για την ανάπτυξη της αγοράς παροχής ενεργειακών υπηρεσιών, καθώς και για την υλοποίηση ενεργειών με κοινωνικό χαρακτήρα, όπως η κατά προτεραιότητα υλοποίηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης σε νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή ένδεια ή στην κοινωνική κατοικία. Οι πόροι του Ταμείου προέρχονται κυρίως από εισφορές των διανομέων ενέργειας, των διαχειριστών δικτύων διανομής και των επιχειρήσεων λιανικής

πώλησης ενέργειας κατά την έννοια του παρόντος νόμου, καθώς επίσης και από έσοδα που προκύπτουν από την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Με το ανωτέρω διάταγμα καθορίζονται η διαδικασία σύστασης, οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας του Ταμείου, οι πόροι, ο τρόπος και η διαδικασία χρηματοδότησής του, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

2. Μέχρι τη σύσταση του ανωτέρω Ταμείου, για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και άλλων μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, καθώς και για την ανάπτυξη της αγοράς παροχής ενεργειακών υπηρεσιών χρησιμοποιείται το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία Πράσινο Ταμείο, το οποίο ιδρύθηκε με το άρθρο 19 του ν.δ. 1262/1972 (Α 194) και μετονομάστηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του ν. 3889/2010 (Α 182). Οι πόροι που αναφέρονται παραπάνω αποτελούν έσοδα του Πράσινου Ταμείου και αποδίδονται σε αυτό, σε ειδικό λογαριασμό που τηρεί στην Τράπεζα της Ελλάδος, και ειδικότερα στο λογαριασμό με αριθμό 0266338 (IBAN GR 960100 0240 0000 0000 0266 338).

3. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 3889/2010 προστίθεται περίπτωση ζ), ως εξής:

«ζ) Τα έσοδα που προκύπτουν από την εφαρμογή της ενσωμάτωσης της Οδηγίας 27/2012/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012 (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, στο εσωτερικό δίκαιο.».

4. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 4503/23.11.2012 (Β 3184), η 4<sup>η</sup> ομάδα πόρων, αντικαθίσταται ως εξής:

«4η) Πόροι αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, που κατευθύνονται εν γένει σε προγράμματα και δράσεις σχετικά με την εξυπηρέτηση των στόχων προώθησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμησης ενέργειας και εν γένει βιώσιμης χρήσης της ενέργειας, είτε σε δράσεις τοπικής εμβέλειας στις περιοχές εγκατάστασης ή διέλευσης δικτύων ενεργειακών υποδομών, είτε σε συνολικότερες δράσεις μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.».

## **Άρθρο 22**

### **Συντελεστές μετατροπής**

(άρθρο 21 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

Για τους σκοπούς της σύγκρισης της εξοικονόμησης ενέργειας και της μετατροπής σε συγκρίσιμη μονάδα ισχύουν οι συντελεστές μετατροπής του παραρτήματος IV.

## **Άρθρο 23**

### **Παραρτήματα**

Τα παραρτήματα I έως XIII αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος νόμου, τα οποία μπορούν να τροποποιούνται σύμφωνα με τα εκάστοτε ισχύοντα στο ενωσιακό

δίκαιο με αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού.

**ΜΕΡΟΣ Γ'**  
**ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ V**  
**ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**

**Άρθρο 24**

**Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις**

Το άρθρο 18 του νόμου 3855/2010 (Α'95) αντικαθίσταται ως εξής:

**«Άρθρο 18**

**Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις**

1. Ως επισπεύδουσα υπηρεσία για τη χάραξη Εθνικής Πολιτικής και την εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων, βάσει των ρυθμίσεων της ενωσιακής νομοθεσίας, ορίζεται η Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Η ανωτέρω Γενική Γραμματεία στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, συνεργάζεται με τις υπηρεσίες των συναρμόδιων Υπουργείων και φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση των απαραίτητων νομοθετικών ρυθμίσεων και για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων που απαιτούνται για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις.
2. Για την πραγματοποίηση του συντονιστικού έργου του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, την εναρμόνιση των πολιτικών που ασκούνται από τα συναρμόδια Υπουργεία, καθώς επίσης τη χάραξη Εθνικής Πολιτικής και την εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων συστήνεται ενδεκαμελής Επιτροπή, που αποτελείται από:
  - α) Ένα (1) μέλος, ως Πρόεδρο, με τον αναπληρωτή του, από το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.
  - β) Ένα (1) μέλος, ως Αντιπρόεδρο, με τον αναπληρωτή του, από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
  - γ) Δύο (2) μέλη, με τους αναπληρωτές τους, από το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.
  - δ) Ένας (1) μέλος, με τον αναπληρωτή του, από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
  - ε) Ένα (1) μέλος, με τον αναπληρωτή του, από τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.
  - στ) Δύο (2) μέλη, με τους αναπληρωτές τους, από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.
  - ζ) Δύο (2) μέλη, με τους αναπληρωτές τους, από την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.

- η) Ένα (1) μέλος, με τον αναπληρωτή του, από την Επιτροπή Προμηθειών Υγείας
3. Στην Επιτροπή μπορεί να καλούνται, αναλόγως του θέματος και εφόσον κρίνεται από την Επιτροπή αναγκαίο και εκπρόσωποι άλλων κατά περίπτωση υπηρεσιών ή άλλων φορέων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα ή πανεπιστημιακών και επιστημονικών ιδρυμάτων και οργανισμών ή συνδέσμων, ενώσεων και επιμελητηρίων ή οργανώσεων προστασίας του περιβάλλοντος ή συλλόγων καταναλωτών.
4. Τα μέλη της Επιτροπής προτείνονται από τα Υπουργεία που εκπροσωπούν και ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ο αναπληρωτής του, καθορίζονται θέματα λειτουργίας της, ο τρόπος λήψης αποφάσεων και κάθε σχετικό θέμα για την εκτέλεση του έργου της, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2690/1999. Με την απόφαση αυτή για τη γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής ορίζεται ένας υπάλληλος του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με τον αναπληρωτή του.
5. Με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού που εκδίδεται ύστερα από απλή γνώμη της Επιτροπής συγκροτούνται σε κάθε αρμόδιο Υπουργείο επί μέρους ομάδες εργασίας προκειμένου να παρέχουν τη συνδρομή τους στο έργο της Επιτροπής και στα επιμέρους θέματα των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων που άπτονται της αρμοδιότητας των Υπουργείων τους.
6. Η Επιτροπή έχει ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
- α) την εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων και την υποβολή προτάσεων για τη χάραξη εθνικής πολιτικής μέσα σε προθεσμία δεκαοχτώ (18) μηνών από την έναρξη της λειτουργίας της. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης εγκρίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- β) την έγκαιρη ενημέρωση των προμηθευτών των δημοσίων φορέων, καθώς και άλλων ενδιαφερομένων,
- γ) την εξέταση σύνταξης περιβαλλοντικών κριτηρίων ή την υιοθέτηση αυτών που έχουν εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- δ) την επιλογή προϊόντων, υπηρεσιών και έργων στα οποία θα εφαρμοστούν περιβαλλοντικά κριτήρια,
- ε) την αξιολόγηση, την παρακολούθηση της εφαρμογής και την επικαιροποίηση της εθνικής πολιτικής και του Σχεδίου Δράσης στη χώρα μας,
- στ) την εισήγηση προς τον Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και τον αρμόδιο Υπουργό κάθε αναγκαίας νομοθετικής ρύθμισης και τροποποίησης του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, όπου απαιτείται, καθώς και της λήψης των αναγκαίων μέτρων για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις και την πραγματοποίηση του σκοπού τους,
- ζ) την εισήγηση προς τον Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και τον αρμόδιο Υπουργό της πρόσκλησης ειδικών εμπειρογνομόνων και επιστημόνων οι



οποίοι ασχολούνται με την έρευνα σε θέματα που άπτονται του σκοπού της Επιτροπής με σκοπό την τεχνική και επιστημονική υποστήριξή της,

η) την εισήγηση προς τον Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και τον αρμόδιο Υπουργό, της ανάθεσης μελετών και προγραμμάτων, για την προώθηση της εφαρμογής των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων και του έργου της Επιτροπής, της οργάνωσης ή συμμετοχής σε σεμινάρια, προγράμματα, διαλέξεις ή δημόσιες συζητήσεις για την ενημέρωση, την ανάπτυξη και διάδοση των αρχών και εφαρμογών των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων.

7. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής, καθώς και των επί μέρους Ομάδων Εργασίας που προβλέπεται ότι μπορεί να συσταθούν, γίνονται εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας χωρίς αμοιβή.».

## **Άρθρο 25**

### **Σχέδιο Δράσης Αντιμετώπισης της Ενεργειακής Πενίας**

1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εκδίδεται Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση της Ενεργειακής Πενίας, μετά από πρόταση της επιτροπής της παραγράφου 2. Στο Σχέδιο αποτυπώνονται δράσεις που σχετίζονται με τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και απορρέουν από την εφαρμογή του παρόντος, καθώς και άλλα μέτρα κοινωνικής πολιτικής ή τιμολόγησης ενέργειας. Ο χρόνος για την εκπόνηση του Σχεδίου ορίζεται, το αργότερο, σε έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

2. Για την υλοποίηση του σχεδίου ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας ορίζει με απόφασή του πενταμελή Επιτροπή που αποτελείται από εκπροσώπους των αρμόδιων υπουργείων, ανεξάρτητων αρχών, καθώς και δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων του ενεργειακού τομέα. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ο αναπληρωτής του, καθορίζονται θέματα λειτουργίας της, ο τρόπος λήψης αποφάσεων και κάθε σχετικό θέμα για την εκτέλεση του έργου της, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2690/1999. Με την απόφαση αυτή για τη γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής ορίζεται ένας υπάλληλος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με τον αναπληρωτή του. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής γίνονται εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας χωρίς αμοιβή.

3. Στην Επιτροπή μπορεί να καλούνται, εφόσον κρίνεται από την Επιτροπή αναγκαίο και εκπρόσωποι άλλων κατά περίπτωση υπουργείων ή άλλων φορέων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα ή πανεπιστημιακών και επιστημονικών ιδρυμάτων και οργανισμών ή συνδέσμων, ενώσεων και επιμελητηρίων.

## **Άρθρο 26**

### **Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας**

1. Το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ), το οποίο έχει οριστεί ως Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο των δραστηριοτήτων που αφορούν στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.), στην εξοικονόμηση ενέργειας και στην

ορθολογική χρήση ενέργειας, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 5 του ν. 2244/1994 (Α' 168), όπως ισχύει, ορίζεται και ως το Εθνικό Κέντρο για την υποστήριξη της εφαρμογής της εθνικής πολιτικής για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την προώθηση των Α.Π.Ε., σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του παρόντος.

2. Το ΚΑΠΕ, στο πλαίσιο των σκοπών του και για τις ανάγκες του παρόντος νόμου, έχει τις ακόλουθες, ιδίως υποχρεώσεις:

- α) παρέχει υπηρεσίες τεχνικού εμπειρογνώμονα σε δημόσιους φορείς για την προώθηση της ενεργειακής αναβάθμισης των κτιρίων τους,
- β) παρέχει υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης σε δημόσιους φορείς, σχετικά με το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεών τους για την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε κτίρια ή άλλες λειτουργίες της αρμοδιότητάς τους,
- γ) προβαίνει σε δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και τεχνικής κατάρτισης,
- δ) υποστηρίζει τεχνικά και επιστημονικά τις αρμόδιες διευθύνσεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στην εκπόνηση των μελετών και στη σύνταξη σχεδίων δράσης και εκθέσεων, όπως ορίζεται αναλυτικά στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 7 του ν. 3855/2010, στο πλαίσιο εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν εν γένει από την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία που σχετίζεται με ζητήματα ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, εξοικονόμησης, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και συμπαραγωγής.

3. Οι δαπάνες για τις δράσεις του παρόντος άρθρου μπορεί να θεωρηθούν επιλέξιμες στο πλαίσιο υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ή άλλων μέτρων πολιτικής, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσει η σχετική νομοθεσία της Ένωσης.

### **Άρθρο 27**

#### **Ετήσιο τέλος διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας**

Η Υποπαράγραφος Ι.2. της παραγράφου Ι του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107) αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«1. Οι κάτοχοι αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς ΑΠΕ ή ΣΗΘΥΑ του άρθρου 3 του ν. 3468/2006 (Α 129) καταβάλλουν εντός του πρώτου τετραμήνου κάθε ημερολογιακού έτους στη ΛΑΓΗΕ Α.Ε., υπέρ του ειδικού διαχειριστικού Λογαριασμού του άρθρου 40 του ν. 2773/1999 (Α 286), ετήσιο τέλος ύψους ενός (1) ευρώ ανά κιλοβάτ (1€/kW) εγκατεστημένης ισχύος. Σε περίπτωση που σύμφωνα με την οικεία άδεια παραγωγής η μέγιστη ισχύς παραγωγής των σταθμών διαφοροποιείται από την εγκατεστημένη, το ετήσιο τέλος υπολογίζεται σε ένα (1) ευρώ ανά κιλοβάτ (1€/kW) μέγιστης ισχύος παραγωγής. Ειδικά για υβριδικούς σταθμούς, το ετήσιο τέλος ανέρχεται σε ένα (1) ευρώ ανά κιλοβάτ (1€/kW) εγγυημένης ισχύος.

2. Η υποχρέωση της προηγούμενης περίπτωσης γεννάται:

α) για φωτοβολταϊκούς σταθμούς, μετά την παρέλευση ενός (1) έτους από τη χορήγηση άδειας παραγωγής,

β) για σταθμούς έργων ΑΠΕ, οι οποίοι, βάσει των οικείων αδειών παραγωγής, είτε ως τμήμα ενιαίου έργου είτε ως μεμονωμένοι, συνδέονται με το Εθνικό Διασυνδεδεμένο Σύστημα μέσω ειδικού προς τούτο υποθαλάσσιου καλωδίου, και για υβριδικούς σταθμούς με σύστημα αντλησιοταμίευσης, μετά την παρέλευση τεσσάρων (4) ετών από τη χορήγηση άδειας παραγωγής,

γ) για λοιπούς σταθμούς ΑΠΕ ή ΣΗΘΥΑ, μετά την παρέλευση τριών (3) ετών από τη χορήγηση άδειας παραγωγής

και λήγει με την υποβολή της εγγυητικής επιστολής της περίπτωσης 3 της Υποπαραγράφου Ι.1.

3. Σε περιπτώσεις αδειών παραγωγής που έχουν εκδοθεί μέχρι 9.5.2013, η υποχρέωση της περίπτωσης 1 γεννάται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών, οκτώ (8) ετών και έξι (6) ετών από την έκδοση της άδειας παραγωγής, για τις περιπτώσεις α', β' και γ' της περίπτωσης 2 αντίστοιχα, και σε κάθε περίπτωση όχι πριν την 1.1.2014 και λήγει με την υποβολή της εγγυητικής επιστολής της περίπτωσης 4 της Υποπαραγράφου Ι.1. Ειδικά για το έτος 2014 δεν γεννάται υποχρέωση για την καταβολή του τέλους της περίπτωσης 1 για τις άδειες του προηγούμενου εδαφίου. Για υβριδικούς και ηλιοθερμικούς σταθμούς η υποχρέωση για την καταβολή του τέλους της περίπτωσης 1 δεν γεννάται και για το έτος 2015.

4. Για τον υπολογισμό των ανωτέρω χρονικών περιόδων, ως πρώτο ημερολογιακό έτος θεωρείται το ημερολογιακό έτος που έπεται εκείνου κατά το οποίο χορηγήθηκε η άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Για σταθμούς ΑΠΕ που αποτελούν τμήμα ενιαίου έργου, όπως ορίζεται στην ανωτέρω περίπτωση 2β, ως πρώτο ημερολογιακό έτος θεωρείται το ημερολογιακό έτος που έπεται εκείνου κατά το οποίο χορηγήθηκε η πρώτη άδεια παραγωγής. Το ετήσιο τέλος της περίπτωσης 1 της παρούσας υποπαραγράφου οφείλεται ολόκληρο και για το ημερολογιακό έτος, εντός του οποίου λαμβάνει χώρα η υποβολή της εγγυητικής επιστολής των περιπτώσεων 3 και 4 της Υποπαραγράφου Ι.1.

5. Με μέριμνα του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και σε συνεργασία με τη ΡΑΕ, τη ΛΑΓΗΕ Α.Ε. και τους αρμόδιους Διαχειριστές καταρτίζεται πίνακας με τους υπόχρεους καταβολής και το ύψος του τέλους της περίπτωσης 1, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου. Οι Διαχειριστές παρέχουν τα απαραίτητα στοιχεία αρμοδιότητάς τους, για τον προσδιορισμό του ετήσιου τέλους τρεις (3) μήνες πριν τη λήξη της προθεσμίας καταβολής του τέλους της περίπτωσης 1. Ο πίνακας αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύο (2) μήνες πριν τη λήξη της προθεσμίας καταβολής του τέλους της περίπτωσης 1. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την ανάρτηση του πίνακα μπορεί να υποβληθούν από τους ενδιαφερόμενους, αιτήματα διόρθωσης πρόδηλων σφαλμάτων, συνοδευόμενα από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Ο πίνακας καθίσταται οριστικός και αναρτάται εκ νέου στο

- διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας το αργότερο δεκαπέντε (15) ημέρες πριν τη λήξη της προθεσμίας καταβολής του τέλους της περίπτωσης 1. Τα στοιχεία για την κατάρτιση των πινάκων, λαμβάνονται υπόψη όπως ισχύουν την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου του έτους κατά το οποίο καταβάλλεται το τέλος.
6. Η μη εμπρόθεσμη καταβολή του ετήσιου τέλους που προβλέπεται στην περίπτωση 1, συνεπάγεται την αυτοδίκαιη παύση ισχύος της άδειας παραγωγής. Η ΛΑΓΗΕ Α.Ε. εντός ενός (1) μήνα από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής του ετήσιου τέλους, καταρτίζει και δημοσιοποιεί στον διαδικτυακό της τόπο πίνακα με τους υπόχρεους που δεν κατέβαλαν εμπρόθεσμα το ετήσιο τέλος και ακολούθως η ΡΑΕ και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας καταχωρίζουν τις άδειες που παύουν να ισχύουν στο μητρώο αδειών και σταθμών που τηρούν και δημοσιοποιούν αντίστοιχα. Στην περίπτωση αυτή, υποβολή αιτήματος για χορήγηση άδειας παραγωγής για την ίδια θέση ή τμήμα αυτής και για σταθμό της ίδιας τεχνολογίας επιτρέπεται μετά την παρέλευση ενός (1) έτους από την ανάρτηση του πίνακα του δευτέρου εδαφίου του παρόντος άρθρου στο διαδικτυακό τόπο της ΛΑΓΗΕ Α.Ε.
7. Το ύψος του ανωτέρω τέλους μπορεί να αναπροσαρμόζεται με ανώτατο όριο το ποσό των τριών (3) ευρώ ανά κιλοβάτ (3€/kW) με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από γνώμη της ΡΑΕ, που εκδίδεται εντός του προηγούμενου έτους από αυτό στο οποίο αφορά η αναπροσαρμογή. Για την αναπροσαρμογή λαμβάνεται υπόψη η ανά τεχνολογία συνολική ισχύς των αδειών παραγωγής και των Οριστικών Προσφορών Σύνδεσης για τους σταθμούς του άρθρου 4 του ν. 3468/2006 για τους οποίους δεν απαιτείται η έκδοση άδειας παραγωγής, με στόχο η σχέση μεταξύ της ισχύος των ανωτέρω σταθμών προς την αντίστοιχη επιδιωκόμενη αναλογία εγκατεστημένης ισχύος, που προσδιορίζεται βάσει του άρθρου 1 του ν. 3468/2006, αφαιρούμενης της ισχύος των λειτουργούντων σταθμών, να μην ξεπερνά το 3 προς 1. Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου της παρούσας, μετά από πρόταση του αρμόδιου διαχειριστή και γνώμη της ΡΑΕ, το τέλος μπορεί να διαφοροποιείται: α) για συγκεκριμένες περιοχές για τις οποίες το όριο ασφαλούς απορρόφησης ισχύος βαίνει προς εξάντληση βάσει των Οριστικών Προσφορών Σύνδεσης που έχουν ήδη χορηγηθεί και βρίσκονται σε ισχύ και β) για συγκεκριμένες τεχνολογίες.
8. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από γνώμη της ΡΑΕ, μπορεί να καθοριστεί ετήσιο τέλος και για τους σταθμούς ΑΠΕ ή ΣΗΘΥΑ του άρθρου 4 του ν. 3468/2006, ίδιου ύψους με αυτό που προβλέπεται για τους σταθμούς ΑΠΕ ή ΣΗΘΥΑ του άρθρου 3 του ίδιου νόμου, όπως κάθε φορά θα ισχύει βάσει των διατάξεων της προηγούμενης περίπτωσης 7 και να ρυθμιστούν οι προϋποθέσεις καταβολής του και οι συνέπειες από τη μη καταβολή του κατ' αναλογία των οριζόμενων στην παρούσα Υποπαράγραφο, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.
9. Οι υπόχρεοι καταβολής του τέλους της περίπτωσης 1, σύμφωνα με τις περιπτώσεις 2 και 3, δεν καταβάλλουν το ετήσιο τέλος για τις άδειες παραγωγής σταθμών σε

περιοχές που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής αποφάσεων της ΡΑΕ, με τις οποίες διαπιστώνεται όριο ασφαλούς απορρόφησης ισχύος από ΑΠΕ και χαρακτηρίζονται ως περιοχές με κορεσμένο δίκτυο λόγω κάλυψης του ως άνω ορίου από εκδοθείσες προσφορές σύνδεσης. Στις περιπτώσεις αυτές, η υποχρέωση καταβολής του τέλους γεννάται από το ημερολογιακό έτος που έπεται της άρσης του κορεσμού.

10. Από την υποχρέωση καταβολής του τέλους που προβλέπεται στην περίπτωση 1, εξαιρούνται οι κάτοχοι αδειών παραγωγής:

α) Σταθμών ΑΠΕ ή ΣΗΘΥΑ του άρθρου 3 του ν. 3468/2006, για τους οποίους έχει ενεργοποιηθεί η σύνδεσή τους στο Σύστημα ή στο Δίκτυο, συμπεριλαμβανομένου και του δικτύου των Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών (ΜΔΝ). Ειδικά για άδειες παραγωγής για τις οποίες έχει εγκριθεί σε μεταγενέστερο χρόνο από αυτόν της έκδοσης της αρχικής άδειας παραγωγής επέκταση ισχύος και έχει ενεργοποιηθεί σύνδεση στο Σύστημα ή το Δίκτυο για την ισχύ που αναφέρεται στην αρχική άδεια παραγωγής, η εξαίρεση αφορά αυτή την ισχύ, το δε χρονικό διάστημα για την έναρξη υποχρέωσης καταβολής του τέλους για την υπόλοιπη ισχύ υπολογίζεται βάσει της ημερομηνίας χορήγησης της αρχικής άδειας.

β) Υδροηλεκτρικών σταθμών με ισχύ μεγαλύτερη από δεκαπέντε μεγαβάτ (15 MW).

γ) Σταθμών ΑΠΕ που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της Απόφασης ΡΑΕ υπ' αριθμ. 904/2011 όπως ισχύει μετά και την τροποποίησή της με την Απόφαση ΡΑΕ υπ' αριθμ. 155/2012.

11. Ειδικά και μόνο για το ημερολογιακό έτος 2015 το ετήσιο τέλος που προβλέπεται στην περίπτωση 1 μπορεί να καταβληθεί ως τις 31.10.2015.».

## Άρθρο 28

### Ρυθμίσεις για τον Δήμο Κερατσινίου – Δραπετσώνας

1. Η παράγραφος 5 του τμήματος του Παραρτήματος IV του ν.4277/2014 (Α' 156), το οποίο αναφέρεται στα «Προγράμματα Ειδικών Παρεμβάσεων Μητροπολιτικού Χαρακτήρα για την Αττική» της παραγράφου 4 του άρθρου 14 του νόμου αυτού, αντικαθίσταται ως εξής:

«5.Οργανωμένη πολεοδομική ανασυγκρότηση – ανάπτυξη στο παραλιακό μέτωπο εξακοσίων σαράντα (640) στρεμμάτων του δήμου Κερατσινίου – Δραπετσώνας, αξιοποιώντας πλεονεκτήματα της θέσης λόγω γειννίας με το λιμένα Πειραιά, σύμφωνα με τις εξής κατευθύνσεις:

α) Δημιουργία ενός πόλου υπερτοπικής εμβέλειας για την αναβάθμιση του δυτικού Πειραιά, με χρήσεις πολιτισμού, εκπαίδευσης, υγείας, αθλητισμού, πράσινου και αναψυχής. Έμφαση δίνεται στην ενίσχυση χρήσεων, αυτού του χαρακτήρα, άμεσα συνδεδεμένων με τη λειτουργία του αστικού ιστού και στην χωροθέτηση συμπληρωματικών χρήσεων της αναψυχής προς το θαλάσσιο μέτωπο.

β) Εξασφάλιση σημαντικών αδόμητων χώρων για κοινόχρηστες χρήσεις και χρήσεις αναψυχής στην κατεύθυνση αποκατάστασης της συνέχειας μεταξύ γειτονικής ενδοχώρας και παραλιακού μετώπου με τη δημιουργία εκτεταμένου πάρκου

κοινόχρηστου πρασίνου, που θα προκύψει στο μεγαλύτερο ποσοστό από την εφαρμογή εργαλείων πολιτικής γης και εισφορών, όπως αυτά καθορίζονται από την πολεοδομική μελέτη ανάπλασης που εκπονείται από το δήμο Κερατσινίου – Δραπετσώνας. Η χρήση αναψυχής θα εφαρμοστεί μετά την εξειδίκευσή της από την πολεοδομική μελέτη. Ο μέγιστος συντελεστής δόμησης που είναι δυνατόν να καθοριστεί από την πολεοδομική μελέτη ορίζεται σε 0,15 επί της συνολικής έκτασης.

γ) Προστασία και ανάδειξη των μνημείων βιομηχανικής αρχαιολογίας με επανάχρησή τους με συμβατές στις ανωτέρω χρήσεις δραστηριότητες, οι οποίες ανάγονται στην ιστορικότητα, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις της περιοχής.

δ) Εξασφάλιση αποτελεσματικής προσπέλασης με μέσα σταθερής τροχιάς για την εξυπηρέτηση του Πειραιά, αλλά και για τη σύνδεση της περιοχής με το δήμο Κερατσινίου – Δραπετσώνας».

2. Η περίπτωση ε' της παραγράφου Α.2 της απόφασης του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 20422/15-4-2014 (ΑΑΠ 142) αντικαθίσταται ως εξής:

«ε. Τον καθορισμό Περιοχής Ανάπλασης και Ειδικής Παρέμβασης Μητροπολιτικού Χαρακτήρα της παραγράφου 4 του άρθρου 14 του ν. 4277/2014, όπως ισχύει, ως πόλου υπερτοπικής εμβέλειας, επιφάνειας εξακοσίων σαράντα (640) στρεμμάτων στο παραλιακό μέτωπο του δήμου Κερατσινίου – Δραπετσώνας, με χρήσεις πολιτισμού, εκπαίδευσης, υγείας, αθλητισμού, πράσινου και αναψυχής, με προτεινόμενο συντελεστή δόμησης 0,15 στο σύνολο της έκτασης, όπως η περιοχή φαίνεται στο χάρτη Π-1 σε κλίμακα 1:10.000, ο οποίος δημοσιεύεται με την παρούσα ρύθμιση και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα αυτής.».

### Άρθρο 29

#### **Ρυθμίσεις για κατ' επάγγελμα αγρότες παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας**

Οι δηλώσεις των κατ' επάγγελμα αγροτών παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας για τη διατήρηση ή μη της ιδιότητας του κατ' επάγγελμα αγρότη, οι οποίες προβλέπονται στην περίπτωση 1.α της υποπαραγράφου ΙΓ.1 της παραγράφου ΙΓ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (Α' 85), ειδικά για το έτος 2014 μπορεί να υποβληθούν μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Σε περίπτωση μη υποβολής της δήλωσης κατά το προηγούμενο εδάφιο ή διαπίστωσης ανακριβούς δήλωσης επανακαθορίζεται αναδρομικά η τιμή αποζημίωσης για το έτος 2014 σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον πίνακα Α της περίπτωσης 1.α της υποπαραγράφου ΙΓ.1 της παραγράφου ΙΓ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014. Η τιμή αποζημίωσης αγροτών παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας, που έχει καθορισθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος χωρίς την υποβολή δήλωσης, επανυπολογίζεται αναδρομικά μετά την εμπρόθεσμη, κατά των ανωτέρω, υποβολή αυτής.

### Άρθρο 30

### **Δικαιώματα έρευνας και διαχείρισης γεωθερμικού δυναμικού υψηλών θερμοκρασιών**

«Η αρχική διάρκεια των συμβάσεων μίσθωσης δικαιωμάτων έρευνας και διαχείρισης γεωθερμικού πεδίου υψηλής θερμοκρασίας, οι οποίες ήταν σε ισχύ κατά την 31.12.2014, παρατείνονται για πέντε (5) έτη από την ημερομηνία λήξης τους. Αντίστοιχα, οι προβλεπόμενες στις προαναφερόμενες συμβάσεις, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, καταληκτικές προθεσμίες μεταφέρονται κατά πέντε (5) έτη. Λοιπά δικαιώματα και υποχρεώσεις παραμένουν ισχυρά σύμφωνα με τους σχετικούς όρους των συμβάσεων μίσθωσης. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας εκδίδει κάθε απαιτούμενη πράξη προς εκτέλεση του παρόντος.»

#### **Άρθρο 31**

##### **Τροποποιήσεις διατάξεων του ν. 4042/2012 (Α' 24)**

1. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012 (Α' 24) προστίθεται εδάφιο που έχει ως ακολούθως:

«Το ΕΣΔΑ και το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων, που εκπονούνται σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 23 του παρόντος, κυρώνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και εγκρίνονται με Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου. Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί να προβεί σε τροποποιήσεις τους, εφόσον τις θεωρεί αναγκαίες, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή και η λειτουργικότητά τους. Τα Ειδικά Εθνικά Σχέδια Διαχείρισης ρευμάτων αποβλήτων, που χρήζουν ειδικότερης συνολικής αντιμετώπισης σε επίπεδο χώρας, εγκρίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και των εκάστοτε συναρμόδιων Υπουργών.

Η αναθεώρηση ή τροποποίηση του ΕΣΔΑ, του Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης και των Ειδικών Εθνικών Σχεδίων Διαχείρισης γίνονται κατά τον ανωτέρω ρυθμιζόμενο τρόπο για καθένα.».

2. Η περίπτωση (γ) της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012 τροποποιείται ως ακολούθως:

«(γ) Το ΠΕΣΔΑ της προηγούμενης παραγράφου υιοθετείται από την Περιφέρεια με απόφαση του Περιφερειακού της Συμβουλίου που λαμβάνεται έπειτα από γνώμη της αρμόδιας Διεύθυνσης της Περιφέρειας και γνώμη της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης, καθώς και σύμφωνη γνώμη των αρμοδίων γενικών γραμματέων των Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η απόφαση του προηγούμενου εδαφίου εγκρίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με την οποία πιστοποιείται η συμβατότητα του ΠΕΣΔΑ με τις κατευθύνσεις και τα μέτρα που προβλέπονται στο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

3. Η περίπτωση (ε) της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012 τροποποιείται ως ακολούθως:

«(ε) Το ΠΕΣΔΑ μπορεί να εκπονείται για περισσότερες της μιας περιφέρειες. Σε αυτή την περίπτωση το ΠΕΣΔΑ καταρτίζεται από τους οικείους περιφερειακούς ΦΟΔΣΑ και υιοθετείται με κοινή απόφαση των αρμοδίων περιφερειακών συμβουλίων, η οποία εκδίδεται και εγκρίνεται κατά τη διαδικασία των περιπτώσεων γ και δ της παραγράφου αυτής. Μετά την έγκρισή του το ΠΕΣΔΑ υλοποιείται από τους οικείους περιφερειακούς ΦΟΔΣΑ».

### **Άρθρο 32**

#### **Τροποποιήσεις διατάξεων του ν. 4280/2014 (Α' 159)**

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 38 του ν.998/1979, όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 35 του ν.4280/2014 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, τα οποία καταστρέφονται συνεπεία πυρκαγιάς κηρύσσονται υποχρεωτικά ως αναδασωτέα ανεξαρτήτως της ειδικότερης κατηγορίας αυτών ή της θέσης στην οποία βρίσκονται. Της αναδάσωσης εξαιρούνται εκτάσεις για τις οποίες, πριν την πυρκαγιά τους, έχει χορηγηθεί έγκριση επέμβασης».

2. Η παράγραφος 4 του άρθρου 52 του ν.4280/2014 καταργείται.

### **Άρθρο 33**

#### **Παράταση προθεσμίας πιστοποίησης ενεργειακών επιθεωρητών**

Η προθεσμία του εδαφίου β, της περίπτωσης β) της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του π.δ. 100/2010 (Α 177), που προστέθηκε με την παράγραφο 1 του ν. 4178/2013 (Α 174), παρατείνεται από 30 Ιουνίου 2015 έως 30 Ιουνίου 2016. Τα Πιστοποιητικά Ενεργειακής Απόδοσης που εκδίδονται κατά το ως άνω χρονικό διάστημα θεωρούνται έγκυρα ως προς κάθε συνέπεια.

### **Άρθρο 34**

#### **Ρυθμίσεις καταβολής εγγυοδοσίας σύνδεσης σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ**

1. Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης 3 της υποπαραγράφου Ι.1 της παραγράφου Ι του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Η ισχύς της παρούσας περίπτωσης αρχίζει από την 1η Φεβρουαρίου 2016.».

2. Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης 4 της υποπαραγράφου Ι.1 της παραγράφου Ι του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Η ισχύς της παρούσας περίπτωσης αρχίζει από την 1η Φεβρουαρίου 2016.».

3. Οι Οριστικές Προσφορές Σύνδεσης για σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής των άρθρων 3 και 4 του ν. 3468/2006, όπως ισχύουν, που εμπίπτουν στις διατάξεις των περιπτώσεων 3 και 4 της υποπαραγράφου Ι.1 της παραγράφου Ι του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, όπως ισχύουν, για τους οποίους είχαν προσκομισθεί εγγυητικές επιστολές εντός των προθεσμιών που ορίζουν οι διατάξεις αυτές, παραμένουν σε ισχύ.



4. Για τις Οριστικές Προσφορές Σύνδεσης για σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής των άρθρων 3 και 4 του ν. 3468/2006, όπως ισχύουν, που εμπίπτουν στις διατάξεις των περιπτώσεων 3 και 4 της υποπαραγράφου Ι.1 της παραγράφου Ι του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, για τους οποίους δεν είχαν προσκομισθεί εγγυητικές επιστολές εντός των προθεσμιών που ορίζουν οι διατάξεις αυτές, ισχύουν τα εξής: Αν η ημερομηνία λήξης της αντίστοιχης Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης όπως προσδιορίζεται από το σώμα της εκδοθείσας από τον αρμόδιο Διαχειριστή Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης ή την αντίστοιχη άδεια εγκατάστασης λήγει προ της 29<sup>ης</sup> Φεβρουαρίου 2016, η ισχύς τους παρατείνεται έως την 29<sup>η</sup> Φεβρουαρίου 2016, εφ' όσον εξακολουθεί να είναι διαθέσιμος ο αντίστοιχος ηλεκτρικός χώρος.
5. Ενδιαφερόμενοι, οι οποίοι, κατά την υποβολή Οριστικών Προσφορών Σύνδεσης για σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής κατά τις προηγούμενες διατάξεις, δεν είχαν προσκομίσει εγγυητικές επιστολές εντός των προθεσμιών που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις και δεν προσκομίσουν εντός των προθεσμιών των παραγράφων 1 και 2, δεν έχουν δικαίωμα υποβολής νέου αιτήματος για Οριστική Προσφορά Σύνδεσης πριν από την 1.2.2017. Οι διατάξεις που αφορούν το δικαίωμα υποβολής νέου αιτήματος για έκδοση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης εφαρμόζονται αναλόγως και για Σταθμούς Παραγωγής ΑΠΕ, που λαμβάνουν Οριστική Προσφορά Σύνδεσης μετά τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου.
6. Εγγυητικές επιστολές που προσκομίστηκαν από την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2015 έως και την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος νόμου, επιστρέφονται στον ενδιαφερόμενο κατόπιν έγγραφης αίτησής του στον αρμόδιο Διαχειριστή και επανυποβάλλονται μειωμένες κατά τριάντα τοις εκατό (30%) εντός των προθεσμιών που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2.
7. Το πέμπτο εδάφιο της περίπτωσης 3 της υποπαραγράφου Ι.1 της παραγράφου Ι του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, αντικαθίσταται ως εξής:
- «Το ύψος της εγγυητικής επιστολής ορίζεται, ανά μονάδα ονομαστικής ισχύος του αιτήματος σε κιλοβάτ (kW) ως εξής: σαράντα δυο ευρώ ανά κιλοβάτ (42 ευρώ/kW) για το τμήμα της ισχύος έως και ένα μεγαβάτ (1MW), είκοσι ένα ευρώ ανά κιλοβάτ (21 ευρώ/kW) για το τμήμα της ισχύος από ένα έως και δέκα μεγαβάτ (1 έως 10 MW), δεκατέσσερα ευρώ ανά κιλοβάτ (14 ευρώ/kW) για το τμήμα της ισχύος από δέκα έως εκατό μεγαβάτ (10 έως 100 MW) και επτά ευρώ ανά κιλοβάτ (7 ευρώ/kW) για το τμήμα της ισχύος πάνω από εκατό μεγαβάτ (100 MW).».

#### **Άρθρο 35**

##### **Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4332/2015 (Α' 76)**

Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του ν. 4332/2015 αντικαθίσταται ως εξής:

«Η διάρκεια της Εταιρίας ορίζεται σε ενενήντα εννέα (99) χρόνια από την ημερομηνία δημοσίευσης της Κοινής Υπουργικής Απόφασης της παραγράφου 5.».

**Άρθρο 36****Τροποποίηση διάταξης του ν. 4109/2013 (Α' 16)**

Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 20 του άρθρου 8 του Ν. 4109/2013 τροποποιείται ως εξής:

«20. Ορίζεται μεταβατικό διάστημα λειτουργίας των καταργούμενων και συγχωνευόμενων φορέων έως 31.12.2016, για λόγους εξασφάλισης της δυνατότητας υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων Πράξεων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ 2007-2013. Για ισόχρονο διάστημα παρατείνεται και η διάρκεια θητείας των ΔΣ των καταργούμενων και συγχωνευόμενων φορέων, με αρμοδιότητα την υλοποίηση των αντίστοιχων Πράξεων, μέσω των εγκεκριμένων Τεχνικών Δελτίων, τη διενέργεια πράξεων εκκαθάρισης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς και κάθε άλλης γεγεννημένης έννομης σχέσης των καταργούμενων και συγχωνευόμενων φορέων. Οι εκκρεμείς δίκες των καταργούμενων και συγχωνευόμενων φορέων, σε περίπτωση μη αποπερατώσεώς τους κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα, συνεχίζονται χωρίς καμία άλλη διατύπωση και χωρίς να επέρχεται βίαιη διακοπή τους, από τους φορείς στους οποίους μεταβιβάζονται οι αρμοδιότητές τους.»

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI****ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ****Άρθρο 37****Ζητήματα Κέντρου Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (Κ.Ε.Α.Τ.)**

Η διάταξη του εδαφίου α' της παραγράφου 5 του άρθρου 26 του ν. 2646/1998 (ΦΕΚ Α' 236), που τροποποιεί τις διατάξεις του π.δ/τος 265 (ΦΕΚ 74/17.4.1979), όπως ισχύουν, συναφείς ως προς τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (Κ.Ε.Α.Τ.), αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι επταμελές, διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τρία (3) χρόνια και αποτελείται από :

- i. έναν οικονομολόγο και δύο εγνωσμένου κύρους και αξιοπιστίας πρόσωπα, που ορίζονται από τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,
- ii. έναν υπάλληλο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που ορίζεται από τον οικείο Υπουργό,
- iii. έναν υπάλληλο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που ορίζεται από τον οικείο Υπουργό,
- iv. έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων στο Κέντρο, που ορίζεται από το Δ.Σ. του Συλλόγου,
- v. έναν εκπρόσωπο του Πανελληνίου Συνδέσμου Τυφλών, που ορίζεται από το Δ.Σ. του Συνδέσμου.

Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Πρόεδρος του Δ.Σ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών δύναται να καθορίζεται η αμοιβή για τον Πρόεδρο και τα μέλη του Δ.Σ. πέραν της προβλεπόμενης από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις».

### **Άρθρο 38**

#### **Άδεια φροντίδας παιδιού**

1. Δικαιούχοι της άδειας φροντίδας παιδιού του άρθρου 9 της ΕΓΣΣΕ 1993, του άρθρου 6 της ΕΓΣΣΕ 2002-2003 το οποίο κυρώθηκε με την περίπτωση Β' του άρθρου 7 του ν. 3144/2003 (Α' 111), του άρθρου 9 της ΕΓΣΣΕ 2004-2005, της περίπτωσης γ' του άρθρου 7 της ΕΓΣΣΕ 2006-2007, του άρθρου 6 της ΕΓΣΣΕ 2008-2009 και του άρθρου 2 της ΕΓΣΣΕ 2014, όπως ισχύουν κάθε φορά, ή σύμφωνα με τυχόν ευνοϊκότερες ειδικές ρυθμίσεις, είναι εναλλακτικά οι εργαζόμενοι φυσικοί, θετοί ή ανάδοχοι γονείς και των δύο φύλων, ανεξάρτητα από το είδος της δραστηριότητας που ασκεί ο άλλος γονέας ακόμη και αν ο άλλος γονέας δεν εργάζεται. Σε περίπτωση διαζυγίου, διάστασης ή γέννησης τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του, την άδεια φροντίδας παιδιού λαμβάνει ο γονέας που έχει την επιμέλεια, εκτός και αν συμφωνήσουν διαφορετικά.
2. Η άδεια χορηγείται έπειτα από κοινή δήλωση των γονέων προς τον εργοδότη ή τους εργοδότες τους για το ποιος θα κάνει χρήση της άδειας, ενώ μπορούν επίσης να συμφωνήσουν να μοιραστούν την άδεια αυτή για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα τα οποία γνωστοποιούν. Οι εργοδότες υποχρεούνται να παρέχουν στους εργαζόμενους σχετικές βεβαιώσεις.
3. Ευνοϊκότερες ρυθμίσεις Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας ή Διαιτητικών Αποφάσεων, κανονισμών εργασίας, για την άδεια φροντίδας παιδιού εξακολουθούν να ισχύουν ανεξάρτητα από το κριτήριο του φύλου.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII**

### **ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

#### **Άρθρο 39**

Η παράγραφος 2 του άρθρου 19 του ν.3879/2010 (Α' 163) όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Από 1.9.2017 η πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου εκπαιδευτής να μετάσχει σε χρηματοδοτούμενο από δημόσιους πόρους πρόγραμμα της μη τυπικής εκπαίδευσης».

#### **Άρθρο 40**

##### **Θέματα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση**

1. Οι παράγραφοι 6 και 7 του άρθρου 42 του ν. 4186/2013 (Α' 193), όπως προστέθηκαν με την παράγραφο 9 του άρθρου 58 του ν. 4310/2014 (Α'258), αντικαθίστανται ως εξής:

«6. Απόφοιτοι ΓΕΛ, ΕΠΑΛ ή άλλου τύπου Λυκείου, οι οποίοι είχαν δικαίωμα συμμετοχής στις πανελλαδικού τύπου εξετάσεις για την εισαγωγή στις Σχολές, στα Τμήματα και στις Εισαγωγικές Κατευθύνσεις Τμημάτων των Πανεπιστημίων, των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών, των Τ.Ε.Ι., των Ανώτερων Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Τουρισμού, των Ανωτάτων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Σ.Ε.Ι.) και Ανώτερων Στρατιωτικών Σχολών Υπαξιωματικών (Α.Σ.Σ.Υ.), των Σχολών της Αστυνομικής Ακαδημίας και της Σχολής Ανθυποπυραγών της Πυροσβεστικής Ακαδημίας (μόνο προσωπικό Πυροσβεστικού Σώματος) καθώς και της Ακαδημίας Εμπορικού Ναυτικού με το σύστημα που ίσχυσε το σχ. έτος 2014-2015, μπορούν, αν το επιθυμούν, να διαγωνισθούν με το ίδιο σύστημα εισαγωγής και κατά το σχολικό έτος 2015-2016, προκειμένου να διεκδικήσουν ποσοστό των θέσεων των παραπάνω σχολών, τμημάτων και ακαδημιών. Το ποσοστό αυτό ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αφού οριστικοποιηθεί ο αριθμός των αποφοίτων των προηγούμενων ετών που θα διαγωνισθούν με το σύστημα που ίσχυσε το σχ. έτος 2014-5, ώστε να τους αποδοθεί ποσοστό θέσεων κατά προσέγγιση ανάλογο με το ποσοστό τους σε σχέση με το σύνολο των υποψηφίων του σχ. έτους 2015-6.

Εναλλακτικά, οι ανωτέρω υποψήφιοι έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν να συμμετάσχουν στις εξετάσεις για την εισαγωγή στις σχολές, τμήματα και ακαδημίες σύμφωνα με το σύστημα εισαγωγής που θεσπίσθηκε με τον ν.4327/2015 (Α' 50). Το δικαίωμα συμμετοχής με το νέο σύστημα το διατηρούν και για τα σχ. έτη που έπονται του σχ. έτους 2015-6. Στην περίπτωση αυτή: α) οι υποψήφιοι δεν έχουν δικαίωμα εισαγωγής με κάποιο ειδικό ποσοστό θέσεων και β) οφείλουν να καταθέσουν εντός της προθεσμίας που ανακοινώνεται για τους μαθητές που φοιτούν στη Γ' Λυκείου το συγκεκριμένο σχολικό έτος ενυπόγραφη αίτηση-δήλωση συμμετοχής στις πανελλαδικές εξετάσεις στη σχολική μονάδα από την οποία αποφοίτησαν ή στην κοντινότερη στην κατοικία τους σχολική μονάδα, με την οποία δηλώνουν την Ομάδα Προσανατολισμού στην οποία επιθυμούν να καταταχθούν καθώς και σε ποια μαθήματα θα διαγωνισθούν πανελλαδικά.

7. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καθορίζονται : α) ο τρόπος, ο τόπος και ο χρόνος υποβολής της αίτησης-δήλωσης συμμετοχής στις πανελλαδικές εξετάσεις και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, β) τα δικαιολογητικά απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων της περ.β της παρ. 1 του άρ. 2 του ν. 2525/1997 όπως ισχύει, γ) οι συντελεστές βαρύτητας ειδικών μαθημάτων και πρακτικών δοκιμασιών, δ) ο τρόπος υπολογισμού του συνολικού αριθμού μορίων εισαγωγής με βάση τους γραπτούς βαθμούς των πανελλαδικά εξεταζόμενων μαθημάτων και τους συντελεστές βαρύτητας αυτών που προβλέπονται στην Ομάδα Προσανατολισμού που έχει επιλέξει ο υποψήφιος για το συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο και τους βαθμούς με τους συντελεστές βαρύτητας των ειδικών μαθημάτων και πρακτικών δοκιμασιών, όπου απαιτείται κατά περίπτωση, ε) ο τρόπος, ο τόπος και ο χρόνος

υποβολής της δήλωσης προτίμησης των υποψηφίων, στ) ο τρόπος και η διαδικασία συγκέντρωσης των βαθμών και των δηλώσεων προτίμησης των υποψηφίων, ζ) ο τρόπος επεξεργασίας των βαθμολογικών στοιχείων και των προτιμήσεων, η) η κατάρτιση των πινάκων εισαγομένων, ο τρόπος ανακοίνωσής τους στους υποψηφίους και στα οικεία τμήματα ή σχολές εισαγωγής, θ) ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία εγγραφής των εισαγομένων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και τα λοιπά θέματα που αφορούν στην οργάνωση και στην εφαρμογή των διαδικασιών πρόσβασης και επιλογής για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με τις πανελλαδικές εξετάσεις του Γενικού Λυκείου. Με όμοια υπουργική απόφαση ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη συγκρότηση των αναγκαίων ατομικών και συλλογικών οργάνων για την οργάνωση και τη διεξαγωγή των εξετάσεων σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.»

2. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 45 του ν. 4186/2013 καταργείται.

3. Στην παράγραφο 33 του άρθρου 39 του Ν. 4186/2013 (Α'193), όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 52 του ν. 4264/2014 (Α'118) και με την παρ. 7 του άρθρου 58 του ν. 4310/2014 (Α' 258), προστίθενται όγδοο και ένατο εδάφιο ως ακολούθως:

«Ειδικά για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 δίνεται κατ' εξαίρεση το δικαίωμα συμμετοχής στο 10% των θέσεων εισακτέων και σε όσους είχαν συμμετάσχει στις πανελλαδικές εξετάσεις των ημερήσιων Λυκείων το έτος 2014. Οι θέσεις που αντιστοιχούν στο 10% του αριθμού εισακτέων κατανέμονται στους υποψηφίους του έτους 2014 σε ποσοστό 40% και στους υποψηφίους του έτους 2015 σε ποσοστό 60%.»

#### **Άρθρο 41**

##### **Θέματα καθ' υπέρβαση εγγραφής αποφοίτων Λυκείων που έχουν βραβευθεί σε Ολυμπιάδες**

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 8 του ν.3194/2003 (Α' 267), όπως συμπληρώθηκε με την παρ.3 του άρθρου 9 του ν.3748/2009 (Α' 29) και με την παράγραφο 11 του άρθρου 38 του ν.4115/2013 (Α' 24), αντικαθίσταται ως εξής:

«4. α) Κάτοχοι απολυτηρίου Γενικού Λυκείου, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Λύκειο έχουν διακριθεί στη Βαλκανική ή τη Διεθνή Ολυμπιάδα Μαθηματικών, Πληροφορικής, Φυσικής, Χημείας ή Βιολογίας και τους έχει απονεμηθεί πρώτο, δεύτερο ή τρίτο βραβείο (χρυσό, αργυρό ή χάλκινο μετάλλιο) εγγράφονται καθ' υπέρβαση του αριθμού εισακτέων σε σχολές, τμήματα ή εισαγωγικές κατευθύνσεις τμημάτων των Πανεπιστημίων, εφόσον το μάθημα στο οποίο έχουν διακριθεί στις Ολυμπιάδες, περιλαμβάνεται στα μαθήματα της Ομάδας Προσανατολισμού που έχουν επιλέξει οι υποψήφιοι στην τελευταία τάξη Λυκείου. Τα ανωτέρω ισχύουν και για τους κατόχους απολυτηρίου Γενικού Λυκείου, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Λύκειο έχουν διακριθεί στον Ευρωπαϊκό

διαγωνισμό για νέους επιστήμονες με την απονομή σε αυτούς του πρώτου, δεύτερου ή τρίτου βραβείου.

β) Η διάκριση βεβαιώνεται από τον αντίστοιχο επιστημονικό φορέα ή ένωση.

γ) Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται τα θέματα που έχουν σχέση με την υποβολή αιτήσεων, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τον έλεγχο αυτών, τη διαδικασία εγγραφής και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

δ) Με όμοια απόφαση καθορίζονται τα θέματα που έχουν σχέση με κατόχους απολυτηρίου ΕΠΑΛ με ανάλογες διακρίσεις.

ε) Ως προϋπόθεση για τη διαδικασία συμμετοχής των κατόχων απολυτηρίου ΓΕΛ ή ΕΠΑΛ στην ανωτέρω διαδικασία είναι η επίτευξη μέσου όρου βαθμών στα μαθήματα που εξετάστηκαν στις πανελλαδικές εξετάσεις τουλάχιστον ίσου με το μισό του μέγιστου δυνατού. »

2. Η ισχύς των διατάξεων της παραγράφου 1 αρχίζει από το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 και αφορά στους κατόχους απολυτηρίου Γενικού Λυκείου ή ΕΠΑΛ του σχολικού έτους 2015-16 κι εφεξής.

#### Άρθρο 42

##### Υπηρεσιακά συμβούλια εκπαιδευτικού προσωπικού

1. Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 13 του ν.4283/2014 (Α' 189) καθώς και οι παράγραφοι 2 και 3 του έκτου άρθρου του ν. 3839/2010 (Α' 51), όπως έχουν τροποποιηθεί με τις παραγράφους 8 και 9 του άρθρου 47 του ν.3848/2010 (Α' 71) αντιστοίχως, καταργούνται.

2. Το Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε.) συγκροτείται από τον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης και αποτελείται από:

α) Τον Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ως Πρόεδρο, ο οποίος αναπληρώνεται από Διευθυντή σχολικής μονάδας. Ο αναπληρωτής του Προέδρου ορίζεται από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης.

β) Δύο εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τους αναπληρωτές τους, οι οποίοι υπηρετούν σε οργανική θέση στην περιφέρεια του οικείου Π.Υ.Σ.Π.Ε., έχουν τουλάχιστον δεκαπενταετή (15ετή) εκπαιδευτική υπηρεσία και ορίζονται από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης.

γ) Δύο τακτικούς αιρετούς εκπροσώπους των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που αναπληρώνονται από δύο αναπληρωματικούς αιρετούς εκπροσώπους αυτών».

3. Το Περιφερειακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Δ.Ε.) συγκροτείται από τον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης και αποτελείται από:

α) Τον Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως Πρόεδρο, ο οποίος αναπληρώνεται από Διευθυντή σχολικής μονάδας. Ο αναπληρωτής του Προέδρου ορίζεται από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης.

β) Δύο εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τους αναπληρωτές τους, οι

οποίοι υπηρετούν σε οργανική θέση στην περιφέρεια του οικείου Π.Υ.Σ.Δ.Ε., έχουν τουλάχιστον δεκαπενταετή (15ετή) εκπαιδευτική υπηρεσία και ορίζονται από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης.

γ) Δύο τακτικούς αιρετούς εκπροσώπους των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αναπληρώνονται από δύο αναπληρωματικούς αιρετούς εκπροσώπους αυτών».

4. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος λήγει η θητεία των μελών των Περιφερειακών Υπηρεσιακών Συμβουλίων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε.), των Περιφερειακών Υπηρεσιακών Συμβουλίων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Δ.Ε.), των Περιφερειακών Υπηρεσιακών Συμβουλίων Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.), των Ανώτερων Περιφερειακών Υπηρεσιακών Συμβουλίων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.), των Ανώτερων Περιφερειακών Υπηρεσιακών Συμβουλίων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Α.Π.Υ.Σ.Δ.Ε.), του Κεντρικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Κ.Υ.Σ.Π.Ε.), του Κεντρικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Κ.Υ.Σ.Δ.Ε.) καθώς και του Κεντρικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Κ.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.).

Τα ανωτέρω Συμβούλια συγκροτούνται εκ νέου σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας καθώς και των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου αυτού.

5. Από τη ρύθμιση της παραγράφου 4 εξαιρούνται τα αιρετά μέλη των Συμβουλίων αυτών, τα οποία εξακολουθούν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους ως τη λήξη της θητείας τους.

6. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η διαδικασία υλοποίησης των παραγράφων 2,3 και 4 του παρόντος άρθρου καθώς και κάθε λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή τους.

#### **Άρθρο 43**

##### **Οργανισμός ΥΠ.Π.Ε.Θ.**

1. Το άρθρο 66 του Π.Δ. 114/14 (Α' 181) «Προϊστάμενοι οργανικών μονάδων», όπως έχει συμπληρωθεί με την παρ. 11 του άρθρου 38 του ν. 4305/14 (Α'237), αντικαθίσταται ως ακολούθως:

« 1. Των οργανικών μονάδων του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων προΐστανται υπάλληλοι, ως εξής:

α) Σε όλες τις Γενικές Δ/νσεις του Υπουργείου υπάλληλοι όλων των κλάδων και ειδικοτήτων κατηγορίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ),

β) Σε όλες τις Δ/νσεις του Υπουργείου υπάλληλοι όλων των κλάδων και ειδικοτήτων κατηγορίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ) ή Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ),

γ) Σε όλα τα Τμήματα του Υπουργείου υπάλληλοι όλων των κλάδων και ειδικοτήτων κατηγορίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ) ή Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ). Μόνο στο Τμήμα Πρωτοκόλλου, Αρχείων και Μέριμνας της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικών - Δικτυακών Υποδομών της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης δύναται να προΐσταται και υπάλληλος εκ των κλάδων και ειδικοτήτων της κατηγορίας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ).

2. Ειδικώς, σε όλα τα Τμήματα και τις Διευθύνσεις που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δύναται να προΐστανται και εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ο νόμος 3528/2007 (Α' 26), όπως εκάστοτε ισχύει, καθώς και ο νόμος 4275/2014 (Α' 149)».

2. Οι τροποποιήσεις που επέρχονται στο άρθρο 66 του ΠΔ 114/2014 (Α' 181) με το παρόν άρθρο ισχύουν ήδη από την αρχική ημερομηνία ισχύος του Οργανισμού όπως αυτή προσδιορίζεται από τη σχετική διάταξή του.

#### **Άρθρο 44**

##### **Θέματα στελεχών εκπαίδευσης**

1. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 28 του ν.4327/2015 (Α' 50) αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Παρατείνεται η θητεία των υπηρετούντων σχολικών συμβούλων, έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής νέων και την τοποθέτησή τους, άλλως έως την 31<sup>η</sup> Αυγούστου 2016».

2. Σχολικοί σύμβουλοι και λοιπά στελέχη εκπαίδευσης, οι οποίοι τοποθετούνται σε θέσεις Προϊσταμένων Τμημάτων ή Διευθύνσεων της Γενικής Γραμματείας Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ή σε θέσεις Προϊσταμένων των Τμημάτων Επιστημονικής - Παιδαγωγικής Καθοδήγησης των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, αναπληρώνονται από τον επόμενο στη σειρά κατάταξης στον οικείο πίνακα και ελλείψει αυτού σύμφωνα με τις διατάξεις περί αναπλήρωσης, και επανέρχονται στις θέσεις τους ως στελέχη εκπαίδευσης αν για οποιονδήποτε λόγο παύσουν να ασκούν τα καθήκοντα της θέσης στην οποία έχουν τοποθετηθεί.

Τα ανωτέρω στελέχη μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των αποδοχών της θέσης στελέχους της εκπαίδευσης και αυτών της θέσης στην οποία τοποθετούνται.

Οι αναπληρωτές δεν διαγράφονται από τους οικείους πίνακες και διατηρούν το δικαίωμα να υποβάλουν αιτήσεις για την κάλυψη κενούμενων θέσεων στελεχών της εκπαίδευσης.

3. Οι παράγραφοι 14, 15 και 16 του άρθρου 26 του ν.3879/2010 (Α' 163), όπως ισχύουν, καταργούνται.

#### **Άρθρο 45**



**Πληρωμή αποζημιώσεων**

1. Δαπάνες για την πληρωμή των αποζημιώσεων από συμμετοχή σε συλλογικά όργανα του προσωπικού των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης στις Πανελλαδικές εξετάσεις, οι οποίες διενεργήθηκαν από 28-5-2014 έως 30-6-2014, είτε καθ' υπέρβαση των εγγεγραμμένων πιστώσεων του προϋπολογισμού είτε χωρίς την τήρηση των περί αναλήψεως υποχρεώσεων διατάξεων, μπορεί να εκκαθαριστούν σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων του τρέχοντος οικονομικού έτους, κατά παρέκκλιση των σχετικών με τα ανωτέρω διατάξεων.
2. Κατά παρέκκλιση των οικείων κειμένων διατάξεων δύνανται να καταβληθούν αμοιβές για υπερωριακή απασχόληση εκπαιδευτικών στο πλαίσιο των σχολικών τμημάτων που λειτουργούν στη Θεραπευτική Κοινότητα του Ψ.Ν.Α. «18 Άνω», η οποία πραγματοποιήθηκε το χρονικό διάστημα από 8-01-2015 έως 18-06-2015 είτε καθ' υπέρβαση των εγγεγραμμένων πιστώσεων του προϋπολογισμού, είτε χωρίς την τήρηση των περί αναλήψεως υποχρεώσεων διατάξεων.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII****ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ  
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ****Άρθρο 46****Αντικατάσταση διάταξης ν.2160/1993 (Α' 118)**

Η παράγραφος 2 του άρθρου 30 του ν. 2160/1993, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«2.α. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού συγκροτείται εννεαμελής 'Επιτροπή Τουριστικών Λιμένων'. Η Επιτροπή αποτελείται από τον Γενικό Γραμματέα Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ή τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Τουριστικής Πολιτικής του ίδιου Υπουργείου, τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Χωροταξικού Σχεδιασμού και Υποδομών του ίδιου ως άνω Υπουργείου, τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και έναν πτυχιούχο ΑΕΙ κατηγορίας Νομικού ή Οικονομολόγου ή Μηχανικού. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων και ο πτυχιούχος ΑΕΙ ορίζονται από τον οικείο Υπουργό.

β. Με την απόφαση συγκρότησης ορίζεται ως Πρόεδρος της Επιτροπής ο Γενικός Γραμματέας Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ή ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Τουριστικής

Πολιτικής του ιδίου Υπουργείου. Με την ίδια απόφαση ορίζονται τα αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής και ο γραμματέας της Επιτροπής με τον αναπληρωτή του.  
 γ. Εισηγητές των θεμάτων που συζητούνται στην Επιτροπή ορίζονται με απόφαση του Προέδρου υπάλληλοι της Διεύθυνσης Χωροταξικού Σχεδιασμού και Υποδομών.  
 δ. Η σύνθεση της πιο πάνω Επιτροπής είναι δυνατόν να τροποποιείται με απόφαση του κάθε φορά αρμόδιου για θέματα τουρισμού Υπουργού».

#### Άρθρο 47

1. Από το β' εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3297/2004 (Α' 259) απαλείφονται οι λέξεις «και των προμηθευτών».

2. Η παρ. 11 του άρθρου 3 του ν. 3297/2004 αντικαθίστανται ως εξής:  
 «11. Η έκθεση του Συνηγόρου του Καταναλωτή υποβάλλεται μέχρι 31 Μαρτίου κάθε έτους στον Πρωθυπουργό και τον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιείται στον Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Ο Συνήγορος του Καταναλωτή μπορεί να υποβάλλει στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και τον Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης Τουρισμού και ειδικές εκθέσεις και κατά τη διάρκεια του έτους.

Η Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Καταναλωτή συζητείται σε ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής, κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της. Οι κάθε είδους εκθέσεις της Ανεξάρτητης Αρχής «Συνήγορος του Καταναλωτή» και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Καταναλωτή Ελλάδας δημοσιεύονται σε ειδικές εκδόσεις του Εθνικού Τυπογραφείου»

3. α) Στο τέλος του άρθρου 3 του ν. 3297/2004 προστίθεται παρ. 13, ως ακολούθως:  
 «13. Ως σημείο επαφής Ηλεκτρονικής Επίλυσης Διαφορών (Η.Ε.Δ.) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 524/2013 ορίζεται ο Συνήγορος του Καταναλωτή-Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταναλωτή Ελλάδας».

β) Οι παράγραφοι 2,5 και 9 του άρθρου 4 του ν. 3297/2004 αντικαθίστανται, ως εξής:  
 «2. Η αναφορά υποβάλλεται εντός προθεσμίας ενός (1) έτους, αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε πλήρη γνώση της βλαπτικής γι' αυτόν πράξης ή παράλειψης που συνιστά την καταναλωτική διαφορά, και καταχωρείται σε ειδικό μητρώο. Η υποβολή αναφοράς διακόπτει την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία άσκησης των αξιώσεων καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας διαμεσολάβησης. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 261 επ. ΑΚ, η παραγραφή και η αποσβεστική προθεσμία που διεκόπησαν αρχίζουν και πάλι από τη με οποιονδήποτε τρόπο ολοκλήρωση της διαδικασίας διαμεσολάβησης».

«5. Ο Συνήγορος του Καταναλωτή και οι επιτροπές προτείνουν τη φιλική διευθέτηση της διαφοράς, επιδιώκοντας να συμβιβάσουν τα εμπλεκόμενα μέρη. Εφόσον επιτευχθεί συμβιβασμός ενώπιον του Συνηγόρου του Καταναλωτή, συντάσσεται περί αυτού πρακτικό, ακριβές αντίγραφο του οποίου δύναται να κατατεθεί με επιμέλεια οποιουδήποτε εκ των εμπλεκόμενων μερών στη γραμματεία του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Από την κατάθεση αυτή, εφόσον το ανωτέρω πρακτικό

συμβιβασμού πιστοποιεί συμφωνία των μερών για ύπαρξη αξίωσης που μπορεί να επιδιωχθεί μέσω αναγκαστικής εκτέλεσης, αποτελεί τίτλο εκτελεστό, σύμφωνα με το άρθρο 904 παρ. 2 εδ. γ' ΚΠολΔ. Αν δεν επιτευχθεί συμβιβασμός ή σε περίπτωση αποχώρησης ενός εκ των μερών, ο Συνήγορος του Καταναλωτή, κατά την κρίση του, είτε συντάσσει πρακτικό αποτυχίας είτε προβαίνει στη διατύπωση έγγραφης σύστασης προς τα δύο μέρη, με σκοπό τη φιλική επίλυση της διαφοράς. Σε περίπτωση που κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη δεν αποδεχθεί τα διαλαμβανόμενα στην έγγραφη σύσταση της Αρχής, ο Συνήγορος του Καταναλωτή δύναται να δημοσιοποιήσει το γεγονός, κοινοποιώντας καταλλήλως το πόρισμά του ή και αποστέλλοντάς το στις κατά περίπτωση αρμόδιες για την επιβολή κυρώσεων αρχές και υπηρεσίες».

«9.Ο Συνήγορος του Καταναλωτή συνεργάζεται με άλλες αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες, οι οποίες είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή των νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων περί προστασίας καταναλωτών στην Ελλάδα ή επιλαμβάνονται, γενικότερα, θεμάτων που αφορούν τον καταναλωτή».

#### **Άρθρο 48**

##### **Εκλογές Επιμελητηρίων**

1. Το δεύτερο, τρίτο και τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 30 του ν. 3419/2005 (Α' 297) όπως ισχύουν, αντικαθίστανται ως εξής:

«Οι εκλογές για την ανάδειξη οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων θα διεξαχθούν μεταξύ 15 Σεπτεμβρίου και 15 Οκτωβρίου 2016. Η θητεία των εκλεγμένων οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων παρατείνεται μέχρι τη διεξαγωγή των εκλογών κατά το προηγούμενο εδάφιο. Οι εκλογικές επιτροπές που έχουν συγκροτηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3419/2005 όπως ισχύει (Α' 297), διατηρούνται και παραμένουν αρμόδιες για την ανάδειξη οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων κατά τις εκλογές που θα διεξαχθούν, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, η προθεσμία του πρώτου εδαφίου μπορεί να παραταθεί άπαξ έως και τέσσερις (4) μήνες.»

2. Το ένατο και δέκατο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. 3419/2005 (Α' 297) αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι εκλογές για την ανάδειξη του νέου διοικητικού συμβουλίου της Εθνικής Ελληνικής Επιτροπής Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, μετά τις εκλογές των Επιμελητηρίων ως ανωτέρω, θα διεξαχθούν τέσσερις (4) μήνες μετά από την εκλογή των νέων οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του παρόντος. Η θητεία του διοικητικού συμβουλίου της Εθνικής Ελληνικής Επιτροπής Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, που λειτουργεί μέχρι της διεξαγωγής των εκλογών αυτών, παρατείνεται μέχρι το χρόνο που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο».

#### **Άρθρο 49**

**Τροποποίηση διατάξεων ν. 4314/2014 (Α' 265)**

Το άρθρο 72 του ν. 4314/2014 (Α' 265) αντικαθίσταται ως εξής:

«Χρηματοδοτήσεις και πληρωμές από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων»

Οι δράσεις των προγραμμάτων ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ που θα εγγραφούν στο ΠΔΕ θα χρηματοδοτηθούν με μεταφορά των πιστώσεων από την Τράπεζα της Ελλάδος στον ειδικό λογαριασμό (ΕΛΕΓΕΠ) που τηρεί σε πιστωτικό ίδρυμα ο ΟΠΕΚΕΠΕ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία πληρωμών των έργων των προγραμμάτων ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ που θα βαρύνουν τον ανωτέρω ειδικό λογαριασμό. Ειδικότερα για το ΠΑΑ, οι δημόσιες δαπάνες μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΠΔΕ ή και τον τακτικό προϋπολογισμό, όπως κάθε φορά ορίζεται στην απόφαση ένταξης της κάθε πράξης στο ΠΑΑ»

**Άρθρο 50**

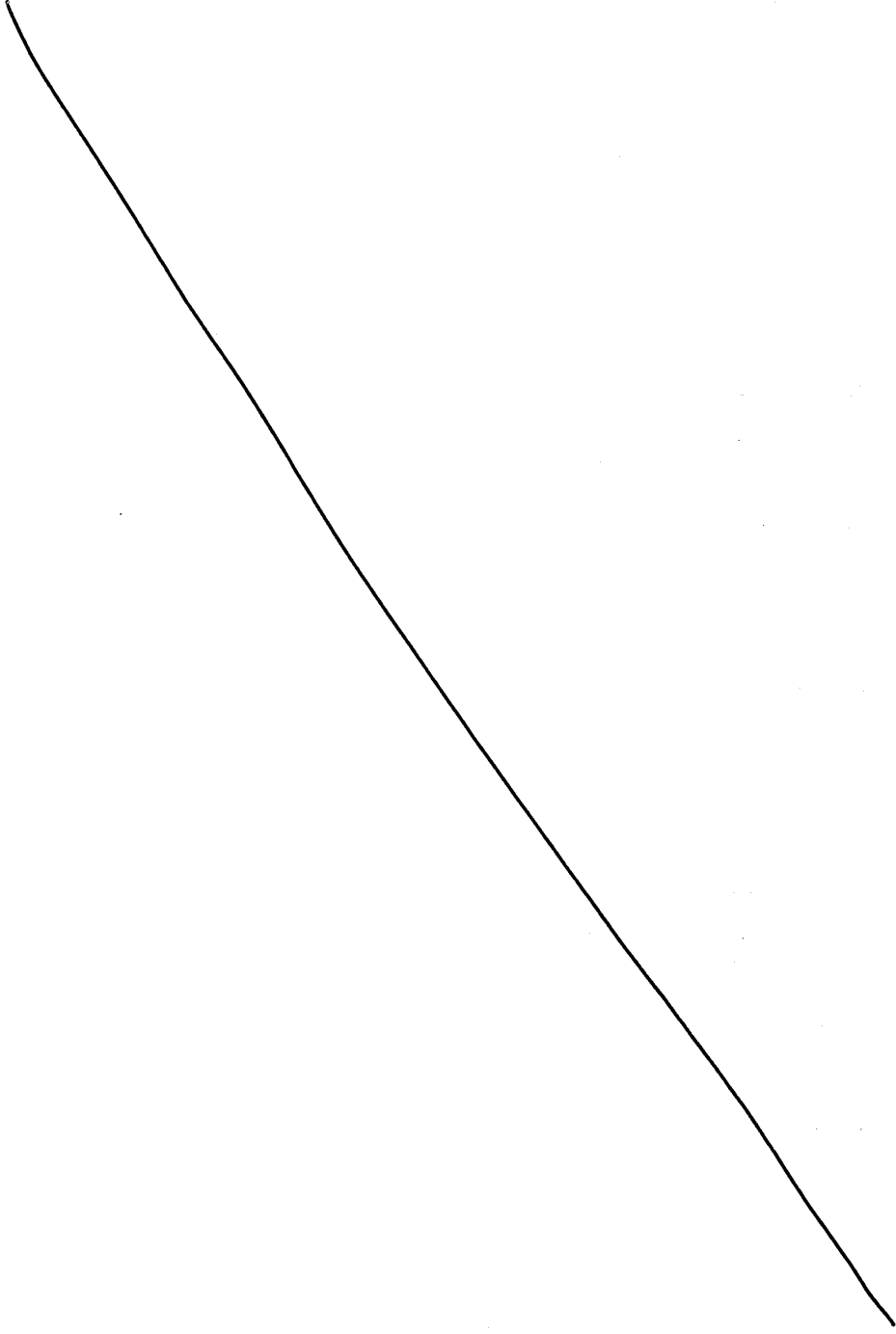
Το χρονικό όριο χρήσεως της εξουσιοδοτήσεως – πλαισίου του άρθρου 4 του ν. 1338/1983 (ΦΕΚ 34 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του ν. 1440/1984 (ΦΕΚ 70 Α') και τροποποιήθηκε από το άρθρο 7 του ν. 1775/1988 (ΦΕΚ 101 Α'), από το άρθρο 31 του ν. 2076/1992 (ΦΕΚ 103 Α'), από το άρθρο 19 του ν. 2367/1995 (ΦΕΚ 261 Α'), από το άρθρο 22 του ν. 2789/2000 (ΦΕΚ 21 Α'), από το άρθρο 48 του ν. 3427/2005 (ΦΕΚ 312 Α') και από το άρθρο 91 του ν. 3862/2010 (ΦΕΚ 113 Α') ορίζεται η 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2020.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΧ****ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ****Άρθρο 51**

1. Η παράγραφος 3 της υποπαραγράφου Δ.5, της παραγράφου Δ', του άρθρου 2, του Β' Μέρους, του ν.4336/2015 (Α' 94), αντικαθίσταται ως ακολούθως :  
«3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 ισχύουν από 01/10/2015 έως 30/09/2016, ενώ οι διατάξεις της παραγράφου 2 ισχύουν από 1/10/2016.».
2. Η ανώνυμη εταιρεία «Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου Α.Ε.» απαλλάσσεται από την προσκόμιση φορολογικής ενημερότητας μέχρι τις 31/12/2016 και μόνο για την περίπτωση είσπραξης οφειλόμενων από την ανώνυμη εταιρεία «Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα Ε.Α.Σ. Α.Β.Ε.Ε.», για την κάλυψη επειγουσών επιχειρησιακών αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων.
- 3 Στην παράγραφο 9 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 (Α' 129) οι φράσεις «της παραγράφου 4» και «της παραγράφου 6» αντικαθίστανται από τις φράσεις «της παραγράφου 2» και «της παραγράφου 4» αντίστοιχα.»
4. Η περίπτωση ββ της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν. 4321/2015 (Α' 32), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

"ββ. η αξία της ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη, όπως αυτή προσδιορίζεται για τον υπολογισμό του συμπληρωματικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. και η οποία προκύπτει από την τελευταία εκδοθείσα δήλωση-πράξη προσδιορισμού του φόρου, δεν υπερβαίνει τις 150.000 ευρώ και "

5. Στο νόμο 4338/2015 ( Α' 131) προστίθεται μετά το τέλος της Σύμβασης Παραχώρησης που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 του νόμου, το κείμενο του παραρτήματος VI «Σύμβαση Μίσθωσης Μαρκόπουλου (ρήτρα 4.2. (iii))» σε Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, έναρξη ισχύος την έναρξη ισχύος του ν.4338/2015, το οποίο έχει ως εξής:



ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΙΣΘΩΣΗΣ

Η παρούσα σύμβαση υπογράφεται σήμερα, 24 Απριλίου 2015 στην Αθήνα, μεταξύ των κάτωθι συμβαλλομένων μερών:

1. Αφ' ενός της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» που εκπροσωπείται νόμιμα για την υπογραφή της παρούσας από τον Διευθύνοντα Σύμβουλό της, κ. Αλέξανδρο Ζαχαρή (εφεξής καλουμένου ως "ο Εκμισθωτής")

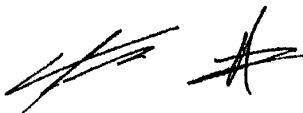
2. Αφ' ετέρου της εταιρίας ειδικού σκοπού με την επωνυμία «ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ Α.Ε.», που εκπροσωπείται νόμιμα για την υπογραφή της παρούσας από το μέλος του ΔΣ της, κ. Σπυρίδωνα Φωκά (εφεξής καλουμένου ως "ο Μισθωτής"),

(στο εξής ο Εκμισθωτής και ο Μισθωτής θα καλούνται από κοινού ως "τα Μέρη").

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

- Ο Εκμισθωτής έχει στην αποκλειστική και αδιαφιλονίκητη κυριότητα, νομή και κατοχή του α) το ακίνητο που περιγράφεται στο Παράρτημα Ι της παρούσας σύμβασης μίσθωσης, με την επιφύλαξη του Όρου 3.1 παρακάτω (εφεξής καλουμένου ως το "Ακίνητο") και β) τα κινητά περιουσιακά στοιχεία που περιγράφονται στο Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας σύμβασης μίσθωσης (εφεξής καλουμένων ως ο "Εξοπλισμός").

- Ο Μισθωτής είναι η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού την οποία συνέστησε ο Τελικός Επιλεγείς Πλειοδότης (όπως ορίζεται στην από 01.09.2014 Πρόσκληση Υποβολής Προσφορών που εξέδωσε το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ)) υπό τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, ο οποίος συμμετείχε στη διαδικασία αποκρατικοποίησης του δικαιώματος διεξαγωγής ιπποδρομιακού στοιχήματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3986/2011 και του άρθρου 13 παρ. 7 του Ν. 4111/2013, όπως ισχύουν κατά την ημερομηνία της παρούσας, και ο οποίος ανακηρύχθηκε ως Τελικός Επιλεγείς Πλειοδότης την 30.10.2014. Ο Μισθωτής συνάπτει την παρούσα Σύμβαση Μίσθωσης με μοναδικό σκοπό την άσκηση της ιπποδρομιακής δραστηριότητας, υπό την ιδιότητα του Παραχωρησιούχου, όπως αυτή περιγράφεται στον ορισμό του Δικαιώματος στο πλαίσιο της Σύμβασης Παραχώρησης και των συναφών δραστηριοτήτων, όπως αυτές εξειδικεύονται στο άρθρο 13 της εν λόγω Σύμβασης



Παραχώρησης, καθώς και κάθε δραστηριότητας που είναι συμβατή με τον εταιρικό σκοπό του Μισθωτή (η “Δραστηριότητα”).

- Στο πλαίσιο της διαδικασίας αποκρατικοποίησης που διοργανώθηκε με την Πρόσκληση για Υποβολή Προσφορών, η Ελληνική Δημοκρατία δεσμεύτηκε απέναντι στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG Comp - Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) ότι το Ακίνητο θα μισθωθεί έναντι ανταλλάγματος καθοριζόμενου με όρους αγοράς.

- Για το σκοπό της σύναψης της παρούσας σύμβασης μίσθωσης, ο Εκμισθωτής έχει προβεί σε μια ανεξάρτητη αποτίμηση του Ακινήτου και του Εξοπλισμού.

- Τα Μέρη αναγνωρίζουν ότι ο Εκμισθωτής πρόκειται να τεθεί υπό εκκαθάριση σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 13 παρ. 7 του Ν. 4111/2013, όπως ισχύει, καθώς επίσης και ότι, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, η παρούσα Σύμβαση παραμένει ανεπηρέαστη, έγκυρη και σε ισχύ, με την επιφύλαξη της θέσης του Εκμισθωτή υπό εκκαθάριση, και έως τη λήξη της, σύμφωνα με τους όρους της παρούσας και του άρθρου 13 παρ. 7 του Ν. 4111/2013.

- Οι όροι με κεφαλαία που δεν ορίζονται στην παρούσα, θα έχουν την έννοια που τους αποδόθηκε στη Σύμβαση Παραχώρησης και/ή στην Πρόσκληση για την Υποβολή Προσφορών, ανάλογα με την περίπτωση.

Ενόψει των ανωτέρω, συμφωνήθηκαν και έγιναν αμοιβαίως αποδεκτά τα εξής:

#### ΑΡΘΡΟ 1 - ΜΙΣΘΩΣΗ

1.1. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 7 περίπτωση (β) του Ν. 4111/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 71 του Ν. 4170/2013, και τους όρους της παρούσας σύμβασης (εφεξής καλουμένη ως “η Σύμβαση Μίσθωσης”), ο Εκμισθωτής εκμισθώνει το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό στον Μισθωτή και ο Μισθωτής συμφωνεί να μισθώσει από τον Εκμισθωτή το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό προς τον σκοπό της άσκησης της Δραστηριότητας. Κάθε παράρτημα στην παρούσα Σύμβαση Μίσθωσης συμφωνείται εγγράφως από τα Μέρη και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της. Σε περίπτωση διαφοροποίησης, οι διατάξεις της Σύμβασης Μίσθωσης θα υπερισχύουν έναντι των όρων και προϋποθέσεων οποιουδήποτε άλλου εγγράφου.

1.2 Με την επιφύλαξη του δικαιώματος του Μισθωτή να χρησιμοποιεί το Ακίνητο με σκοπό να διενεργεί ο ίδιος ιπποδρομίες, ο Μισθωτής



αναγνωρίζει ότι η χρήση του Ακινήτου δεν θα είναι αποκλειστική, και ως εκ τούτου ο Μισθωτής θα είναι διαθέσιμος καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης Μίσθωσης να συνάπτει, κατόπιν εύλογου αιτήματος, συμβάσεις υπομίσθωσης με τρίτους, σύμφωνα με τον Όρο 12.2 της παρούσας, για τη διεξαγωγή ιπποδρομιών, επί τη βάση όρων που θα έχουν αμοιβαίως συμφωνηθεί εγγράφως μεταξύ του Μισθωτή και των εν λόγω τρίτων μερών.

1.3 Κατά την ημερομηνία της παρούσας, ο Εκμισθωτής έχει προσκομίσει αντίγραφα όλων των τίτλων, νομικών εγγράφων, αδειών, πιστοποιητικών και λοιπών κανονιστικών εγγράφων, όπως προβλέπονται στο Παράρτημα IV, με βάση τα οποία λειτουργεί σήμερα. Σε περίπτωση που απαιτηθεί από τον Μισθωτή να λάβει τυχόν περαιτέρω άδειες ή άλλα κανονιστικά δικαιολογητικά ή διοικητικές εγκρίσεις, ο Εκμισθωτής θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να συνδράμει τον Μισθωτή.

## **ΑΡΘΡΟ 2. ΔΙΑΡΚΕΙΑ**

2.1 Η διάρκεια της μίσθωσης του Ακινήτου συμφωνείται με το παρόν σε είκοσι (20) χρόνια και αρχίζει από την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, όπως ορίζεται στη Σύμβαση Παραχώρησης (εφεξής καλουμένης ως "Συμβατική Διάρκεια Μίσθωσης του Ακινήτου"). Προς αποφυγή τυχόν αμφιβολιών, η Σύμβαση Μίσθωσης δεν μπορεί να παραταθεί ή να ανανεωθεί ή να θεωρηθεί ότι παρατάθηκε ή ανανεώθηκε για κανένα λόγο.

2.2 Η διάρκεια της μίσθωσης για τον Εξοπλισμό συμφωνείται με το παρόν σε ένα (1) χρόνο και αρχίζει από την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, όπως ορίζεται στη Σύμβαση Παραχώρησης (εφεξής καλουμένης ως "Συμβατική Διάρκεια Μίσθωσης του Εξοπλισμού"). Ο Μισθωτής έχει την επιλογή να παρατείνει μονομερώς τη Συμβατική Διάρκεια Μίσθωσης του Εξοπλισμού για ένα (1) επιπλέον χρόνο, κατόπιν έγγραφης ειδοποίησης που θα επιδοθεί στον Εκμισθωτή το αργότερο ένα μήνα πριν από το πέρας της αρχικής Συμβατικής Διάρκειας Μίσθωσης του Εξοπλισμού.

2.3 Με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετης πρόβλεψης στην παρούσα, η Σύμβαση Μίσθωσης θα τεθεί σε ισχύ κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης πληρώσεως της ακόλουθης αναβλητικής αιρέσεως, ήτοι ότι οι αμοιβαίες νομικές ρυθμίσεις των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (δουλείες κλπ) υπέρ και σε βάρος όμορων ιδιοκτησιών στο Ακίνητο θα έχουν καταρτιστεί και ολοκληρωθεί καταλλήλως, υπό το βασικό περιεχόμενο που περιέχεται στο σχέδιο



  135

σύμβασης που επισυνάπτεται στο Παράρτημα V και χωρίς ουσιώδεις αλλαγές<sup>1</sup>.

Σε καμία περίπτωση η Συμβατική Διάρκεια Μίσθωσης του Ακινήτου δεν θα υπερβεί την Περίοδο Παραχώρησης.

### ΑΡΘΡΟ 3. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ-ΕΓΓΥΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

3.1. Ο Εκμισθωτής με το παρόν εγγυάται και δηλώνει προς τον Μισθωτή ότι:

i. το Ακίνητο και ο Εξοπλισμός περιλαμβάνουν το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που περιγράφονται αντιστοίχως στα Παραρτήματα I και III της Σύμβασης Μίσθωσης.

ii. Με την επιφύλαξη των προβλέψεων του άρθρου 13 παρ. 7 περιπτώσεις (στ) και (ζ) του Ν. 4111/2013 και της παρ. 4 του άρθρου 24 του Ν. 4321/2015, ο Εκμισθωτής έχει νομίμως συσταθεί, καλώς υφίσταται και λειτουργεί σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, δεν έχει κηρυχθεί αφερέγγυος (ή δεν έχει πτωχεύσει) και διαθέτει την απαιτούμενη εξουσία να κατέχει στην κυριότητά του και να εκμισθώνει το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό στον Μισθωτή και γενικά έχει την απαιτούμενη εξουσία να συνάψει τη Σύμβαση Μίσθωσης, με την επιφύλαξη των κατωτέρω υπό iii διαλαμβανομένων.

iii. Ο Εκμισθωτής διαθέτει πλήρη, αποκλειστική και αδιαφιλονίκητη κυριότητα, έγκυρο μέχρι σήμερα τίτλο ιδιοκτησίας, και κατοχή του Ακινήτου, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2882/2001, και του Εξοπλισμού, με την επιφύλαξη των υφιστάμενων εμπραγμάτων εξασφαλίσεων (υποθήκης και προσημείωσης υποθήκης) και υφιστάμενης κατασκέσεως που βαρύνουν το Ακίνητο όπως αναφέρεται στο Παράρτημα VI.

iv. Δεν υπάρχουν εκκρεμείς ή επαπειλούμενες ενέργειες, αγωγές, απαιτήσεις, αιτήσεις ή νομικές διαδικασίες (είτε αστικές είτε διοικητικές) κατά του τίτλου ιδιοκτησίας του Εκμισθωτή επί του Ακινήτου ή του Εξοπλισμού.

v. Το Ακίνητο πληροί τις προϋποθέσεις των διατάξεων του ισχύοντα πολεοδομικού κανονισμού, υγειονομικών κανονισμών, κανονισμών ασφαλείας και οικοδομικών κανονισμών και, για τη διενέργεια ιπποδρομιών στο Ακίνητο. Επιπλέον, ο Εκμισθωτής δεν έχει ειδοποιηθεί από καμία

<sup>1</sup> Κατά την ημέρα υπογραφής της Σύμβασης Μίσθωσης, οι εν λόγω συμφωνίες έχουν ήδη υπογραφεί και ως εκ τούτου στο Παράρτημα V παρατίθενται τα υπογεγραμμένα αντίγραφα.





δημόσια αρχή για τυχόν έλλειψη αδειών σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό καθεστώς για τη διενέργεια ιπποδρομιών στο Ακίνητο.

vi. Δεν υπάρχουν δικαιώματα τρίτων που εμποδίζουν ή παρακωλύουν με οποιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα του Μισθωτή να χρησιμοποιεί το Ακίνητο σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις της Σύμβασης Μίσθωσης, με την επιφύλαξη των όσων αναφέρονται στα Παραρτήματα II και V.

vii. Το Ακίνητο, συμπεριλαμβανομένης ιδιαίτερως της πίστας αγώνων, που εμφανίζεται στο τοπογραφικό διάγραμμα του Παραρτήματος I, είναι σε κατάλληλη κατάσταση, και δη για την διεξαγωγή ιπποδρομιών όπως διεξάγεται μέχρι σήμερα από τον Εκμισθωτή, υπό την έννοια ότι έχει κατασκευαστεί σύμφωνα με διεθνή πρότυπα και ο Εκμισθωτής διενεργεί εκεί ιπποδρομίες τα τελευταία δέκα (10) χρόνια, εξαιρουμένης της μη-χρήσης του 1000 μ. spur.

ix. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω (υπό iii) διαλαμβανομένων και της διατάξεως του άρθρου 997 ΚΠολΔ, η Σύμβαση Μίσθωσης θα παραμείνει ανεπηρέαστη, έγκυρη και σε ισχύ μετά τη θέση του Εκμισθωτή υπό εκκαθάριση και ανεξάρτητη από τον τρόπο μεταβίβασης της κυριότητας του Ακινήτου σε τρίτο, είτε δηλαδή με πώληση μέσω διαγωνισμού ή με απευθείας πώληση, έως τη λήξη της, σύμφωνα με τους όρους της παρούσας και το άρθρο 13 παρ. 7 του Ν. 4111/2013 όπως ισχύει κατά την ημερομηνία της παρούσας.

x. Το Ακίνητο θα απολαύει κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος τα δικαιώματα και τις δουλείες που περιγράφονται στο Παράρτημα V, όπως αυτά θα παρασχεθούν από τρίτους σε όμορα ακίνητα, και, αντιστοίχως, θα βαρύνεται με τις ενοχικής φύσεως υποχρεώσεις που περιγράφονται στο Παράρτημα V, όπως αυτά θα παρασχεθούν υπέρ τρίτων σε όμορα ακίνητα. Όλες αυτές οι νομικές διευθετήσεις πρόκειται να καταρτιστούν και ολοκληρωθούν καταλλήλως μέχρι την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, υπό το βασικό περιεχόμενο που περιέχεται στο σχέδιο σύμβασης που επισυνάπτεται στο Παράρτημα V και χωρίς ουσιώδεις αλλαγές.

xi. Οι συμβάσεις μίσθωσης και τα δικαιώματα χρήσης που περιγράφονται στο Παράρτημα II υφίστανται επί του Ακινήτου, σύμφωνα με τις νομικές ρυθμίσεις που τεκμηριώνονται και προσαρτώνται στο ίδιο ως άνω Παράρτημα II. Ειδικότερα, σε σχέση με τις συμβάσεις μίσθωσης στάβλων που περιλαμβάνονται στο παρόν, το αργότερο κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος είτε θα έχει λήξει η συμβατική τους διάρκεια ή/και θα έχουν καταγγελθεί.



134

xii. Ο Εκμισθωτής κατέχει πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης για τα κτίρια του Ακινήτου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 4122/2013.


3.2 Όσον αφορά στον διάδοχο του Εκμισθωτή, τα Μέρη αναγνωρίζουν με το παρόν τα δικαιώματα του Μισθωτή σχετικά με το Ακίνητο βάσει των άρθρων 614 ΑΚ και 1009 ΚΠολΔ, επιφυλασσομένης της διατάξεως του άρθρου 997 ΚΠολΔ.

3.3 Εάν οποιαδήποτε από τις παραπάνω εγγυοδοτικές δηλώσεις είναι αναληθής ή εσφαλμένη σε σχέση με την διεξαγωγή ιπποδρομιών, ο Εκμισθωτής θα έχει την υποχρέωση να αποζημιώσει και να απαλλάξει πλήρως τον Μισθωτή μόνο για την αποκατάσταση τυχόν άμεσης βλάβης (θετική ζημία) που θα αποδείξει ο Μισθωτής και κατά μέγιστον μέχρι του ποσού του Μισθώματος που θα έχει ήδη καταβάλει ο Μισθωτής, ρητώς αποκλειομένης κάθε πιθανής αξίωσης για διαφυγόντα κέρδη και έμμεση ζημία. Ο Μισθωτής υποχρεούται να ενημερώνει εγγράφως το ΤΑΙΠΕΔ και την Ελληνική Δημοκρατία για οποιοδήποτε τέτοιο γεγονός και αξίωση αποζημίωσης έναντι του Εκμισθωτή.

Σε κάθε περίπτωση, ο Μισθωτής δεν θα δικαιούται να λάβει αποζημίωση ή να εισπράξει οποιαδήποτε πληρωμή, καταβολή ή αποζημίωση περισσότερες από μία φορές σε σχέση με ευθύνη, ζημία, κόστος, απώλεια, βλάβη, ανεπάρκεια, παράβαση ή άλλο συνδυασμό συνθηκών που οδηγούν σε έγερση περισσότερων από μία αξιώσεων είτε στο πλαίσιο της Σύμβασης Μίσθωσης είτε στο πλαίσιο της Σύμβασης Παραχώρησης και της Σύμβασης Μίσθωσης.

Επιπλέον, ο Μισθωτής θα έχει το δικαίωμα να καταγγείλει τη Σύμβαση Μίσθωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Όρου 15.4 της Σύμβασης Μίσθωσης, υπό την προϋπόθεση ότι το γεγονός αυτό απαγόρευσε ή εμπόδισε τον Μισθωτή να διεξαγάγει ιπποδρομίες στο Ακίνητο για χρονική περίοδο μεγαλύτερη του ενός (1) μήνα. Προς αποφυγήν αμφιβολίας, διευκρινίζεται ότι, σε περίπτωση ασκήσεως του ως άνω δικαιώματος καταγγελίας εκ μέρους του Μισθωτή, αποκλείεται κάθε άλλη αξίωση αποζημίωσης του Μισθωτή, πέραν της ήδη προβλεπόμενης στην α' παράγραφο του παρόντος όρου 3.3.

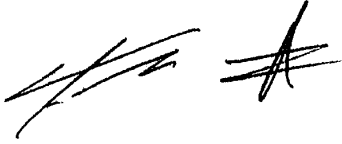
3.4 Καθεμία από τις ανωτέρω εγγυοδοτικές δηλώσεις του παρόντος όρου παρέχονται από τον Εκμισθωτή κατά την ημέρα σύναψης της παρούσας Σύμβασης και επαναλαμβάνονται κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος προσαρμοζόμενες καταλλήλως.



3.5 Ο Εκμισθωτής ρητώς αναλαμβάνει να παράσχει στον Μισθωτή ή σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος που αυτός θα υποδείξει κάθε απαιτούμενη διευκόλυνση ή εξουσιοδότηση για την άσκηση της Δραστηριότητας υπό την ιδιότητα του ως ιδιοκτήτης και Εκμισθωτής του Ακινήτου και θα προβεί σε όλες τις σχετικές δηλώσεις, θα υπογράψει όλα τα απαραίτητα έγγραφα και θα ζητήσει να χορηγηθούν όλα τα απαιτούμενα πιστοποιητικά και βεβαιώσεις.

3.6 Με την επιφύλαξη του όρου 3.1 χί, τα Μέρη με το παρόν συμφωνούν αμοιβαίως ότι, κατά περίπτωση, όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του Εκμισθωτή που απορρέουν από τις συμβάσεις μίσθωσης, όπως ειδικά περιγράφονται στο Παράρτημα II, και τυχόν εξακολουθούν να βρίσκονται σε ισχύ κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, εξαιρουμένων των συμβάσεων μίσθωσης στάβλων, θα μεταβιβασθούν κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, σύμφωνα με τα άρθρα ΑΚ 455 επ. και ΑΚ 471 επ., στον Μισθωτή, ο οποίος θα υποκαταστήσει τον Εκμισθωτή (υπό την ιδιότητά του ως μισθωτή των χώρων στους οποίους αφορούν οι συμβάσεις μίσθωσης που αναφέρονται στο Παράρτημα III) όσον αφορά τα εντεύθεν μελλοντικά δικαιώματα/υποχρεώσεις από την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος και εφεξής. Ο Εκμισθωτής θα είναι υπεύθυνος και θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να προβεί σε κάθε απαιτούμενη ενέργεια προκειμένου να επιτευχθεί η προσήκουσα ολοκλήρωση της ως άνω μεταβίβασης των υφιστάμενων συμβάσεων μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένης της κοινοποίησης προς τους αντισυμβαλλομένους, αζημίως για τα έως τότε γεγενημένα. Συμφωνείται ρητά ότι τυχόν δικαιώματα και/ή αξιώσεις του Εκμισθωτή έναντι των εν λόγω μισθωτών και τυχόν δικαιώματα και/ή αξιώσεις των εν λόγω μισθωτών έναντι του Εκμισθωτή που προκύπτουν από την εφαρμογή κάθε μίας από τις ως άνω συμβάσεις μίσθωσης μέχρι την ολοκλήρωση της μεταβίβασής τους στον Μισθωτή παραμένουν υπό την ευθύνη του Εκμισθωτή, ακόμη και εάν η ημερομηνία ολοκλήρωσης της μεταβίβασής τους είναι μεταγενέστερη από την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος.

3.7 Ο Μισθωτής αναγνωρίζει ότι το Ακίνητο πρόκειται αντιστοίχως να βαρύνεται κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος με τις ενοχικές φύσεως υποχρεώσεις που περιγράφονται στο Παράρτημα V, όπως αυτές θα παρασχεθούν υπέρ τρίτων σε όμορα ακίνητα. Κατά τη διάρκεια της Συμβατικής Διάρκειας Μίσθωσης του Ακινήτου, ο Μισθωτής αποδέχεται και αναλαμβάνει να τηρεί και να πληροί, κατά περίπτωση, τις υποχρεώσεις του Εκμισθωτή και τα δικαιώματα των εν λόγω τρίτων, στο πλαίσιο των νομικών διευθετήσεων που πρόκειται να καταρτιστούν και ολοκληρωθούν καταλλήλως μέχρι την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, υπό το βασικό



139

περιεχόμενο που περιέχεται στο σχέδιο σύμβασης που επισυνάπτεται στο Παράρτημα V και χωρίς ουσιώδεις αλλαγές.

3.8 Ο Μισθωτής περαιτέρω αναγνωρίζει ότι το Ακίνητο είναι κατάλληλο για τη χρήση για την οποία προορίζεται.

3.9 Κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος ο Εκμισθωτής θα παραδώσει και ο Μισθωτής θα παραλάβει το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό, σύμφωνα με τη Σύμβαση Μίσθωσης. Προς το σκοπό αυτό, κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος τα Μέρη θα συνυπογράψουν σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης και παραλαβής του Ακινήτου, υπό τη βασική μορφή του Παραρτήματος VII που επισυνάπτεται και χωρίς ουσιώδεις αλλαγές.

#### ΑΡΘΡΟ 4. ΜΙΣΘΩΜΑ- ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΜΙΣΘΩΜΑΤΟΣ

4.1. Το βασικό μηνιαίο μίσθωμα για τη χρήση του Ακινήτου και του Εξοπλισμού προς διεξαγωγή της ιπποδρομιακής δραστηριότητας (ήτοι διεξαγωγή ιπποδρομιών, ιπποδρομιακού στοιχήματος και παρεπόμενων υπηρεσιών, όπως εστίασης κλπ) καθορίζεται στο ποσό των διακοσίων δέκα χιλιάδων οκτακοσίων τριάντα τριών Ευρώ [€210.833] (εφεξής το “Βασικό Μίσθωμα”), το οποίο συμφωνείται ότι είναι δίκαιο και εύλογο.

Σε περίπτωση που ο Μισθωτής αναπτύξει εντός του Ακινήτου πρόσθετη δραστηριότητα (σε κάθε περίπτωση εντός των επιτρεπτών ορίων της Δραστηριότητας), θα οφείλεται πρόσθετο εύλογο μίσθωμα προς τον Εκμισθωτή (εφεξής «Πρόσθετο Μίσθωμα»). Ο Μισθωτής θα υποχρεούται να ενημερώνει τον Εκμισθωτή σχετικά με την πρόθεσή του και το πλάνο τέτοιας πρόσθετης δραστηριότητας, καθώς και το ύψος του προτεινόμενου Πρόσθετου Μίσθωματος. Ο Εκμισθωτής, λαμβάνοντας υπ’ όψιν τη φύση της σκοπούμενης δραστηριότητας, θα παρέχει την προηγούμενη έγκρισή του ως προς το Πρόσθετο Μίσθωμα, την οποία δεν θα αρνείται αδικαιολογήτως.

Το Βασικό Μίσθωμα και το Πρόσθετο Μίσθωμα θα καλούνται εφεξής ενιαίως στην παρούσα «το Μίσθωμα». Για την αποφυγή τυχόν αμφιβολιών, το Μίσθωμα καλύπτει τόσο τη μίσθωση του Ακινήτου, όσο και του Εξοπλισμού. Περαιτέρω συμφωνείται ότι το Μίσθωμα θα παραμείνει ανεπηρέαστο κατά τη διάρκεια της Συμβατικής Διάρκειας Μίσθωσης του Ακινήτου, ανεξάρτητα από την τυχόν πρόωρη λήξη της Συμβατικής Διάρκειας Μίσθωσης του Εξοπλισμού.

Το Μίσθωμα θα καταβάλλεται από τον Μισθωτή εντός των πρώτων δέκα (10) εργασίμων ημερών κάθε ημερολογιακού μήνα, αρχής γενομένης από την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, με πίστωση του τραπεζικού λογαριασμού του Εκμισθωτή, για τα στοιχεία του οποίου θα ενημερώσει



εγγράφως ο Εκμισθωτής και σε περίπτωση μεταβολής των στοιχείων του προαναφερθέντος τραπεζικού λογαριασμού, το αργότερο δέκα (10) εργάσιμες ημέρες πριν το τέλος του αντίστοιχου μήνα. Η καταβολή του Μισθώματος θα αποδεικνύεται αποκλειστικά και μόνο με την απόδειξη της πίστωσης του τραπεζικού λογαριασμού του Εκμισθωτή, αποκλεισμένου οποιουδήποτε άλλου μέσου απόδειξης.

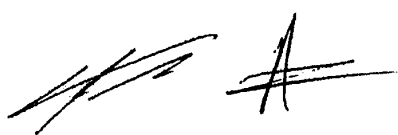
4.2. Το Μίσθωμα θα καταβάλλεται ελεύθερο και απαλλαγμένο από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά και δικαίωμα. Σε περίπτωση που η καταβολή κάποιου τέτοιου ποσού γίνει από τον Εκμισθωτή, ο Μισθωτής θα του καταβάλει αμέσως το εν λόγω ποσό.

4.3. Το Μίσθωμα θα αναπροσαρμόζεται ετησίως από τον δείκτη τιμών καταναλωτή όπως αυτός δημοσιεύεται κάθε χρόνο από την ΕΛ.ΣΤΑΤ (εφεξής "Πληθωρισμός"). Σε περίπτωση αρνητικού δείκτη Πληθωρισμού, συμφωνείται ρητά ότι το Μίσθωμα δεν θα αναπροσαρμόζεται αρνητικά.

#### **ΑΡΘΡΟ 5. ΦΟΡΟΙ/ ΤΕΛΗ/ ΔΑΠΑΝΕΣ**

5.1. Συμφωνείται ρητά ότι όλοι οι φόροι, οι εισφορές και τα τέλη, τα οποία σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους επιβάλλονται στο Ακίνητο ή στο εισόδημα του Εκμισθωτή όσον αφορά στην παρούσα Σύμβαση Μίσθωσης, βαρύνουν αποκλειστικά τον Εκμισθωτή.

Ο Μισθωτής θα φέρει το βάρος όλων των δημόσιων ή δημοτικών φόρων και τελών που έχουν επιβληθεί ή πρόκειται να επιβληθούν στο μέλλον, οι οποίοι κατά το νόμο βαρύνουν τους μισθωτές και σχετίζονται με την άσκηση της Δραστηριότητας στο Ακίνητο (και όχι το Ακίνητο αυτό καθ' εαυτό), ενδεικτικά πληρωμές σε ΔΕΚΟ, όπως πληρωμή για την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, αερίου και τηλεφώνου, εξαιρουμένων τυχόν επιβαρύνσεων, εισφορών, δασμών, τελών (ενδεικτικά του τέλους ακίνητης περιουσίας (ΤΑΠ) που προβλέπεται στο άρθρο 24 του Ν. 2130/1993 ή οποιουδήποτε άλλου φόρου ή τέλους που μπορεί να το αντικαταστήσει) και φόρων (ενδεικτικά του φόρου ακίνητης περιουσίας (ΕΝΦΙΑ) που προβλέπεται στο Ν. 4223/2013 ή οποιουδήποτε άλλου φόρου, τέλους ή εισφοράς που ενδέχεται να τον αντικαταστήσει) που έχουν επιβληθεί στο Ακίνητο (και δεν σχετίζονται με τη Δραστηριότητα που θα ασκεί ο Μισθωτής στο Ακίνητο) ή στον Εκμισθωτή ως ιδιοκτήτη του Ακινήτου, οι οποίοι μπορούν να εισπράττονται μέσω λογαριασμών υπηρεσιών κοινής ωφελείας, οι οποίοι θα βαρύνουν και θα καταβάλλονται εγκαίρως μόνον από τον Εκμισθωτή. Ο Μισθωτής θα υποβάλει αιτήσεις ώστε οι ως άνω συνδέσεις για τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας να μεταφερθούν στο όνομά του και θα



141

καταβάλει τις σχετικές εγγυήσεις προκειμένου οι δαπάνες αυτές να χρεώνονται απευθείας, εάν είναι δυνατόν, στον Μισθωτή. Σε διαφορετική περίπτωση, οι δαπάνες αυτές θα τιμολογούνται από τον Εκμισθωτή.

5.2. Εάν ο Εκμισθωτής καταβάλει με οποιονδήποτε τρόπο κάποιο από τα ως άνω ποσά που βάσει της Σύμβασης Μίσθωσης ή βάσει Νόμου έπρεπε να βαρύνουν τον Μισθωτή, ο Μισθωτής θα αποζημιώνει πλήρως τον Εκμισθωτή και θα τον διασφαλίζει αζήμιο από κάθε σχετικό κόστος/επιβάρυνση. Ο Εκμισθωτής θα παρέχει στον Μισθωτή όλες τις σχετικές αποδείξεις.

Εάν ο Μισθωτής υποχρεωθεί να καταβάλει ή με οποιονδήποτε τρόπο να επιβαρυνθεί με το κόστος/επιβάρυνση των προαναφερθέντων ποσών που θα έπρεπε βάσει της Σύμβασης Μίσθωσης ή βάσει Νόμου να βαρύνουν και να καταβληθούν μόνο από τον Εκμισθωτή, τότε ο Μισθωτής θα έχει το δικαίωμα να συμψηφίσει τα ποσά αυτά με τυχόν οφειλόμενα ή μελλοντικά μισθώματα. Ο Μισθωτής θα ενημερώνει τον Εκμισθωτή τουλάχιστον προ 20 ημερών σχετικά με την πρόθεσή του να προβεί σε τέτοιο συμψηφισμό και θα παράσχει στον Εκμισθωτή όλες τις σχετικές αποδείξεις.

5.3. Ειδικά συμφωνείται ότι σε περίπτωση λύσης της παρούσας σύμβασης πριν την λήξη του οριζόμενου συμβατικού χρόνου λόγω καταγγελίας του Μισθωτή και / ή του Εκμισθωτή για λόγους που ανάγονται σε υπαιτιότητα του Μισθωτή, ο Μισθωτής καθίσταται αμέσως υπόχρεος για την πληρωμή κάθε σχετικής φορολογικής υποχρέωσης του Εκμισθωτή, συμπεριλαμβανομένου του φόρου εισοδήματος ειδικών περιπτώσεων εξ οικοδομών (διατάξεις άρθρου 21 Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, όπως αυτές εκάστοτε ισχύουν), υποκαθιστώντας πλήρως τον Εκμισθωτή στις σχετικές υποχρεώσεις.

#### **ΑΡΘΡΟ 6. ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ**

6.1. Ο Μισθωτής θα κάνει καλή και σωστή χρήση του Ακινήτου και του Εξοπλισμού, όπως αυτό προβλέπεται και επιτρέπεται στη Σύμβαση Μίσθωσης και στη Σύμβαση Παραχώρησης. Ο Μισθωτής θα κάνει χρήση του Ακινήτου και του Εξοπλισμού στο πλαίσιο της άσκησης της Δραστηριότητας.

6.2. Ο Μισθωτής, καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης Μίσθωσης θα χρησιμοποιεί το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό σύμφωνα με τους ισχύοντες Νόμους και σε συμμόρφωση προς τους αναγκαστικούς κανόνες που προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις και/ή διοικητικές άδειες και/ή βάσει όσων υποδεικνύονται από τις αρμόδιες αρχές και δεσμεύεται να μην



προξενεί ζημίες στο Ακίνητο και τον Εξοπλισμό, πέραν αυτών που συνιστούν φυσιολογική φθορά λόγω συνήθους χρήσης.

6.3. Εάν οποιαδήποτε αρμόδια αρχή (όπως η Πυροσβεστική, η Πολεοδομία, η Υγειονομική Υπηρεσία του αρμόδιου δήμου κλπ) προβεί σε συστάσεις, για την εκπλήρωση ή την ικανοποίηση των οποίων απαιτείται η ανάμειξη ή η συμμετοχή του Εκμισθωτή ως ιδιοκτήτη του Ακινήτου και του Εξοπλισμού, τότε:

(α) Ο Μισθωτής θα πρέπει να ενημερώσει με κατάλληλο τρόπο τον Εκμισθωτή σχετικά με το περιεχόμενο της σύστασης της αρμόδιας αρχής.

(β) Ο Εκμισθωτής μετά την ανωτέρω ενημέρωση θα λάβει όλα τα ευλόγως απαραίτητα μέτρα προκειμένου να αποφύγει τον κίνδυνο δυσμενών συνεπειών για το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό. Εάν ο Εκμισθωτής παραλείψει να ενεργήσει άμεσα ή κατάλληλα κατά τα ανωτέρω, ο Μισθωτής θα δικαιούται να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα με δικά του έξοδα.

Ο Μισθωτής θα έχει το δικαίωμα να συμψηφίσει τα έξοδα αυτά έναντι τυχόν οφειλόμενων ή μελλοντικών μισθωμάτων, εκτός και εάν οι σχετικές ως άνω συστάσεις προέκυψαν συνεπεία ακατάλληλης χρήσης του Ακινήτου και του Εξοπλισμού από τον Μισθωτή και γενικά λόγω πταίσματος ή αμέλειάς του. Ο Μισθωτής θα πρέπει να ενημερώσει τον Εκμισθωτή τουλάχιστον προ 20 ημερών για την πρόθεσή του να προβεί σε συμψηφισμό και θα παρέχει στον Εκμισθωτή όλες τις σχετικές αποδείξεις.

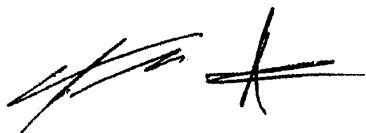
6.4. Σε κάθε περίπτωση, τυχόν απόρριψη ή μη χορήγηση των προαναφερόμενων αδειών δεν συνιστά λόγο για τη μη καταβολή του Μισθώματος ή την μη τήρηση οποιασδήποτε από τις υποχρεώσεις του Μισθωτή στο πλαίσιο της παρούσας Σύμβασης.

6.5. Ο Μισθωτής αναλαμβάνει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό μόνο για τους ανωτέρω σκοπούς. Ο Μισθωτής δεν θα χρησιμοποιεί, ή δεν θα επιτρέπει σε κανέναν άλλο να χρησιμοποιεί το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό για δραστηριότητες που παραβιάζουν οποιονδήποτε νόμο, διάταγμα, υγειονομική διάταξη και τη Σύμβαση Μίσθωσης.

6.6. Ο Μισθωτής δεν θα τοποθετεί στο Ακίνητο μηχανήματα ή εύφλεκτα υλικά ή αντικείμενα που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ζημία, καταστροφή, ή ρύπανση, ή θα μπορούσαν να διακινδυνεύσουν ή να οχλήσουν τα όμορα ακίνητα.

## ΑΡΘΡΟ 7. ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ





143

7.1. Ο Μισθωτής αναλαμβάνει να συντηρεί καταλλήλως ανά πάσα στιγμή το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό για τη χρήση για την οποία προορίζονται καθώς και να καλύπτει όλο το κόστος και τα έξοδα (αναγκαίες και επωφελείς δαπάνες) για το σκοπό αυτό κατά τη διάρκεια της Σύμβασης Μίσθωσης.

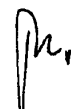
Κατ' εξαίρεση, συμφωνείται ότι ο Εκμισθωτής θα καλύπτει κατά το πρώτο έτος της Σύμβασης Μίσθωσης δαπάνη έως του ποσού των τριακοσίων χιλιάδων ευρώ (€300.000) για την επανορθωτική συντήρηση του Ακινήτου σε σχέση με την διεξαγωγή ιπποδρομιών. Οι σχετικές δαπάνες θα καταβάλλονται από τον Μισθωτή και είναι συμψηφιστές με τυχόν οφειλόμενα ή μελλοντικά μισθώματα εντός του ημερολογιακού έτους που πραγματοποιήθηκαν οι εν λόγω δαπάνες.

Ο Μισθωτής θα ενημερώνει τον Εκμισθωτή τουλάχιστον προ είκοσι (20) ημερών για την πρόθεσή του να προβεί στον συμψηφισμό και θα του παρέχει όλες τις σχετικές αποδείξεις πληρωμής.

7.2. Ο Μισθωτής υποχρεούται να επισκευάζει εγκαίρως και με δικά του έξοδα κάθε βλάβη στην υποδομή του Ακινήτου και του Εξοπλισμού, ανεξάρτητα από το αν οφείλεται ή όχι σε φυσιολογική φθορά λόγω συνήθους χρήσης.

Κατ' εξαίρεση, σε σχέση με το Ακίνητο, εάν η ζημία αυτή προκλήθηκε από γεγονότα ανωτέρας βίας, τότε το κόστος επισκευής θα βαρύνει τον Εκμισθωτή, εάν και στο μέτρο που δεν καλύπτεται από την ασφαλιστική αποζημίωση που εισπράττεται σύμφωνα με τον Όρο 9 της παρούσας. Στην περίπτωση αυτή, ο Μισθωτής θα αναλάβει να πληρώσει το επιπλέον κόστος αποκατάστασης της υποδομής του Ακινήτου ώστε να επανέλθει στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από την ζημία, και θα δικαιούται να συμψηφίσει το επιπλέον αυτό κόστος με τυχόν οφειλόμενα ή μελλοντικά μισθώματα. Ο Μισθωτής θα ενημερώνει τον Εκμισθωτή τουλάχιστον προ είκοσι (20) ημερών για την πρόθεσή του να προβεί στον συμψηφισμό και θα του παρέχει όλες τις σχετικές αποδείξεις και τιμολόγια πληρωμής. Αυτές οι συμψηφιστές δαπάνες δεν θα υπερβαίνουν σε καμία περίπτωση το συνολικό ποσό μισθωμάτων ενός (1) έτους, που δεν θα είναι ποτέ αρνητικό. Εάν το συμψηφιστέο ποσό είναι μεγαλύτερο από τα μισθώματα ενός έτους, τότε ο Μισθωτής θα δικαιούται να το συμψηφίσει έναντι με μισθώματα συνολικής διάρκειας πέντε ετών.

#### ΑΡΘΡΟ 8. ΤΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ



8.1. Εάν ο Μισθωτής επιθυμεί να προβεί σε τυχόν βελτιώσεις του Ακινήτου, με τροποποιήσεις ή προσθήκες στο Ακίνητο, τις οποίες ο Μισθωτής θεωρεί απαραίτητες για την καλή άσκηση της Δραστηριότητας στο Ακίνητο, θα πρέπει να ενημερώσει προηγουμένως εγγράφως τον Εκμισθωτή για τις σκοπούμενες τροποποιήσεις και προσθήκες. Σε περίπτωση ουσιαστών, δομικών τροποποιήσεων ή προσθηκών, ο Μισθωτής θα υποχρεούται να παρέχει στον Εκμισθωτή λεπτομερή σχέδια και μελέτες (μέχρι του επιπέδου της μελέτης εφαρμογής) και να λάβει πρώτα την προηγούμενη έγγραφη συναίνεσή του, την οποία ο Εκμισθωτής δεν θα μπορεί να αρνηθεί αδικαιολόγητα. Σε περίπτωση που παρέλθουν άπρακτες είκοσι (20) εργάσιμες ημέρες, η εν λόγω συναίνεση θα θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί από τον Εκμισθωτή.

Εάν, προκειμένου να εκτελεστούν τροποποιήσεις ή προσθήκες απαιτείται προηγούμενη πολεοδομική έγκριση, τότε θα προσκομίζεται και αυτή μόλις χορηγηθεί από την αρμόδια αρχή.

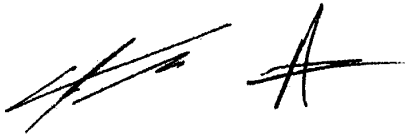
Σε κάθε περίπτωση, όλα τα έξοδα και οι δαπάνες σχετικά με τις προσθήκες ή τις τροποποιήσεις αυτές θα βαρύνουν αποκλειστικά τον Μισθωτή.

8.2. Κατ' εξαίρεση, συμφωνείται ότι ο Εκμισθωτής θα καλύπτει επενδύσεις (capital expenditure) έως του συνολικού ποσού των δύο εκατομμυρίων ευρώ (€2.000.000) κατά τα πρώτα τρία χρόνια της Σύμβασης Μίσθωσης, για βελτιώσεις του Ακινήτου σε σχέση με την διεξαγωγή ιπποδρομιών ή την αναβάθμιση της αξίας του Ακινήτου αυτή καθ' εαυτή, υπό την προϋπόθεση ότι:

i) έχει γνωστοποιηθεί ή/και εγκριθεί προσηκόντως από τον Εκμισθωτή βάσει των οριζόμενων κατά περίπτωση ανωτέρω υπό 8.1, και

ii) ο Εκμισθωτής είχε τη δυνατότητα να διενεργήσει, δαπάναις του και κατά τρόπο ικανοποιητικό για τον ίδιο, ανεξάρτητο έλεγχο των τεχνικών προδιαγραφών και της αποτίμησης των σχετικών εργασιών, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσής τους.

iii) Το αργότερο κατά την ημέρα γνωστοποίησης των σκοπούμενων εργασιών, ο Μισθωτής έχει παραδώσει στον Εκμισθωτή εγγυητική επιστολή πρώτης ζήτησης εκδόσεως από τραπεζικό ίδρυμα που έχει συσταθεί και λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος - μέλος ΕΕ/ΕΟΧ ή οποιαδήποτε τράπεζα που λειτουργεί νόμιμα σε κράτος-μέλος του ΟΟΣΑ και ποσού ίσου με την αιτούμενη συμμετοχή του Εκμισθωτή στην



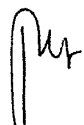

145

επένδυση<sup>2</sup>. Η εγγυητική αυτή επιστολή θα έχει διάρκεια μέχρι την παρέλευση της 5<sup>ης</sup> ετησίας επετείου από την έναρξη Ισχύος της Σύμβασης Μίσθωσης και θα καταπίπτει σε περίπτωση πρόωρης καταγγελίας της Σύμβασης Μίσθωσης από τον Μισθωτή, σύμφωνα με τον όρο 15.5., καθώς και καταγγελίας του Εκμισθωτή για λόγους που ανάγονται σε υπαιτιότητα του Μισθωτή. Σε περίπτωση μεταβίβασης της κυριότητας του ακινήτου κατά το χρόνο ισχύος της Εγγυητικής αυτής Επιστολής, ο Μισθωτής υποχρεούται να την αντικαταστήσει με νέα, ισόποση, στο όνομα του νέου κυρίου, με ταυτόχρονη επιστροφή από τον Εκμισθωτή προς αυτόν της ως άνω υφιστάμενης.

Οι σχετικές επενδύσεις θα πραγματοποιούνται από τον Μισθωτή και, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, θα συμψηφίζονται με οφειλόμενα ή μελλοντικά μισθώματα κατά τη διάρκεια των πέντε (5) πρώτων ετών της Σύμβασης Μίσθωσης. Ο Μισθωτής θα ενημερώνει τον Εκμισθωτή τουλάχιστον προ είκοσι (20) ημερών για την πρόθεσή του να προβεί στον συμψηφισμό και θα του παρέχει όλες τις σχετικές αποδείξεις και τιμολόγια πληρωμής. Σε περίπτωση αντιρρήσεων του Εκμισθωτή οι οποίες θα πρέπει να προβάλλονται το αργότερο εντός είκοσι (20) ημερών από την ως άνω γνωστοποίηση, σε σχέση με τις τεχνικές προδιαγραφές και την αποτίμηση των εκτελούμενων εργασιών, ο Μισθωτής αποδέχεται ότι δεν θα προβαίνει σε συμψηφισμό έως την επίλυση της διαφοράς κατά τα οριζόμενα στον όρο 18.2 της Σύμβασης Μίσθωσης.

8.3 Σε κάθε περίπτωση, εφ' όσον απαιτούνται άδειες για τις εργασίες στο Ακίνητο, ο Εκμισθωτής θα συνεργαστεί καλόπιστα με τον Μισθωτή, ιδιαιτέρως αποστέλλοντας στον Μισθωτή κάθε σχετική πληροφορία και υποβάλλοντας όλες τις απαραίτητες αιτήσεις ή άλλα έγγραφα που ενδέχεται να απαιτείται να υποβληθούν στις αρμόδιες αρχές από τον ιδιοκτήτη του Ακινήτου. Συμφωνείται ρητά ότι εάν για οποιοδήποτε λόγο ο Μισθωτής δεν καταφέρει να αποκτήσει τις απαιτούμενες άδειες για τις εργασίες στο Ακίνητο, ο Εκμισθωτής δεν θα φέρει κανένα είδος ευθύνης και ο Μισθωτής θα παραμένει υπεύθυνος για όλες τις υποχρεώσεις του στο πλαίσιο της Σύμβασης Μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης για καταβολή του Μισθώματος.

<sup>2</sup> Η εγγυητική επιστολή θα είναι σε πρώτη ζήτηση, πληρωτέα άνευ αντιρρήσεων ή ενστάσεων εκ μέρους του εκδότη και χωρίς εξέταση της βασιμότητας του αιτήματος εντός τριών (3) ημερών από τη λήψη απλής έγγραφης ειδοποίησης από τον Εκμισθωτή. Θα είναι ανέκκλητη και ανεπιφύλακτη και ο εκδότης θα παραιτείται από ενστάσεις αναγωγής κλπ, καθώς και από κάθε άλλη ένσταση του πρωτοφειλέτη περιλαμβανομένων των μη προσωποπαγών ενστάσεων και εκείνων που απορρέουν από τα άρθρα 852-855, 862-864 και 866-869 του ΑΚ. Θα διέπεται από το Ελληνικό Δίκαιο και οποιαδήποτε διαφορά θα επιλύεται από τα Ελληνικά δικαστήρια.



**ΑΡΘΡΟ 8<sup>Α</sup>. ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΙΣΘΩΤΗ**

**8Α.1.** Ο Μισθωτής είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για κάθε παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας (ενδεικτικά ΠΔ 14.7/27.7.1999, Ν. 2508/1997, ΠΔ 267/1998, ΠΔ 778/1980, Ν. 1396/1980) σχετικά με τη συντήρηση ή τις προσθήκες ή τις τροποποιήσεις στο Ακίνητο. Ο Μισθωτής, σε περίπτωση τέλεσης εργασιών επί του Ακινήτου, βαρύνεται με κάθε σχετική δαπάνη και αμοιβή. Ενδεικτικά, βαρύνεται με την δαπάνη μελετών, σχεδίων, διαγραμμάτων, αμοιβών αρχιτεκτόνων, μηχανικών, εργατοτεχνικού προσωπικού, τις δαπάνες για την έκδοση των απαιτούμενων αδειών (πολεοδομικών κλπ), για τα υλικά ή για οποιεσδήποτε απαιτήσεις τρίτων που έχουν σχέση με την ανακατασκευή ή αποπεράτωση του έργου καθώς και την τήρηση των κανόνων ασφαλείας στο εργοτάξιο της οικοδομής, για αποζημιώσεις προς οποιοδήποτε εργαζόμενο σε σχέση με την εκτέλεση των οικοδομικών εργασιών και γενικά σε κάθε έργο επί του Ακινήτου ή προς τρίτους από οποιονδήποτε λόγο και εάν προέρχονται, έστω και από τυχαία γεγονότα.

**8Α.2.** Ο Μισθωτής βαρύνεται μόνος αυτός εξ ολοκλήρου με κάθε αστική και ποινική ευθύνη για οποιοδήποτε ατύχημα που θα συμβεί σε βάρος των προσώπων που απασχολούνται στις εργασίες συντήρησης ή επισκευής ή τροποποίησης ή προσθήκης επί του Ακινήτου ή σε βάρος άλλου τρίτου προσώπου, καθώς και για οποιαδήποτε ζημία σε άλλες ιδιοκτησίες εξ αιτίας των εργασιών αυτών. Ο Μισθωτής αναγνωρίζει ρητά ότι βαρύνεται μόνος αυτός αποκλειστικά με την ευθύνη για κάθε τέτοιο ατύχημα ή ζημία δεδομένου ότι αυτός έχει την αποκλειστική ευθύνη της επιλογής των εργολάβων και γενικά του εργατοτεχνικού προσωπικού και, επιπλέον, αυτός έχει την αποκλειστική ευθύνη για την εκτέλεση του έργου.

**8Α.3.** Κάθε τροποποίηση ή προσθήκη επί του Ακινήτου και του Εξοπλισμού παραμένει υπέρ του Εκμισθωτή και ο Μισθωτής δεν έχει κανένα δικαίωμα έκπτωσης ή αποζημίωσης ούτε για επωφελείς δαπάνες έναντι του Εκμισθωτή, εκτός από τα αφαιρούμενα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία δεν είναι στερεωμένα στο έδαφος και μπορούν να αφαιρεθούν χωρίς να προκληθεί φθορά στο Ακίνητο, και τα οποία ο Μισθωτής δικαιούται να αφαιρέσει από το Ακίνητο.

**ΑΡΘΡΟ 9. ΑΣΦΑΛΙΣΗ**

**9.1.** Εντός δύο (2) μηνών από την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, ο Μισθωτής, με δικές του δαπάνες, επιμέλεια και ευθύνη, υποχρεούται να ασφαλίσει το Ακίνητο, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα Ι, σε ασφαλιστική



147

εταιρεία της επιλογής του που έχει νομίμως αδειοδοτηθεί και λειτουργεί εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, και να το διατηρεί καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης ασφαλισμένο πλήρως και για κάθε κίνδυνο, ενδεικτικά από πυρκαϊά, πτώση κεραυνού, πρόσκρουση οχήματος, σεισμό, θύελλα, καταίγιδα, πλημμύρα, πτώση αεροσκάφους ή αντικειμένων που πέφτουν απ' αυτό, έκρηξη φυσική ή χημική, στάσεις, απεργίες, κακόβουλες βλάβες, βραχυκύκλωμα, τρομοκρατικές ενέργειες και μέχρι την αξία του Ακινήτου, περιλαμβανομένης και τυχόν αστικής ευθύνης έναντι τρίτων λόγω επέλευσης κινδύνου σε βάρος του Ακινήτου. Η ασφαλιστέα αξία του Ακινήτου θα καθορισθεί από τον ειδικό της ασφαλιστικής εταιρείας (εφεξής καλουμένης "Ασφαλιζόμενη αξία").

Το κόστος ασφάλισης κατά των ανωτέρω κινδύνων και αποκλειστικά κατά το μέρος που αφορά στην Ασφαλιζόμενη αξία του Ακινήτου θα βαρύνει αμφοτέρωτα τα Μέρη εξ ημισείας. Θα προκαταβάλλεται από τον Μισθωτή και ο τελευταίος θα δικαιούται να συμψηφίσει το ήμισυ του εν λόγω ποσού με τυχόν οφειλόμενα ή μελλοντικά μισθώματα, σύμφωνα με την τελευταία παράγραφο του όρου 5.2. Ο Μισθωτής θα ενημερώνει τον Εκμισθωτή τουλάχιστον προ είκοσι (20) ημερών για την πρόθεσή του να προβεί στον συμψηφισμό και θα του παρέχει όλες τις σχετικές αποδείξεις και τιμολόγια πληρωμής. Συμφωνείται ρητά ότι η ασφαλιζόμενη αξία του Ακινήτου θα αναπροσαρμόζεται ετησίως, κάθε φορά που αυξάνεται η πραγματική αξία του Ακινήτου, ώστε να αντιστοιχεί πάντα στην τρέχουσα πραγματική αξία του Ακινήτου. Προς αποφυγήν αμφιβολίας, οποιαδήποτε περαιτέρω ασφάλιση καταρτιστεί από τον Μισθωτή (ενδεικτικώς για κάλυψη αστικής ευθύνης έναντι τρίτων ή έναντι κινδύνων λειτουργίας κλπ) θα βαρύνει αποκλειστικώς τον Μισθωτή.

9.2. Τα Μέρη συμφωνούν ότι σε περίπτωση αξίωσης λόγω επέλευσης ασφαλιστικού κινδύνου η ασφαλιστική αποζημίωση καταβάλλεται απευθείας στον Μισθωτή.

9.3. Ο Μισθωτής θα παρέχει στον Εκμισθωτή αντίγραφα των ασφαλιστηρίων συμβολαίων και των ανανεώσεών τους, αντίγραφα των αποδεικτικών καταβολής των ασφαλίσεων και των πιστοποιητικών ασφάλισης.

9.4. Σε περίπτωση ζημίας που δεν καλυφθεί πλήρως από το ασφαλιστήριο συμβόλαιο, ο Μισθωτής θα καταβάλει ο ίδιος τη διαφορά που απαιτείται για την αποκατάσταση του Ακινήτου.

#### **ΑΡΘΡΟ 10. ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ**



10.1. Ο Μισθωτής θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να διατηρεί το Ακίνητο σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις, τις διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος, περί ασφαλείας και πολεοδομικές διατάξεις, σε σχέση με τη διενέργεια της Δραστηριότητας.

10.2. Ο Μισθωτής θα είναι αποκλειστικά υπεύθυνος αστικώς, ποινικώς και διοικητικώς έναντι των Δημοσίων Αρχών, των υπαλλήλων του, ή οποιωνδήποτε τρίτων προσώπων (φυσικών ή νομικών) για την τήρηση των υγειονομικών διατάξεων, των διατάξεων περί προστασίας του περιβάλλοντος και ασφαλείας και των οικοδομικών διατάξεων σχετικά με την χρήση του Ακινήτου για το σκοπό της άσκησης της Δραστηριότητας σύμφωνα με τους όρους της παρούσας Σύμβασης Μίσθωσης.

10.3. Σε περίπτωση που ο Εκμισθωτής κληθεί ή υποχρεωθεί με οποιοδήποτε τρόπο να καταβάλει οποιοδήποτε ποσό για τις ανωτέρω αναφερόμενες αιτίες, ο Μισθωτής αναλαμβάνει την υποχρέωση να τον αποζημιώσει εξ' ολοκλήρου άμεσα.

#### **ΑΡΘΡΟ 11. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΚΑΙ / Ή ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΜΙΣΘΩΤΗ**

Επιφυλασσομένης της διατάξεως του άρθρου 997 ΚΠολΔ, συμφωνείται ότι, σε περίπτωση άρσεως της υφιστάμενης κατασκέσεως σε βάρος του Ακινήτου και εφ' όσον ο Εκμισθωτής σκοπεύει να προχωρήσει με οποιονδήποτε τρόπο (ακόμα και μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθάρισης του Εκμισθωτή ή με διαδικασία πλειστηριασμού) στην μεταβίβαση του Ακινήτου και/ ή του Εξοπλισμού σε οποιονδήποτε τρίτο, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ή σε περίπτωση χορήγησης με οποιαδήποτε νομική μορφή ή τίτλο εμπραγμάτων δικαιωμάτων ή ενοικίων δικαιωμάτων που απορρέουν από την παρούσα, ο Εκμισθωτής θα υποχρεούται να συμπεριλάβει στα έγγραφα της μεταβίβασης ρητή αναφορά στη Σύμβαση Μίσθωσης, να επισυνάψει στα προαναφερθέντα έγγραφα ή πράξεις μεταβίβασης επικυρωμένο αντίγραφο της Σύμβασης Μίσθωσης και να συμπεριλάβει μια δήλωση του εκδοχέα ότι ο τελευταίος συμφωνεί με όλους τους όρους της Σύμβασης Μίσθωσης και αποδέχεται πλήρως να δεσμεύεται από όλους του όρους και προϋποθέσεις της Σύμβασης Μίσθωσης, καθώς επίσης και να παραδώσει στον Εκμισθωτή με τον πιο κατάλληλο τρόπο ένα αντίγραφο των ως άνω εγγράφων μεταβίβασης προκειμένου ο Μισθωτής να αναγνωρίσει τον νέο εκδοχέα που υποκατέστησε τον Εκμισθωτή στη Σύμβαση Μίσθωσης.

149

Ο Εκμισθωτής θα ενημερώσει αμέσως τον Μισθωτή σχετικά με τις προαναφερθείσες μεταβολές.

Ο Μισθωτής θα έχει το δικαίωμα να συμμετάσχει στην, καθ' οιονδήποτε τρόπο, μεταβίβαση του Ακινήτου και/ή του Εξοπλισμού επί ίσοις όροις με οποιονδήποτε τρίτο. Σε περίπτωση που ο Μισθωτής αποκτήσει την κυριότητα του Ακινήτου και/ή του Εξοπλισμού, τότε κατά συνέπεια η Σύμβαση Μίσθωσης θα λυθεί αυτομάτως.

#### ΑΡΘΡΟ 12. ΥΠΟΜΙΣΘΩΣΗ

12.1. Υπό την επιφύλαξη του υπόλοιπου περιεχομένου του παρόντος άρθρου 12, ο Μισθωτής δεν επιτρέπεται να μεταβιβάσει ή να εκχωρήσει κανένα από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τη Σύμβαση Μίσθωσης.

12.2. Με την επιφύλαξη του Όρου 12.1, ο Μισθωτής κατ' εξαίρεση, μετά από προηγούμενη γνωστοποίηση του Εκμισθωτή, δικαιούται να υπομισθώνει το Ακίνητο εξολοκλήρου ή εν μέρει, με ή χωρίς αντάλλαγμα σε τρίτους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για χρονική περίοδο που δεν θα υπερβαίνει τη διάρκεια της παρούσας Σύμβασης Μίσθωσης και μόνο για σκοπούς σχετικούς με τη Δραστηριότητα.

12.3. Οποιαδήποτε άλλη υπομίσθωση από τον Μισθωτή για διαφορετικούς σκοπούς απαιτεί την προηγούμενη έγγραφη συγκατάθεση του Εκμισθωτή, την οποία ο τελευταίος δεν θα αρνείται αδικαιολογήτως.

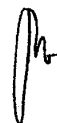
12.4. Σε κάθε περίπτωση, ο Μισθωτής θα παραμένει αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνος έναντι του Εκμισθωτή για κάθε πράξη ή παράλειψη εκ μέρους του υπομισθωτή.

12.5. Σε ό,τι αφορά τις μισθώσεις των στάβλων, ο Μισθωτής αναλαμβάνει να διαπραγματευθεί ευλόγως και καλοπίστως, επί τη βάσει ξεχωριστών, ad hoc συζητήσεων, με τους αντισυμβαλλομένους και να συνάψει μαζί τους νέες συμβάσεις μίσθωσης των στάβλων το αργότερο κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος.

12.6 Σε κάθε περίπτωση υπομισθώσεως, οι εκάστοτε όροι της υπομισθώσεως θα κοινοποιούνται εγγράφως από τον Μισθωτή στον Εκμισθωτή και ο Μισθωτής θα αποδίδει στον Εκμισθωτή ποσοστό 20% του εκάστοτε συμφωνούμενου υπομισθώματος μεταξύ Μισθωτή και υπομισθωτή (-ών).

#### ΑΡΘΡΟ 13. ΕΓΓΥΗΣΗ

18



Το αργότερο κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος, ο Μισθωτής προσκόμισε στον Εκμισθωτή μια εγγυητική επιστολή πρώτης ζήτησης εκδόσεως από τραπεζικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος - μέλος ΕΕ/ΕΟΧ ή οποιαδήποτε τράπεζα που λειτουργεί νόμιμα σε κράτος-μέλος του ΟΟΣΑ<sup>3</sup>. Η εγγυητική επιστολή καλύπτει κάθε παράβαση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση και άλλα γεγονότα όπως περιγράφονται στην παρούσα. Η εγγυητική επιστολή θα ανανεώνεται ετησίως καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης και σε κάθε περίπτωση δεν θα λήγει πριν από το πέρας ενός (1) μήνα από τη λήξη της παρούσας. Το ποσό της εγγυητικής επιστολής θα ισούται ανά πάσα στιγμή με τρία (3) μηνιαία Μισθώματα.

Σε περίπτωση μεταβίβασης του Ακινήτου, ο Μισθωτής υποχρεούται να αντικαταστήσει την ως άνω εγγυητική επιστολή κατά την υπογραφή της νέας σύμβασης με τον εκδοχέα, και στην περίπτωση αυτή ο Εκμισθωτής θα επιστρέψει την υφιστάμενη εγγυητική επιστολή στον Μισθωτή.

#### **ΑΡΘΡΟ 14. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ**

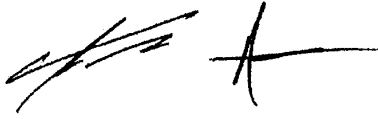
Ο Μισθωτής θα επιτρέπει και θα διευκολύνει τον Εκμισθωτή ή τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του να εισέρχεται σε κατάλληλες ώρες και κατόπιν εύλογου προηγούμενου αιτήματος στο Ακίνητο και να επιθεωρεί το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό.

#### **ΑΡΘΡΟ 15. ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ**

15.1. Σε περίπτωση επανειλημμένης παράλειψης του Μισθωτή να καταβάλει εγκαίρως στον Εκμισθωτή το Μίσθωμα ή οποιαδήποτε άλλη δαπάνη, φόρο ή τέλος που βαρύνει τον Μισθωτή και, γενικά, οποιοδήποτε ποσό πληρωτέο από τον Μισθωτή στον Εκμισθωτή, συμπεριλαμβανομένων των ποσών που αναφέρονται στο άρθρο 5 του παρόντος και του τόκου υπερημερίας που απορρέει από τα ως άνω, και τα οποία με το παρόν συμφωνείται ρητά ότι αντιμετωπίζονται ως μίσθωμα, ο Εκμισθωτής δικαιούται να καταγγείλει μονομερώς τη Σύμβαση Μίσθωσης και να απαιτήσει την παράδοση του Ακινήτου και του Εξοπλισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΠολΔ, κατόπιν α) προηγούμενης έγγραφης ειδοποίησης προς

<sup>3</sup> Η εγγυητική επιστολή θα είναι σε πρώτη ζήτηση, πληρωτέα άνευ αντιρρήσεων ή ενστάσεων εκ μέρους του εκδότη και χωρίς εξέταση της βασιμότητας του αιτήματος, εντός τριών (3) ημερών από τη λήψη απλής έγγραφης ειδοποίησης από τον Εκμισθωτή. Θα είναι ανέκκλητη, ανεπιφύλακτη και ο εκδότης θα παραιτείται από ενστάσεις αναγωγής κλπ, καθώς και από κάθε ένσταση του πρωτοφειλέτη, περιλαμβανομένων των μη προσωποπαγών ενστάσεων και εκείνων που απορρέουν από τα άρθρα 852-855, 862-864 και 866-869 του ΑΚ. Θα διέπεται από το Ελληνικό Δίκαιο και οποιαδήποτε διαφορά θα επιλύεται από τα Ελληνικά δικαστήρια.





151

το Μισθωτή για συμμόρφωση και β) παρέλευσης προθεσμίας τουλάχιστον δέκα (10) Εργασίμων Ημερών αρχής γενομένης από την παραλαβή της ειδοποίησης εντός της οποίας ο Μισθωτής θα έχει τη δυνατότητα να θεραπεύσει την παράβαση που οδήγησε στην άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας από τον Εκμισθωτή.

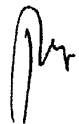
15.2. Ο Μισθωτής θα δικαιούται να καταγγείλει τη Σύμβαση Μίσθωσης σε περίπτωση που ο ίδιος απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του για διεξαγωγή Ελάχιστων Ιπποδρομιών ανά Τρίμηνο, κατά τα οριζόμενα στον Όρο 3.1 περίπτωση ix της Σύμβασης Παραχώρησης.

15.3. Τα Μέρη συμφωνούν ότι κάθε Μέρος θα μπορεί να καταγγείλει τη Σύμβαση Μίσθωσης, σε περίπτωση καταγγελίας της Σύμβασης Παραχώρησης για οποιοδήποτε λόγο.

15.4. Σε περίπτωση που οποιοδήποτε Μέρος παραβιάσει κάποια ουσιώδη διάταξη της Σύμβασης Μίσθωσης το άλλο Μέρος θα δικαιούται να καταγγείλει μονομερώς τη μίσθωση κατόπιν α) προηγούμενης έγγραφης ειδοποίησης προς το άλλο Μέρος για συμμόρφωση και β) παρέλευσης προθεσμίας δέκα (10) Εργασίμων Ημερών αρχής γενομένης από την παραλαβή της ειδοποίησης κατά την οποία το υπαίτιο μέρος θα έχει τη δυνατότητα να θεραπεύσει την παράβαση που οδήγησε στην άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας από το ανυπαίτιο μέρος.

15.5. Με την επιφύλαξη των Όρων 2.2, 3.3, 15.2 και 15.4 της Σύμβασης Μίσθωσης, ο Μισθωτής, από την πέμπτη (5<sup>η</sup>) ετήσια επέτειο της Ημερομηνίας Έναρξης Ισχύος και μετά, θα δικαιούται να καταγγείλει τη Σύμβαση Μίσθωσης ανά πάσα στιγμή χωρίς λόγο και αζημίως, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω ειδοποίηση περί καταγγελίας δεν θα λάβει χώρα πριν την παρέλευση σαράντα δύο (42) μηνών από την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος και η επέλευση των συνεπειών της καταγγελίας θα ισχύσει τουλάχιστον δεκαοκτώ (18) μήνες μετά την ως άνω ειδοποίηση. Στην περίπτωση της καταγγελίας αυτής θα καταπίπτει άνευ ετέρου κατά το χρόνο επελεύσεως των αποτελεσμάτων της η εγγυητική επιστολή που έχει παρασχεθεί κατά τα οριζόμενα στον όρο 8.2. της Σύμβασης Μίσθωσης.

15.6. Συμφωνείται ρητά ότι οποιαδήποτε καθυστέρηση ή παράλειψη των μερών να ασκήσουν το δικαίωμα καταγγελίας της Σύμβασης Μίσθωσης για παράβαση οποιουδήποτε όρου της παρούσας δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραίτηση από το δικαίωμά τους για καταγγελία της Σύμβασης Μίσθωσης, ούτε ως έμμεση αποδοχή της παράβασης, ενώ η αποδοχή αυτή θα είναι έγκυρη και δεσμευτική μόνο αν γίνει εγγράφως.



15.7. Κατά τη διάρκεια της παρούσας Σύμβασης Μίσθωσης, ο Εκμισθωτής παραιτείται, ρητά και ανεπιφύλακτα, από το δικαίωμά του να καταγγείλει τη Σύμβαση Μίσθωσης (εκτός κι αν έχει το δικαίωμα, σύμφωνα με τη Σύμβαση Μίσθωσης, να το πράξει ως αποτέλεσμα παράβασης από τον Μισθωτή) προκειμένου να ιδιοχρησιμοποιήσει το Ακίνητο, ή να το χρησιμοποιήσει για ανοικοδόμηση ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο που, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο, του επιτρέπει να καταγγείλει μονομερώς τη Σύμβαση Μίσθωσης.

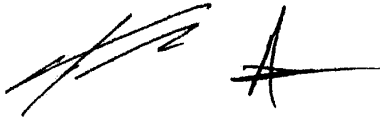
#### **ΑΡΘΡΟ 16. ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ**

Μετά τη λήξη ή την με οποιονδήποτε τρόπο καταγγελία της Σύμβασης Μίσθωσης, ο Μισθωτής ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο αντλεί δικαιώματα από αυτήν, θα πρέπει, χωρίς ειδοποίηση, να παραδώσει το Ακίνητο και τον Εξοπλισμό (ανάλογα με την περίπτωση) στον Εκμισθωτή με τις τροποποιήσεις και τις προσθήκες που έγιναν στο Ακίνητο από τον Μισθωτή σύμφωνα με τον Όρο 8, σε πλήρως κατάλληλη κατάσταση για σκοπούμενη χρήση του και ο Μισθωτής θα είναι υπεύθυνος για κάθε ζημία ή φθορά που έχει προκληθεί πέρα από τη φυσιολογική φθορά λόγω συνήθους χρήσης. Ο Εκμισθωτής θα επιστρέψει στον Μισθωτή την εγγυητική επιστολή που προβλέπεται στο άρθρο 13 της Σύμβασης Μίσθωσης, μόνον άμα τη συνάψει πρωτοκόλλου παράδοσης-παραλαβής του Ακινήτου από τον Μισθωτή (με το οποίο θα βεβαιώνεται ενδεικτικά η πλήρως κατάλληλη κατάσταση του Ακινήτου, η πληρωμή όλων και κάθε λογαριασμού υπηρεσιών κοινής ωφέλειας κλπ), το οποίο θα πρέπει να υπογραφεί δεόντως και ανεπιφύλακτα και από τα δύο μέρη.

#### **ΑΡΘΡΟ 17. ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ**

17.1. Οι κοινοποιήσεις προς τον Εκμισθωτή ή Μισθωτή, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι σχετικές με την παρούσα Σύμβαση Μίσθωσης τυχόν δίκες ή άλλες σχετικές διαδικασίες, θα αποστέλλονται αναλόγως στην αναφερόμενη στην παρούσα Σύμβαση Μίσθωσης διεύθυνση του Εκμισθωτή ή του Μισθωτή, υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει γνωστοποιηθεί εγγράφως στο άλλο μέρος αλλαγή της διεύθυνσης.

#### **ΑΡΘΡΟ 18. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ - ΔΩΣΙΔΙΚΙΑ**



153

18.1. Η Σύμβαση Μίσθωσης και οι μη-συμβατικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από ή σε σχέση με αυτήν διέπονται και ερμηνεύονται σύμφωνα με το Ελληνικό δίκαιο.

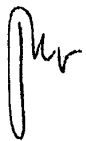
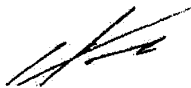
18.2. Κάθε διαφορά που προκύπτει από ή σε σχέση με τη Σύμβαση Μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένης τυχόν διαφοράς σε σχέση με μη-συμβατικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από ή σε σχέση με αυτήν, θα αναφέρεται και θα επιλύεται οριστικά με διαιτησία σύμφωνα με τους κανόνες διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (ICC), οι οποίοι θεωρείται ότι έχουν ενσωματωθεί με την αναφορά τους στον παρόντα όρο. Τα Μέρη συμφωνούν να αποκλείσουν τις διατάξεις των ως άνω κανόνων ως προς τον διαιτητή έκτακτης ανάγκης (άρθρο 29 των κανόνων). Οι διαιτητές θα είναι τρεις· κάθε μέρος θα διορίζει έναν διαιτητή και ο τρίτος διαιτητής θα ορίζεται από τους δύο διαιτητές που όρισαν τα μέρη. Ο τρίτος διαιτητής δεν θα πρέπει να είναι ελληνικής ιθαγένειας ή ιθαγένειας ίδιας με αυτή των μετόχων του Μισθωτή. Η διαιτητική απόφαση θα είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν θα υπάγεται σε οποιοδήποτε ένδικο μέσο. Έδρα της διαιτησίας θα είναι η Αθήνα, στην Ελλάδα και γλώσσα της διαιτητικής διαδικασίας θα είναι τα αγγλικά, εκτός κι αν άλλως συμφωνηθεί μεταξύ των Μερών.

#### ΑΡΘΡΟ 19. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

19.1. Οποιαδήποτε παράλειψη εκ μέρους των μερών να ασκήσουν τα δικαιώματα που απορρέουν από την παρούσα Σύμβαση Μίσθωσης δεν θα πρέπει με κανένα τρόπο να εκληφθεί ως σιωπηρή παραίτησή τους από αυτά και θα δικαιούνται να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, εν όλω ή εν μέρει.

19.2. Η σιωπηρή ανανέωση ή παράταση της διάρκειας της μίσθωσης δεν επιτρέπεται για οποιοδήποτε λόγο ή αιτία.

19.3. Ο Μισθωτής δεν θα παραμένει στο Ακίνητο μετά τη λήξη της μίσθωσης, διαφορετικά υποχρεούται να καταβάλει στον Εκμισθωτή ποσό ίσο με το 1/30 του μηνιαίου καταβλητέου μισθώματος για κάθε ημέρα που καθυστερεί να παραδώσει το Ακίνητο (για το σκοπό αυτό ο μήνας θεωρείται ότι έχει τριάντα (30) ημέρες). Για το σκοπό αυτό, το καταβλητέο μίσθωμα ορίζεται ως ο μέσος όρος του Μισθώματος κατά τους προηγούμενους 12 μήνες. Το μίσθωμα που μπορεί να εισπραχθεί κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου από τον Εκμισθωτή θα θεωρείται ως αποζημίωση για την καθυστέρηση παράδοσης του Ακινήτου και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως ρητή ή σιωπηρή παράταση της μίσθωσης.



19.4. Κάθε ποσό που είναι καταβλητέο σύμφωνα με τους όρους της παρούσας καθίσταται απαιτητό κατά τη λήξη της ημερομηνίας λήξης της πληρωμής ή μετά από ειδοποίηση των μερών, ανάλογα με την περίπτωση, και ισχύει ο νόμιμος τόκος υπερημερίας.

19.5. Κάθε τροποποίηση των όρων του παρόντος θα αποδεικνύεται μόνο εγγράφως, αποκλεισμένου κάθε άλλου μέσου απόδειξης -ακόμα και του όρκου. Όλοι οι όροι του παρόντος συμφωνούνται ως ουσιώδεις.

19.6. Σε περίπτωση που ένας όρος της παρούσας Σύμβασης Μίσθωσης είναι ή μπορεί να θεωρηθεί άκυρος ή ανεφάρμοστος στο μέλλον, οι υπόλοιποι όροι παραμένουν σε ισχύ. Ο άκυρος όρος θα αντικατασταθεί από άλλο νόμιμο όρο τον οποίο θα συμφωνήσουν τα μέρη και θα εξυπηρετεί τον ίδιο σκοπό.

19.7. Όπου στην παρούσα Σύμβαση Μίσθωσης απαιτείται έγκριση από τον Εκμισθωτή, δεν μπορεί να μην τη χορηγεί ανατιολόγητα και θα πρέπει να δίδεται εγγράφως εντός της προθεσμίας που προβλέπεται κάθε φορά και εν απουσία της διατάξεως αυτής, εντός είκοσι (20) ημερών κατόπιν σχετικού αιτήματος από τον Μισθωτή. Αν η προθεσμία λήξει, το αίτημα του Μισθωτή θεωρείται ότι έχει εγκριθεί.

#### ΤΑ ΜΕΡΗ

Ο ΕΚΜΙΣΘΩΤΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ



Ο ΜΙΣΘΩΤΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΦΩΚΑΣ

**ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ Α.Ε.**  
 ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ  
 ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ  
 ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΚΟΥ ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΟΣ  
 ΣΥΝΔΡΟΜΟΥ 90-92 - ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ - Τ.Κ. 121 32  
 ΑΡΙΘΜΟΣ Γ.Ε.Μ.Η.: 132846101000  
 ΑΦΜ: 800627020 - ΔΟΥ: ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ



155

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ

### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

- ΜΕΡΟΣ Α: Ορισμοί - Επισκόπηση Ακινήτων
- ΜΕΡΟΣ Β: Τοπογραφικό Σχέδιο Metrogeonet (Μάιος 2004)
- ΜΕΡΟΣ Γ: Τοπογραφικό Σχέδιο "as built" (Μάιος 2004)

### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ<sup>4</sup>

### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV - ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΙ ΑΔΕΙΕΣ

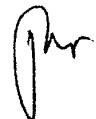
### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΡΙΤΩΝ

### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI - ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΕΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ (ΥΠΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ) ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII - ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ - ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

---

<sup>4</sup>Λόγω συνεχών αλλαγών σ' αυτές τις μισθωτικές συμβάσεις, η τρέχουσα λίστα και οι μισθωτικές συμβάσεις είναι μόνο ενδεικτικές και θα ενημερωθούν περαιτέρω κατά την Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος.



### LEASE AGREEMENT

The present agreement is signed in Athens today **24<sup>th</sup> April 2015**, between the following parties:

1. On the one hand "HORSE RACING ORGANISATION OF GREECE S.A." duly represented for signing of the present by its Chief Executive Officer, **Mr. Alexander Zacharis** (hereinafter shall be referred to as "**the Lessor**")
2. On the other hand "HORSE RACES S.A.", duly represented for signing of the present by its BoD Member, **Mr. Spyridon Fokas** (hereinafter shall be referred to as "**the Lessee**"),  
(hereinafter the Lessor and the Lessee shall be jointly as "**the parties**")

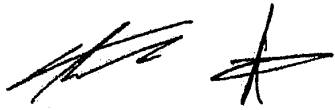
### PREAMBLE

- The Lessor is the sole and undisputable owner and proprietary tenant and possessor a) of the property described in Annex I of the present lease agreement, notwithstanding Clause 3.1 below (hereinafter shall be referred to as the "Property") and b) of the movable assets described in Annex III of the present lease agreement (hereinafter shall be referred to as the "Equipment").

- The Lessee is the special purpose vehicle established by the Final Successful Bidder (as defined in the Invitation to Bid issued by the Hellenic Republic Asset Development Fund (HRADF) dated 01.09.2014) in the form of a *societe anonyme* who participated in the privatization process of the horse-race betting activity, as per L. 3986/2011 and article 13 par. 7 of L. 4111/2013, as in force on the date hereof, and was declared as Final Successful Bidder on 30.10.2014. The Lessee enters into this lease Agreement for the sole purpose of exercising, under the capacity of the Concessionaire, the horse racing activity as described under the definition of the Right within the Concession Agreement and the related activities as specified in article 13 of such Concession Agreement, as well as any activity consistent with the Lessee's corporate purpose (the "Activity").

- In the context of the privatization process organized by the Invitation to Bid, the Hellenic Republic committed to the European Commission (DG Comp) that the Property will be leased for a market based fee.

- For the purposes of concluding the present lease agreement, the Lessor has conducted an independent valuation of the Property and the Equipment.



157

- The Parties acknowledge that the Lessor is to be put under liquidation as per the provision of article 13 par. 7 of L. 4111/2013, as in force, as well as that, according to the above provision, the present Agreement remains unaffected, valid and in force, notwithstanding the placement of the Lessor under liquidation, and until its termination, as per the terms herein and the article 13 par. 7 of L. 4111/2013.

- Capitalized terms not defined herein shall have the meaning ascribed to them in the Concession Agreement and/or the Invitation to Bid, as applicable.

In view of the above, the following have been agreed and mutually accepted:

**ARTICLE 1 - LEASE**

1.1. Pursuant to the provisions of article 13 par. 7 case (b) of L. 4111/2013, as amended by the provisions of article 71 of L. 4170/2013, and to the terms of this agreement (hereinafter referred to as "the Lease Agreement"), the Lessor leases the Property and the Equipment to the Lessee and the Lessee agrees to lease from the Lessor the Property and the Equipment for the purpose of exercising the Activity. Any addendum of this Lease Agreement agreed to in writing by the Parties shall be regarded as an integral part of it. In case of discrepancy, the provisions of the Lease Agreement shall prevail against the terms and conditions of any other document.

1.2 Notwithstanding the right of the Lessee to use the Property for the purposes of conducting its own horse-racing activity, the Lessee acknowledges that the use of the Property will not be exclusive and, therefore the Lessee shall be available throughout the duration of the Lease Agreement, upon reasonable request, to conclude sub-lease agreements, as per Clause 12.2 of the present, with third parties for the conduct of horse races under mutually agreed in writing terms between the Lessee and any such third parties.

1.3 On the date hereof, the Lessor has delivered a copy of all titles, legal instruments, permits, certificates and rest regulatory requirements, as listed in Annex IV, based on which it currently operates. In case that the Lessee will be required to obtain any further permits or other regulatory requirements whatsoever, the Lessor shall use best endeavors to assist the Lessee thereof.



**ARTICLE 2. DURATION**

**2.1** The lease duration for the Property is hereby agreed to be twenty (20) years, commencing on the Effective Date, as defined in the Concession Agreement (hereinafter referred to as the "Property Contractual Term"). For the avoidance of doubt, the Lease Agreement cannot be extended or renewed or deemed to be considered so for any reason whatsoever.

**2.2** The lease duration for the Equipment is hereby agreed to be one (1) year, commencing on the Effective Date, as defined in the Concession Agreement (hereinafter referred to as the "Equipment Contractual Term"). The Lessee has the option to extend unilaterally the duration of the Equipment Contractual Term by one (1) additional year, upon written notice served to the Lessor not later than one month before the lapse of the initial Equipment Contractual Term.

**2.3** Notwithstanding any provision herein to the contrary, the Lease Agreement will enter into force on the Effective Date, subject to the prior satisfaction of the following condition precedent, i.e. that the mutual legal arrangements of rights and obligations (easements etc) in favour and against adjacent properties to the Property shall be appropriately executed substantially in the form of the draft agreement annexed in Annex V and without material changes thereof.<sup>1</sup>

In no case the Property Contractual Term will exceed the Concession Period.

**ARTICLE 3. STATUS OF THE PROPERTY AND THE EQUIPMENT – REPRESENTATIONS AND WARRANTIES**

**3.1.** The Lessor hereby represents and warrants to the Lessee that:

i. the Property and the Equipment include all and any assets described respectively in Annex I and Annex III of the Lease Agreement.

ii. Without prejudice to the provisions of article 13 par. 7 cases (f) and (g) of L. 4111/2013 and article 24 par. 4 of L. 4321/2015, the Lessor is duly organized, validly existing and in good standing under the laws of Greece, has full legal capacity, has not been declared insolvent (or bankrupt) and has all

---

<sup>1</sup> On the date of the execution of the Lease Agreement the said agreements were already executed and therefore are attached in Annex V as executed copies.



159

requisite power and authority to own and lease the Property and the Equipment to the Lessee and generally has all requisite power and authority to enter into the Lease Agreement, under the below mentioned (under *iii*) reservations.

iii. The Lessor has full, exclusive and undisputed ownership, valid and up to date title, and tenancy of the Property, as per article 7 of L. 2882/2001, and the Equipment, without prejudice to the existing encumbrances (mortgage and pre-notation of mortgage) and the existing seizure over the Property as disclosed in Annex VI.

iv. There are no pending or threatened actions, lawsuits, claims, petitions or legal proceedings (whether civil or administrative) against the title of the Lessor over the Property or the Equipment.

v. The Property complies with the applicable urban planning regulation, health regulations, safety and building regulations, for the conduct of horse-racing activity in the Property. Furthermore, the Lessor has not been notified from any public authority for any permit missing as per the current legislative framework for the conduct of horse-racing activity in the Property.

vi. There are no third-party rights which prevent or impede in any way the right of the Lessee to use the Property according to the terms and conditions of the Lease Agreement, without prejudice to those disclosed in Annex II and Annex V.

vii. The Property, including notably the race-track, which appears in the topographical diagram of Annex I, is in appropriate standing, state and condition, notably for horse-racing activity as conducted so-far by the Lessor, in the meaning that it has been constructed according to international standards and the Lessor has been conducting horse-racing activity therein for the past ten (10) years, with the exception of non-usage of the 1.000m spur.

ix. Notwithstanding the above mentioned (under *iii*) reservations and the provision of article 997 of the Greek Code of Civil Procedure, the Lease Agreement shall remain unaffected, valid and in force after the entry into liquidation of the Lessor and irrespective of the way of transfer of the ownership over the Property to a third party, i.e. sale through tender or outright sale, unless its termination, as per the terms herein and article 13 par. 7 of L. 4111/2013 as in force on the date hereof.

x. The Property shall enjoy by the Effective Date the rights and (*in rem*) easements described in Annex V, as to be granted by third parties over

adjacent properties, and will be, accordingly, burdened with contractual obligations described in Annex V, as to be granted in favour of third parties over adjacent properties. All these legal arrangements are to be documented and appropriately executed by the Effective Date, substantially in the form of the draft agreement annexed in same Annex V and without material changes thereof.

xi. The lease agreements and rights of use listed in Annex II exist on the Property, pursuant to legal arrangements documented and annexed in same Annex II. Especially the term of all and any horse-stable lease agreements included therein will expire and/or be terminated at the latest on the Effective Date.

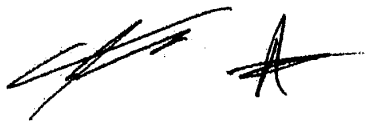
xii. The Lessor holds the energy efficiency certificate with regard to the buildings of the Property according to the provisions of article 12 of L. 4122/2013.

3.2 With regards to the successor of the Lessor, the Parties acknowledge herein the rights of the Lessee regarding the Property under article 614 of the Civil Code and article 1009 of the Civil Procedure Code, notwithstanding the provision of article 997 of the Greek Code of Civil Procedure.

3.3 If any of the representations and warranties above is untrue or incorrect with regard to the horse-racing activity, the Lessor shall have the obligation to fully indemnify and hold harmless the Lessee only for the recovery of any direct loss (positive damage) evidenced by the Lessee and up to the maximum amount of the Rent already paid by the Lessee, explicitly excluding any potential claim for loss of profits and indirect damage whatsoever. The Lessee shall be obliged to notify in writing any such event and claim for indemnification against the Lessor to the HRADF and the HR.

In all cases, the Lessee will not be entitled to recover damages or obtain payment, reimbursement, restitution or indemnity more than once in respect of any one liability, loss, cost, shortfall, damage, deficiency, breach or other set of circumstances which gives rise to more than one claim either under the Lease Agreement or under the Concession and the Lease Agreement.

Furthermore, the Lessee shall have the right to terminate the Lease Agreement as per the terms of Clause 15.4 of the Lease Agreement, provided that such event prohibited or obstructed the Lessee from conducting horse races on the Property for a period of more than one (1) month. For the



167

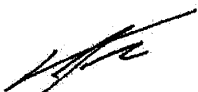
avoidance of doubt, it is clarified that, in case the Lessee exercises such termination right, any further claim of the Lessee, other than that provided for in the first paragraph of this Clause 3.3, is excluded.

3.4 Each of the representations and warranties set out above in this clause are made by the Lessor on the date of execution of this Lease Agreement and are repeated on the Effective Date, as applicable.

3.5 The Lessor expressly undertakes to grant to the Lessee or any third party indicated by the Lessee any facility or authorization required for the exercise of the Activity under its capacity as owner and Lessor of the Property and will make all relevant declaration, sign all necessary documents and request the issuance of all certificates and confirmation required.

3.6 Without prejudice to clause 3.1 xi, the Parties hereby mutually agree that, if applicable, all rights and obligations of the Lessor out of all and each of these lease agreements, as specifically listed in Annex II, still in force on the Effective Date, other than horse stable-lease agreements, shall on the Effective Date be transferred according to articles 455ff and 471ff of the Greek Civil Code to the Lessee, who will substitute the Lessor (in its capacity as lessor of the areas to which the lease agreements listed in Annex III refer) as regards future rights/obligations thereunder as from the Effective Date onwards. The Lessor shall be responsible and shall make its best efforts to proceed to any action required in order to achieve due completion of the above transfer of the existing lease agreements, including notification to the counterparties, without any accrued liability. It is explicitly agreed that any rights and/or claims of the Lessor towards these lessees and any rights and/or claims of these lessees towards the Lessor arising out from the operation of each of the above lease agreements until the completion of their transfer to the Lessee remain with the Lessor, even if completion date of their transfer is later than the Effective Date.

3.7 The Lessee acknowledges that the Property is accordingly to be burdened by the Effective Date with contractual obligations, as described in Annex V, as to be granted in favour of third parties over adjacent properties. Throughout the Property Contractual Term, the Lessee accepts and undertakes to respect and fulfil, as the case might be, the obligations of the Lessor and the rights of these third parties, under the legal arrangements which are to be documented and appropriately executed by the Effective Date, substantially in the form of the draft agreement annexed in same Annex V and without material changes thereof.



6



3.8 The Lessee further acknowledges that the Property is appropriate for its intended use.

3.9 The Lessor will deliver and the Lessee will receive on the Effective Date the Property and the Equipment, pursuant to the Lease Agreement. To this effect, the Parties shall execute on the Effective Date a protocol of delivery and receipt of the Property, substantially in the form of the attached Annex VII and without material changes thereof.

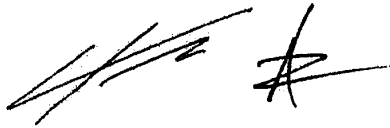
#### **ARTICLE 4. RENT – RENT ADJUSTMENT**

4.1. The basic monthly rent for the use of the Property and the Equipment for the conduct of the horse-racing activity (i.e. conduct of horse races, horse-race betting activity and ancillary services, such as restaurant etc) is set at the amount of two hundred and ten thousand eight hundred thirty three Euro [€210.833] (hereinafter “the Basic Rent”), which is agreed to be fair and just.

In case the Lessee develops further activity within the Property (in all cases within the permitted scope of the Activity), then an additional reasonable rent will be due to the Lessor (hereinafter “the Additional Rent”). The Lessee shall be obliged to notify to the Lessor his intention and plans of such further activity, as well as the level of the proposed Additional Rent. The Lessor, considering the nature of the intended activity, needs to provide his prior acceptance of the Additional Rent, which shall not be unreasonably withheld.

The Basic Rent and the Additional Rent shall be called hereinafter as the “Rent”. For the avoidance of doubt, the Rent covers both the lease of the Property and the Equipment. It is further agreed that the Rent shall remain unaffected for the duration of the Property Contractual Term, regardless of the potential earlier termination of the Equipment Contractual Term.

The Rent shall be paid by the Lessee within the first ten (10) business days of each calendar month, as from the Effective Date, by credit to the Lessor’s bank account, so notified by the Lessor in writing and in case of change of the aforementioned notified bank account, no later than ten (10) business days prior to the end of the corresponding month. The Rent payment shall be proved exclusively and solely by credit receipt of the Lessor’s bank account, excluding out any other means of evidence.



163

4.2. The Rent will be paid free and clear of any tax, duty, levy and right. In case a payment of such an amount is made by the Lessor, the Lessee shall immediately pay him this amount.

4.3. The Rent will be annually re-adjusted by the consumer price index as published annually by EL.STAT (hereinafter "Inflation Rate"). In case of negative Inflation Rate, it is explicitly agreed that the Rent shall not be negatively adjusted.

#### **ARTICLE 5. TAXES / FEES / CHARGES**

5.1. It is explicitly agreed that all taxes, contributions and fees, which according to applicable laws are imposed on the Property or on the Lessor's income in connection to this Lease Agreement shall be borne exclusively by the Lessor.

The Lessee shall bear all public or municipal taxes and duties, current or imposed in the future, which by law are borne by the lessees and are related to the exercise of the Activity on the Property (and not the property itself) indicatively payments to utilities such as payment of the electricity, water, gas and telephone consumption, with the exception of any levies, duties, contributions, fees (indicatively the real estate duty (TAP) provided in article 24 of Law 2130/1993 or any other levy or duty which may replace it) and taxes (indicatively the real estate property tax (ENFIA) provided in Law 4223/2013 or any tax, levy or duty which may replace it) imposed on the Property (and not related to the Activity exercised by the Lessee in the Property) or the Lessor as owner of the Property, which may be collected through the utility bills and shall be borne and paid solely in a timely manner by the Lessor. The Lessee shall submit applications so that the above utility connections are made in its name and pay the corresponding guarantees in order for these expenses to be charged directly, if possible, to the Lessee. Otherwise, these expenses will be invoiced by the Lessor.

5.2. If the Lessor pays in any way any of the amounts that should be borne by the Lessee pursuant to the Lease Agreement or Law, the Lessee will fully indemnify the Lessor and hold it safe and harmless for and against such cost/burden. The Lessor shall provide the Lessee with all relevant receipts.

If the Lessee is made to pay or otherwise in any way bear the cost/burden of the aforementioned amounts that should be borne and paid solely by the Lessor pursuant to the Lease Agreement or Law, the Lessee shall



have the right to set off such amounts against any due or future rents. The Lessee will notify the Lessor of such intended set off, at least 20 days in advance and will provide to the Lessor with all relevant receipts.

5.3 It is specifically agreed that in case of early termination of the Lease Agreement by the Lessee and/or by the Lessor due to fault of the Lessee, then the Lessee shall be immediately liable for the payment of any related tax obligation of the Lessor, including the special income tax related to buildings (provisions of article 21 of Code of Income Tax, as in force), substituting in full the Lessor with regard to these obligations.

#### **ARTICLE 6. USE OF PROPERTY AND EQUIPMENT**

6.1. The Lessee shall make good and proper use of the Property and the Equipment, as provided for and allowed in the Lease Agreement and Concession Agreement. The Lessee will use the Property and the Equipment in connection with the operation of the Activity.

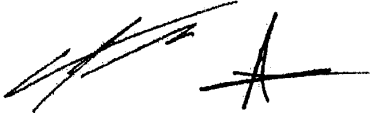
6.2. The Lessee, throughout the duration of the Lease Agreement shall use the Property and the Equipment in accordance with the applicable Laws and in compliance with mandatory rules provided by regulatory provisions and/or administrative licenses and/or as indicated by the competent authorities and shall procure not to cause any damages to the Property and the Equipment, other than those caused due to normal use, wear and tear.

6.3. If any competent authority (such as Fire Department, Urban Planning, Health Supervising Authority of the competent Prefecture etc.) makes recommendations, the performance, fulfillment or satisfaction of which requires the involvement or participation of the Lessor as the owner of the Property and the Equipment, then:

(a) The Lessee shall notify the Lessor and in an appropriate way of the content of the competent authority's recommendation.

(b) The Lessor upon the aforementioned notice shall take all reasonably necessary measures to avoid the risk of adverse consequences to the Property and the Equipment. If the Lessor fails to act promptly or appropriately as described above, the Lessee shall be entitled to take all necessary measures at its own expenses.

The Lessee shall have the right to set off such expenses against any due or future rents, unless the respective recommendations as per the above were



165

triggered by the inappropriate use of the Property and the Equipment by the Lessee and in general due to its fault or negligence. The Lessee will notify the Lessor of such intended set off, at least 20 days in advance and will provide to the Lessor with all the relevant receipts.

6.4. In any case, the denial or non-issuance of the aforementioned licenses or permits do not constitute a reason for non-payment of the Rent or non-fulfillment of any of the Lessee's obligations under this Agreement.

6.5. The Lessee undertakes the obligation to use the Property and the Equipment solely for the above purposes. The Lessee shall not use, or permit anyone else to use the Property and the Equipment for activities that violate any law, decree, healthcare provision and the Lease Agreement.

6.6. The Lessee shall not place in the Property machinery or flammable materials or objects that could cause damage, destruction, or pollution, or that could create a hazard or nuisance to the adjacent properties.

#### ARTICLE 7. MAINTENANCE

7.1. The Lessee undertakes to maintain the Property and the Equipment at all times appropriate for its use and to pay any cost or expenses which are necessary and useful («αναγκαίες και επωφελείς») for such maintenance of the Property and the Equipment during the term of the Lease Agreement.

Exceptionally, it is agreed that the Lessor shall cover during the first year of the Lease Agreement an expenditure up to the amount of three hundred thousand Euros (€300.000) for the restorative maintenance of the Property related to the horse-racing activity. The respective expenditure shall be made by the Lessee and shall be offset against due or future Rent within the calendar year when such expenditure has taken place.

The Lessee will notify the Lessor of such intended set off, at least twenty (20) days in advance and will provide the Lessor with all relevant payment receipts.

7.2. The Lessee is obliged to restore at its own expenses and in a timely manner any damage to the infrastructure of the Property and to the Equipment, irrespective of whether it occurs out of normal wear and tear or not.



Exceptionally, with regard to the Property, if such damage was caused by force majeure events, then such restoration cost shall burden the Lessor, if and to the extent not covered by the insurance indemnity payable as per Clause 9 of the present. In such a case, the Lessee shall undertake to pay the extra cost of the restoration of the infrastructure of the Property to the standard it was before the sustained damage, and shall have the right to set off such extra cost against any due or future rents. The Lessee will notify the Lessor of such intended set off, at least twenty (20) days in advance and will provide the Lessor with all relevant payment receipts and invoices. Such expenses set off shall never exceed the total amount of the annual Rent which shall never be negative. Should the amount to be set off be higher than the annual Rent, the Lessee shall be entitled to set off this amount against the annual Rent over a 5-year period.

#### **ARTICLE 8. MODIFICATIONS AND ADDITIONS**

**8.1.** If the Lessee wishes to make any improvements to the Property, through additions or modifications to the Property, which the Lessee considers necessary for the good exercise of the Activity in the Property, it shall submit a prior written notification to the Lessor of the envisaged modifications and additions. In case of material, structural modification or additions, the Lessee shall be obliged to provide the Lessor with detailed plans and studies (up to the level of a study of implementation) and receive first the Lessor's prior written consent, which shall not be unreasonably withheld. In case of lapse of twenty (20) business days without response, such consent shall be deemed to be granted by the Lessor.

If in order to perform additions or modifications a prior planning consent is required, this will be presented when issued by the competent authority.

In all cases, all and any costs and expenses related to such additions or modifications shall be exclusively borne by the Lessee.

**8.2** Exceptionally, it is agreed that the Lessor shall cover during the first three years of the Lease Agreement a capital expenditure up to the aggregate amount of two million Euros (€2.000.000), intended for improvements of the Property related to the horse-racing activity or the upgrade of the value of the Property as such, provided that:





167

i) it is duly notified and/or approved by the Lessor according to clause 8.1, as the case might be, and

ii) the Lessor is granted the possibility to conduct, at its own cost and to its satisfaction, an independent examination of the technical specifications and valuation of the respective works, throughout their execution.

iii) the latest by the notification date of the intended works, the Lessee has delivered to the Lessor a letter of guarantee on first demand issued by a bank institution lawfully operating in Greece or any other EU / EEA Member-State or from any other lawfully operating OECD Member-State bank and for an amount equal to the requested participation of the Lessor in the investment<sup>2</sup>. The duration of such letter of guarantee shall be until the lapse of the 5<sup>th</sup> annual anniversary as from the Effective Date of the Lease Agreement and shall be forfeited in case of early termination of the Lease Agreement by the Lessee, pursuant to Clause 15.5, as well as in case of termination by the Lessor due to fault of the Lessee. In case of transfer of the ownership over the Property during the duration of such letter of guarantee, the Lessee shall be obliged to replace it with a new, equal one, to be issued in favor of the new owner, upon return by the Lessor of the existing one.

The respective capital investment shall be borne by the Lessee and, under the above conditions, it shall be offset against any due or future rents over the first 5 years of the Lease Agreement. The Lessee will notify the Lessor of such intended set off, at least twenty (20) days in advance and will provide the Lessor with all relevant payment receipts and invoices. In case of objections raised by the Lessor not later than twenty (20) days after above notification, with regard to the technical specifications and valuation of the executed works, the Lessee accepts that it shall refrain from above offset mechanism until the dispute resolution as per clause 18.2 of the Lease Agreement.

**8.3** In the event permits are required for the works in the Property, the Lessor shall co-operate in good faith with the Lessee, notably by sending to the Lessee any relevant information and executing all necessary applications or other documents which may be required to be submitted to the competent

---

<sup>2</sup> *The letter of guarantee shall be on first demand, payable without any objection or challenge on behalf of the issuer and without examination of the grounds of the request within three (3) days of receipt of a simple written notification by the Lessor. It shall be irrevocable and unconditional and the issuer shall waive the right of separation and of discourse as well as any other objection the principal debtor may have including the non-personal objections and those deriving from articles 852-855, 862-864 and 866-869 of the Greek Civil Code. It shall be governed by Greek law and any dispute will be subject to Greek courts.*



authorities by the owner of the Property. It is explicitly agreed that if for any reason the Lessee fails to acquire the required permits for the works in the Property, the Lessor does not bear any kind of responsibility and the Lessee will still be held responsible for all his obligations under the Lease Agreement, including that of Rent payment.

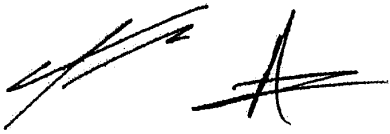
#### **ARTICLE 8A. RESPONSIBILITY OF THE LESSEE**

**8A.1.** The Lessee is solely responsible for any breach of any applicable regulation (indicatively PD 14.7/27.7.1999, L. 2508/1997, PD 267/1998, PD 778/1980, L. 1396/1980) regarding the maintenance or additions or modifications on the Property. The Lessee, in case it undergoes works on the Property, bears all the expenses and fees. Indicatively, it bears the cost of studies, drawings, charts, the fees of architects, engineers, technical staff, the costs of issuance of the necessary licenses (urban planning etc.), material costs or any third party claims related to the reconstruction or the completion of the project as well as the compliance with safety regulations in the construction site, any compensation to the employees in the performance of their work and generally any work on the Property or any third party claims deriving from any reason, even random events.

**8A.2.** The Lessee bears the entire civil and criminal liability for any accident that may be occurred to persons employed for the maintenance or repair or modification or addition works in the Property or to any third party as well as for damages caused to other properties due to such works. The Lessee expressly acknowledges that it has the sole responsibility for any such accident or injury since it has also the sole responsibility for the selection of contractors and technical personnel in general and, furthermore, it has the sole responsibility for the project's execution.

**8A.3.** Any modification or addition to the Property and the Equipment remains in favor of the Lessor with no rights for deduction or compensation nor for useful expenses («επωφελείς δαπάνες») on behalf of the Lessee against the Lessor, apart from removable assets, which are not fixed to the ground and which may be removed without causing any damage to the Property, which the Lessee has the right to remove from the Property.

#### **ARTICLE 9. INSURANCE**



169

9.1. Within two (2) months from the Effective Date, the Lessee, at its own expenses, diligence and responsibility, shall maintain the Property as described in Annex I, throughout the lease duration, fully insured against any risk, indicatively against fire, lightning, vehicle impact, earthquake, storm, thunderstorm, flood, falling aircraft or objects falling from it, physical or chemical explosion, stops, strikes, malicious damage, short circuit, terrorism to a duly licensed and operating within the European Union insurance company of his choice and up to the value of the Property, including any civil liability against third parties due to risk incurred against the Property. The insured value of the Property shall be assessed by the insurance company's expert (hereinafter referred to the "Insured Value").

The insurance cost for the above risks and exclusively to the extent referring to the Insured Value of the Property shall be borne by both parties equally. It shall be upfront paid by the Lessee and the latter shall have the right to set off half of such amount against any due or future rents, as per the last paragraph of clause 5.2. The Lessee will notify the Lessor of such intended set off, at least twenty (20) days in advance and will provide the Lessor with all relevant payment receipts and invoices. It is expressly agreed that the insurance value of the Property shall be annually readjusted, each time the real value of the Property is increased so that it will always correspond to the current real value of the Property. For the avoidance of doubt, any further insurance to be entered by the Lessee (indicatively to cover civil liability against third parties or against operational risks etc) shall be borne exclusively by the Lessee.

9.2. The Parties agree that in the event of claim due to occurrence of an insured risk the insurance indemnity shall be paid directly to the Lessee.

9.3. The Lessee shall deliver to Lessor copies of insurance policies and their renewals, copies of payment's proof of premiums and insurance certificates.

9.4. In case the damage caused is not fully covered by the insurance contract, the Lessee shall pay by itself the difference required for the restoration of the Property.

**ARTICLE 10. HYGIENE AND SECURITY**

10.1. The Lessee shall use best endeavors to maintain the Property in compliance with the applicable health regulations, regulations on



environmental protection, safety and building regulations, with respect to the conduct of the Activity.

**10.2.** The Lessee shall be solely civilly, criminally and administratively responsible vis-a-vis public authorities, employees, or any third persons (individuals or legal entities) to comply with the health regulations, regulations on environmental protection as well as safety and building regulations concerning the use of the Property for the purpose of exercising the Activity in accordance with the terms of this Lease Agreement.


**10.3.** In case that the Lessor is asked or forced in any way to pay any amount for the aforementioned reasons, the Lessee undertakes the obligation to entirely and directly compensate him.

**ARTICLE 11. TRANSFER OF THE PROPERTY AND/OR THE EQUIPMENT BY THE LESSOR**

Notwithstanding the provision of article 997 of the Greek Code of Civil Procedure, it is agreed that, in the event that the existing seizure against the Property is lifted and the Lessor intends to proceed in any way whatsoever (including within the frame of the liquidation process of the Lessor or through auction proceedings) to the transfer of the Property and/or the Equipment to any third party, individual or legal entity, or in the event of grant by any legal type or title of rights in rem or contractual rights thereof, the Lessor shall be obliged to include in the transfer documentation an express reference to the Lease Agreement, to attach to the aforementioned transfer document or deed a certified copy of the Lease Agreement and include a declaration of the transferee that the transferee agrees with all the terms of the Lease Agreement and that it fully agrees to be bound by all the terms and conditions of the Lease Agreement, and to deliver to the Lessee a copy of the above transfer documentation in the most appropriate way in order for the Lessee to acknowledge the new transferee that have taken the Lessor's place in the Lease Agreement.

The Lessor shall immediately inform the Lessee about the aforementioned changes.

The Lessee shall have the right to participate at equal terms with any third party to the transfer, in any way, of the Property and/or the Equipment. In case the Lessee acquires ownership to the Property and/or the Equipment, then the Lease Agreement will be accordingly automatically terminated.



111

**ARTICLE 12. SUBLEASE**

**12.1** Subject to the remaining clause of this clause 12, the Lessee may not transfer or assign any of its rights and obligations arising out of the Lease Agreement.

**12.2** Notwithstanding Clause 12.1, the Lessee is exceptionally entitled to sublease the Property in whole or in part, with or without consideration to a third party, individual or legal entity, for a period not exceeding the duration of the present Lease Agreement, upon prior notification to the Lessor and only for the purposes relating to the Activity.

**12.3** Any sublease for other purposes by the Lessee requires the prior written approval of the Lessor, which shall not be unreasonably withheld.

**12.4** In any case, the Lessee shall remain jointly and severally liable towards the Lessor for any action or omission by the sub-lessee.

**12.5** With respect to the horse stables the Lessee undertakes to negotiate reasonably and in good faith on a several and ad-hoc basis with the counterparties and enter into new horse stable lease agreements with them the latest by the Effective Date.

**12.6** In all cases of sublease, the Lessee shall notify in writing to the Lessor the terms of such sublease agreements and the Lessee shall pay to the Lessor a percentage of 20% over the sublease rent, as agreed between the Lessee and the sublessee (-s).

**ARTICLE 13. GUARANTEE**

By no later than the Effective Date, the Lessee provided the Lessor with a letter of guarantee on first demand issued by a bank institution lawfully operating in Greece or any other EU / EEA Member-State or from any other lawfully operating OECD Member-State bank<sup>3</sup>. The letter of guarantee covers any breach of obligations undertaken pursuant to the present agreement and other events as set out in the present. The letter of guarantee will be annually

<sup>3</sup> *The letter of guarantee shall be on first demand, payable without any objection or challenge on behalf of the issuer and without examination of the grounds of the request within three (3) days of receipt of a simple written notification by the Lessor. It shall be irrevocable and unconditional and the issuer shall waive the right of separation and of discourse as well as any other objection the principal debtor may have including the non-personal objections and those deriving from articles 852-855, 862-864 and 866-869 of the Greek Civil Code. It shall be governed by Greek law and any dispute will be subject to Greek courts.*



renewed throughout the duration of the lease and in all cases it shall not expire prior to one (1) month after the expiry of the present. The amount of the letter of guarantee shall be at all times equal to three (3) monthly Rents.

In case of transfer of the Property, the Lessee shall be obliged to replace above letter of guarantee upon signing of the new agreement with the transferee, in which case the Lessor shall return the existing letter of guarantee to the Lessee.

#### **ARTICLE 14. THE RIGHT OF INSPECTION**

The Lessee shall permit and facilitate the Lessor or his authorized representative to enter the Property and inspect the Property and the Equipment at appropriate hours and upon reasonable prior request.


#### **ARTICLE 15. TERMINATION**

**15.1.** Repeated failure to pay the Rent in due time or any other expense, tax or duty charged to the Lessee and, in general, any amount payable by the Lessee to the Lessor, including the amounts referred to in article 5 hereof and the interest for late payment arising from the above, which is hereby explicitly agreed to be treated as a rent, entitles the Lessor to unilaterally terminate the Lease Agreement and claim the delivery of the Property and the Equipment under the provisions of Code of Civil Procedure, upon a) prior written notification to the Lessee for compliance and b) lapse of a cure period of at least ten (10) Business Days starting from the receipt of the notification during which the Lessee will be able to remedy the breach that gave rise to the termination right of the Lessor.

**15.2.** The Lessee shall have the right to terminate the Lease Agreement in case that the Lessee is released from its obligations to conduct Quarterly Minimum Horse Races, as per Clause 3.1 case ix of the Concession Agreement.

**15.3.** The Parties agree that each Party may terminate the Lease Agreement, in case of termination of the Concession Agreement for any reason whatsoever.

**15.4.** The breach by any party of a material provision of the Lease Agreement shall entitle the other party to unilaterally terminate the lease upon a) prior written notification to the other party for compliance and b) lapse of a ten (10) Business Days cure period starting from the receipt of the



173

notification during which the defaulting party will be able to remedy the breach that gave rise to the termination right of the non-defaulting party.

15.5. Notwithstanding Clauses 2.2, 3.3, 15.2 and 15.4 of the Lease Agreement, the Lessee shall have the right to terminate the Lease Agreement without reason at any time and without cost as from the fifth (5<sup>th</sup>) annual anniversary of the Effective Date onwards, provided that such termination notice will not be served before the lapse of forty two (42) months after the Effective Date and the termination will be effective at least eighteen (18) months after the date of such notice. In such a case of termination, the letter of guarantee provided as per Clause 8.2 of the Lease Agreement shall be automatically forfeited upon such termination becoming effective.

15.6. It is expressly agreed that any delay or omission of the parties to exercise the right of termination of the Lease Agreement due to breach of any term of the present cannot be deemed as waiver of their right to terminate the Lease Agreement, neither it can be considered as an informal acceptance of the breach, such acceptance being valid and binding only if in writing.

15.7. During the term of this Lease Agreement, the Lessor waives, explicitly and unconditionally, its right to terminate the Lease Agreement (save where it is entitled, pursuant to the Lease Agreement, to do as a result of a breach by the Lessee) in order to use the Property for its own interest, for reconstruction or for any other reason that would, pursuant to applicable laws, allow it to unilaterally terminate the Lease Agreement.

#### **ARTICLE 16. REDELIVERY OF THE PROPERTY AND THE EQUIPMENT**

Following the expiry or termination of the Lease Agreement in any manner, the Lessee or any other person drawing rights from it, shall, without any notice, deliver the Property and the Equipment (as the case might be) to the Lessor with the modifications and additions made to the Property by the Lessee according to the Clause 8, in fully appropriate condition for its intended use and the Lessee shall be liable for any damage or wear caused beyond normal wear and tear. The letter of guarantee provided in article 13 of the Lease Agreement shall be returned by the Lessor to the Lessee, only upon execution of a protocol of delivery and receipt of the Property by the Lessee (indicatively confirming the fully appropriate condition of the Property, the



174

payment of all and any utilities bills etc), which must be duly and unconditionally signed by both parties.

#### **ARTICLE 17. NOTIFICATIONS**

17.1 Notifications to the Lessor or the Lessee, including those relating to this Lease Agreement, any lawsuits or other proceedings thereof, will be accordingly sent to the Lessor's or Lessee's address that is referred in this Lease Agreement, provided that no change of the address has been notified in writing to the other party.

#### **ARTICLE 18. APPLICABLE LAW-JURISDICTION**

18.1. The Lease Agreement and any non-contractual obligations arising out of or in connection with it shall be governed by and construed in accordance with the laws of Greece.

18.2. Any dispute arising out of or in connection with the Lease Agreement, including a dispute relating to non-contractual obligations arising out of or in connection with it, shall be referred to and finally resolved by arbitration under the rules of arbitration of the International Chamber of Commerce, which rules are deemed to be incorporated by reference into this clause. The Parties agree to exclude the provisions of said rules pertaining to the emergency arbitrator (article 29 of the rules). The number of arbitrators will be three; each party shall appoint one arbitrator and the third arbitrator shall be appointed by the two party-appointed arbitrators. The third arbitrator shall not be of Greek nationality or of the nationality of the shareholders of the Lessee. The arbitral award shall be final and irrevocable and shall not be subject to any means of appeal. The seat of arbitration shall be Athens, Greece. The language to be used in the arbitral proceedings shall be English, unless otherwise agreed between the Parties.

#### **ARTICLE 19. GENERAL PROVISIONS**

19.1. Any failure on behalf of the parties to exercise the rights arising from the present Lease Agreement shall in no way be construed as an implied waiver thereof and they shall be entitled to exercise their rights, in total or in part.

19.2. The tacit renewal or extension of duration of the lease is not permitted for any reason or cause.



145

**19.3** The Lessee shall not remain in the Property after the expiration of the lease, otherwise he shall pay to the Lessor an amount equal to 1/30 of the monthly paid rent for each day it delays to deliver the Property (for this purpose the month is estimated at thirty (30) days). The payable rent for this purpose is defined as the average of the Rent in the previous 12 months. The rent that may be collected during this period by the Lessor shall be considered as a compensation for overdue delivery of the Property and shall not be construed as an explicit or implicit extend of the lease.

**19.4.** Any amount payable under the terms of the present becomes due upon expiry of the due date of payment or upon notice of the parties, as the case may be, and the statutory default interest rate shall apply.

**19.5.** Any amendment of the terms hereof shall be proved solely in writing, all other means of proof – even oath- excluded. All the terms of the present are agreed as material.

**19.6.** In the event that a term of the present Lease Agreement is or will be considered as invalid or inapplicable in the future, the remaining terms shall remain in force. The invalid term shall be replaced by another legitimate term agreed by the parties and serving the same purpose.

**19.7.** Where an approval by the Lessor is required in the present Lease Agreement, it may not be unreasonably withheld and shall be given in writing within the period provided each time and in the absence of provision, within twenty (20) days upon respective request of the Lessee. If the time limit expires, the request of the Lessee shall be deemed approved.

#### THE PARTIES

THE LESSOR

ALEXANDER ZACHARIS



THE LESSEE

SPYRIDON FOKAS

**ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ Α.Ε.**  
ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ  
ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ  
ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΚΟΥ ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΟΣ  
ΚΥΡΟΥ 90-92 - ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ - Τ.Κ. 121 32  
ΑΡΙΘΜΟΣ Γ.Ε.Μ.Η.: 132846101000  
ΑΦΜ: 800627020 - ΔΟΥ: ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ

**TABLE OF ANNEXES**

**ANNEX I – PROPERTY DESCRIPTION**

- **PART A: Definition – Properties Overview**
- **PART B: Topographic Plan Metrogeonet (May 2004)**
- **PART C: Topographic Plan “as built” (May 2004)**

**ANNEX II– EXISTING LEASE AGREEMENTS<sup>4</sup>**

**ANNEX III – EQUIPMENT**

**ANNEX IV – TITLE & PERMITS**

**ANNEX V – THIRD PARTY RIGHTS**

**ANNEX VI – EXISTING ENCUMBRANCES (MORTGAGES & PRE-  
NOTATION OF MORTGAGE) AND SEIZURE OVER THE PROPERTY**

**ANNEX VII – DELIVERY – RECEIPT PROTOCOL**

---

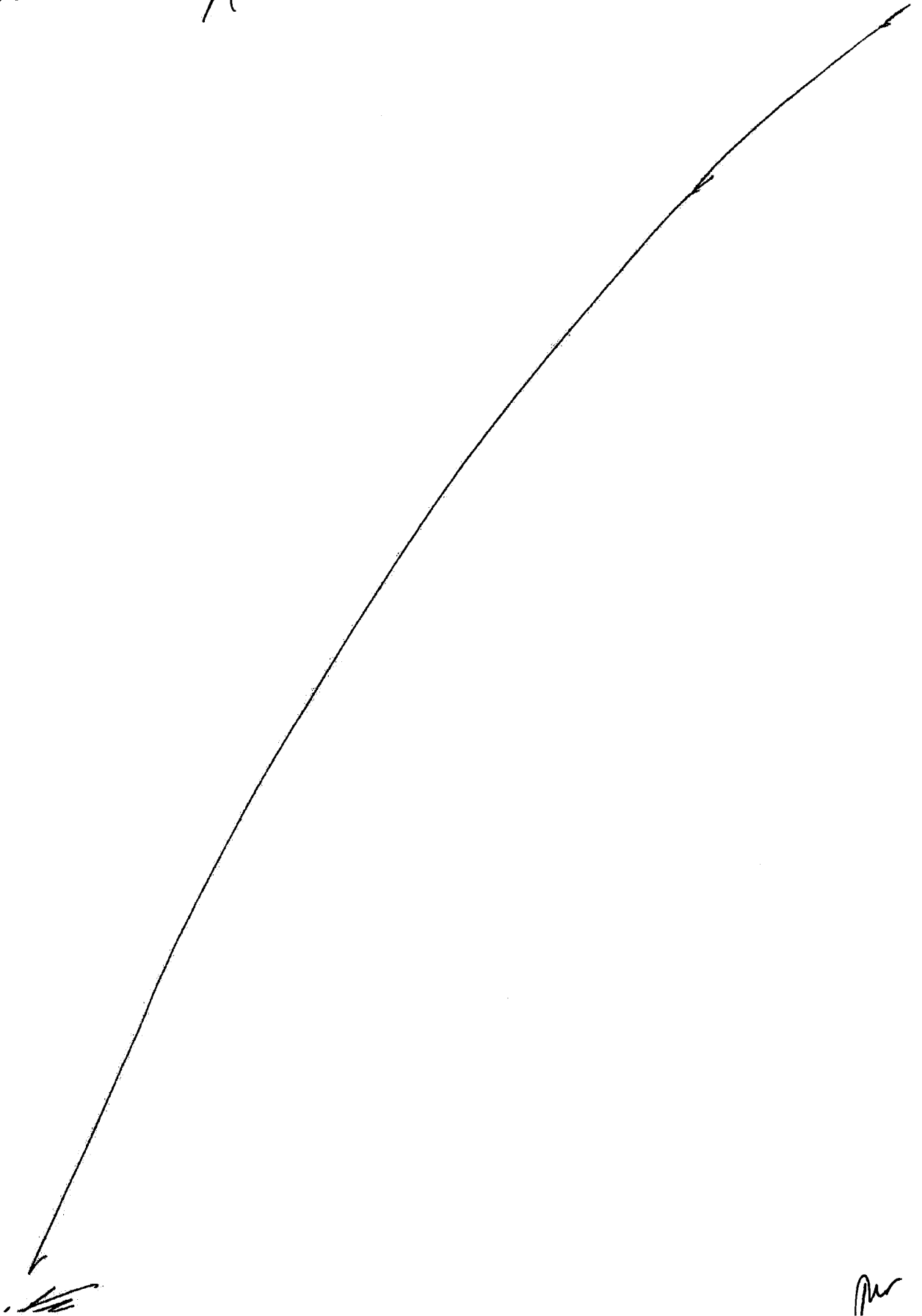
<sup>4</sup> Due to continuous changes in these lease agreements, the current list and the lease agreements is only illustrative and shall be further updated on the Effective Date.



~~1/2~~

A

177



Mr

**Άρθρο 52****Τροποποίηση του ν.2960/01 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας»**

1. Η παράγραφος 3 του άρθρου 87 του ν.2960/01 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Εφαρμόζονται μειωμένοι συντελεστές Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης μύρας, έναντι του ισχύοντος κανονικού συντελεστή, για την μύρα που παράγεται στη χώρα μας ή στα άλλα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ανεξάρτητα μικρά ζυθοποιεία, εφόσον η παραγωγή τους δεν υπερβαίνει τα 200.000 εκατόλιτρα μύρας ετησίως. Οι μειωμένοι συντελεστές διαφοροποιούνται ανάλογα με το ύψος της ετήσιας παραγωγής των ανεξάρτητων μικρών ζυθοποιείων.

Οι μειωμένοι συντελεστές Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης μύρας καθορίζονται ως ακολούθως:

α) συντελεστής Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης μύρας μειωμένος στο πενήντα τοις εκατό (50%) του ισχύοντος κανονικού συντελεστή, για την μύρα που παράγεται στη χώρα μας ή στα άλλα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ανεξάρτητα μικρά ζυθοποιεία, εφόσον η παραγωγή τους δεν υπερβαίνει τα 15.000 εκατόλιτρα μύρας ετησίως. Ο μειωμένος αυτός συντελεστής καθορίζεται σε ένα ευρώ και τριάντα λεπτά (1,30 €).

β) συντελεστής Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης μύρας μειωμένος στο πενήντα πέντε τοις εκατό (55%) του ισχύοντος κανονικού συντελεστή, για την μύρα που παράγεται στη χώρα μας ή στα άλλα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ανεξάρτητα μικρά ζυθοποιεία, εφόσον η παραγωγή τους κυμαίνεται από 15.000 έως 50.000 εκατόλιτρα μύρας ετησίως. Ο μειωμένος αυτός συντελεστής καθορίζεται σε ένα ευρώ και σαράντα τρία λεπτά (1,43 €).

γ) συντελεστής Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης μύρας μειωμένος στο εξήντα τοις εκατό (60%) του ισχύοντος κανονικού συντελεστή, για την μύρα που παράγεται στη χώρα μας ή στα άλλα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ανεξάρτητα μικρά ζυθοποιεία, εφόσον η παραγωγή τους κυμαίνεται από 50.000 έως 100.000 εκατόλιτρα μύρας ετησίως. Ο μειωμένος αυτός συντελεστής καθορίζεται σε ένα ευρώ και πενήντα έξι λεπτά (1,56 €).

δ) συντελεστής Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης μύρας μειωμένος στο εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) του ισχύοντος κανονικού συντελεστή, για την μύρα που παράγεται στη χώρα μας ή στα άλλα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ανεξάρτητα μικρά ζυθοποιεία, εφόσον η παραγωγή τους κυμαίνεται από 100.000 έως 200.000 εκατόλιτρα μύρας ετησίως. Ο μειωμένος αυτός συντελεστής καθορίζεται σε ένα ευρώ και ενενήντα πέντε λεπτά (1,95 €).

Για την εφαρμογή των μειωμένων συντελεστών ο όρος «ανεξάρτητο μικρό ζυθοποιείο» σημαίνει ζυθοποιείο το οποίο πληροί τις εξής προϋποθέσεις :

Είναι νομικώς και οικονομικώς ανεξάρτητο από οποιοδήποτε άλλο

Χρησιμοποιεί δικές του εγκαταστάσεις και

Δεν λειτουργεί βάσει αδείας εκμεταλλεύσεως άλλου επιτηδευματία

Θεωρούνται επίσης ως ένα μόνο ανεξάρτητο μικρό ζυθοποιείο δύο ή περισσότερα μικρά ζυθοποιεία όταν αυτά συνεργάζονται και η συνδυασμένη ετήσια παραγωγή τους δεν υπερβαίνει τα 200.000 εκατόλιτρα μύρας.

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας παραγράφου καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

2. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016.

#### **Άρθρο 53**

1. Το πρώτο εδάφιο της υποπερίπτωσης β.ι) της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Δ.7 της παραγράφου Δ. του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94) αντικαθίσταται ως εξής: «β. ι) Στις υφιστάμενες οργανικές θέσεις της Γ.Γ.Δ.Ε μεταφέρονται 500 οργανικές θέσεις της Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε, οι οποίες θα καλυφθούν από το προσωπικό που υπηρετεί στην Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε.

2. Στο πρώτο εδάφιο της υποπερίπτωσης γ' της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Δ.7 της παραγράφου Δ. του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 διαγράφεται ο αριθμός 3.500 και μετά το τέλος του εδαφίου προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής: « Ο αριθμός των μεταφερόμενων υποθέσεων προτεραιότητας δεν μπορεί να υπερβεί τις 4.020.»

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ X**

#### **ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

#### **Άρθρο 54**

1. Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 35 του νόμου 4262/2014 (Α' 114) όπως τροποποιήθηκε με τη παράγραφο 1 του άρθρου 235 του ν. 4281/2014 (Α' 160), εν συνεχεία με την παράγραφο 1 του άρθρου 111 του ν.4316/2014 (ΦΕΚ Α' 270) και ακολούθως με την παράγραφο 1 του άρθρου 38 του νόμου 4327/2015 (ΦΕΚ Α' 50), η ημερομηνία «31.8.2015» αντικαθίσταται με την ημερομηνία «31.1.2016».

2. Η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου που έχει νομίμως οριστεί και διοικεί τον Οργανισμό Μεγάλου Μουσικής Αθηνών κατά το χρόνο κατάθεσης του παρόντος και η οποία παρατάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 111 παρ. 2 του νόμου 4316/2014 μέχρι 30.4.2015 (ΦΕΚ Α' 270), και εν συνεχεία μέχρι την 30.08.2015 με την παράγραφο 3 του άρθρου 38 του 4327/2015 (ΦΕΚ Α' 50), παρατείνεται μέχρι την 31.1.2016.

3. Η ισχύς του παρόντος άρθρου άρχεται την 30.08.2015.

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ XI**

#### **ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

#### **Άρθρο 55**

1. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 67 του Νόμου 4331/2015 (Α' 69) αντικαθίσταται ως εξής:

“1. Στην περίπτωση που κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 2881/2001 έχει καθ' οιονδήποτε τρόπο εισπράξει από τον πλειοδότη και έχει πιστοποιήσει την ανέγκυση και απομάκρυνση του ναυαγίου ο Οργανισμός, όπως αυτός ορίζεται στο

άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 2881/2001 (Α' 16), τίμημα από 1.6.2009 και εφεξής, ως προϊόν εκποίησης ενός ή περισσότερων ναυαγίων και επικίνδυνων ή επιβλαβών πλοίων μέσω πλειοδοτικού διαγωνισμού, ο Οργανισμός, ενεργώντας για λογαριασμό του κυρίου του ναυαγίου ή της διαχειρίστριας εταιρείας, υποχρεώνεται μετά και την αφαίρεση των δαπανών εκποίησης και προ κάθε άλλου συμψηφισμού με τυχόν δικές του απαιτήσεις, προ της κατάθεσης αυτού στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, να αποδώσει εξ αυτού του τιμήματος ποσό προς εξόφληση κατά κεφάλαιο, τόκους και επιδικασθείσες δικαστικές δαπάνες, αξιώσεων κατά του κυρίου του ναυαγίου ή της διαχειρίστριας εταιρείας εργαζομένων στις ως άνω εταιρείες με κύρια ασφάλιση στο ΙΚΑ και επικουρική στο ΕΤΕΑ (πρώην ΤΕΑΥΝΠΤ-ΤΑΝΠΥ), οι οποίες προέρχονται από προϋπάρξασα μεταξύ τους σχέση εξαρτημένης εργασίας, λόγω μη καταβολής σε αυτούς μισθών, επιδομάτων, δώρων εορτών, αμοιβών υπερωριακής απασχόλησης, αμοιβών για εργασία κατά τα Σάββατα, Κυριακές και αργίες, αποζημιώσεων απόλυσης, όπως οι αξιώσεις αυτές προκύπτουν από την εφαρμογή των συμβάσεων εργασίας και των γενικών εργατικών διατάξεων. Τυχόν ήδη γενόμενοι συμψηφισμοί μετά την 1.6.2009 από τον Οργανισμό, δεν αντιτάσσονται έναντι των εργαζομένων.”

2. Αξιώσεις εργαζομένων που έχουν αναγγελθεί στον Οργανισμό κατ' εφαρμογή του άρθρου 67 του Νόμου 4331/2015 “Μέτρα για την ανακούφιση των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ), την απλοποίηση της λειτουργίας των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.), καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής και συναφή ασφαλιστικά ζητήματα και άλλες διατάξεις” (Α' 69) ως ίσχυε μέχρι σήμερα, κρίνονται εκ νέου από τον Οργανισμό ανεξαρτήτως τυχόν παλιότερης απόφασής του, σύμφωνα με το παρόν άρθρο. Κατά τα λοιπά ισχύουν αναλογικά οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 67 του ανωτέρω Νόμου 4331/2015.

3. Η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 67 του Νόμου 4331/2015 (Α' 69) αντικαθίσταται ως εξής:

“4. Σε περίπτωση που το καθ' οιονδήποτε τρόπο εισπραχθέν από τον Οργανισμό τίμημα δεν επαρκεί για την πλήρη ικανοποίηση των δικαιούχων της παραγράφου 1, αθροίζεται και το κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 2881/2001 κατατεθειμένο στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τίμημα, μέχρι του ύψους της συμπλήρωσης του καταβλητέου ποσού. Σε περίπτωση σύνταξης πίνακα κατάταξης από συμβολαιογράφο, η καταβολή διενεργείται με εντολή του αρμοδίου συμβολαιογράφου, διαφορετικά με εντολή του αρμοδίου οργάνου του Οργανισμού, και επάγεται την απόσβεση των εκ της εργασιακής σχέσης απαιτήσεων. Οι απαιτήσεις της παραγράφου 1 του παρόντος κατατάσσονται με προνόμιο β' τάξης, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 205 του ν. 3816/1958 (Α' 32).”

#### **Άρθρο 56**

1. Στο άρθρο 221 του Νόμου 4072/2012 (Α' 86) προστίθενται τρίτο και τέταρτο εδάφιο ως εξής:

“Με απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, η οποία λαμβάνεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου Ακτοπλοϊκών Συγκοινωνιών (Σ.Α.Σ), είναι δυνατή η τροποποίηση των όρων συμβάσεων ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας του άρθρου 17 του Νόμου 3887/2010 “Οδικές εμπορευματικές μεταφορές” (Α' 174), όπως ισχύει, όταν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας ή άλλοι ιδιαιτέρως σοβαροί λόγοι που καθιστούν αντικειμενικώς αδύνατη την εμπρόθεσμη εκπλήρωση της συμβατικής υποχρέωσης προς αντικατάσταση του συμβατικού πλοίου με άλλο ανώτερης κατηγορίας. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και επί συμβάσεων που καταρτίστηκαν πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου και δεν έχουν λυθεί έως τότε με οποιονδήποτε τρόπο.”

2. Στη δέκατη τρίτη παράγραφο του άρθρου όγδοου του ν. 2932/2001 (Α' 145), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 220 του ν. 4072/2012 - «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος - Νέα εταιρική μορφή - Σήματα - Μεσίτες Ακινήτων - Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας, λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις» (Α' 86) και στη συνέχεια με το άρθρο 50 του Νόμου 4331/2015 (Α' 69), προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής: “Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής καθορίζονται ο Κωδικός Αριθμός Εξόδων για την απόδοση των ποσών και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.”

3. Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 33 παρ. 12 του Νόμου 4256/2014 (Α' 92) η φράση “εντός ενός έτους από την ολοκλήρωση του” αντικαθίσταται από τη φράση “εντός ενός έτους από την ορκωμοσία των επιτυχόντων υποψηφίων”.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΙ

### ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

#### ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

##### Άρθρο 57

Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 11 του ένατου άρθρου του πρώτου άρθρου του νόμου 4335/2015 (Α' 87) αντικαθίσταται ως εξής:

«Η εφαρμογή των διατάξεων του ΠΔ/τος 67/2015 (Α' 110) που καθορίζει τη Διαδικασία ηλεκτρονικής δημοσίευσης αποσπάσματος κατασχετήριας έκθεσης και περιλήψεων πράξεων και δηλώσεων στην ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων - Τομέα Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ-TAN) αναστέλλεται μέχρι 30.4.2016. Για το χρονικό διάστημα από 1.11.2015 μέχρι 30.4.2016, οι δημοσιεύσεις που αφορούν στους πλειστηριασμούς της Αθήνας και του Πειραιά θα γίνονται στο «ΔΕΛΤΙΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ» του ΕΤΑΑ-TAN, ενώ οι δημοσιεύσεις που αφορούν στους πλειστηριασμούς της λοιπής επικράτειας σε κύριο φύλλο καθημερινής εφημερίδας που εκδίδεται στον τόπο του πλειστηριασμού, είτε στον Δήμο είτε στην Περιφερειακή Ενότητα».

## ΜΕΡΟΣ Δ'

**ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ- ΈΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ****Άρθρο 58****Καταργούμενες διατάξεις**

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται οι παρακάτω διατάξεις, όπως ισχύουν:
  - α) Τα άρθρα 1, 2, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14 και 15 του ν. 3855/2010 (Α'95).
  - β) Τα άρθρα 4, 5, 6 εκτός της παραγράφου 4, 7 και 11 του ν. 3734/2009 (Α'8).
  - γ) Η παράγραφος 4 του άρθρου 52 του ν. 4280/2014 (Α 159).
  - δ) Η παράγραφος 4 του άρθρου 16 του ν. 4122/2013 (Α 42).
  - ε) Κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, που έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή αναφέρεται σε θέμα που ρυθμίζεται από αυτόν.
2. Η περίπτωση θ' της παρ. 1 του άρθρου 21 του Ν. 4337/2015 (Α' 129) καταργείται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της (17.10.2015).
3. Το εδάφιο γ' της παρ. 2 του άρθρου 29 του Ν. 4325/2015 (Α' 47) καταργείται από την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος νόμου.
4. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 10 της κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 12400/1108/2.9.2011 (Β' 2301) παύουν να ισχύουν από τις 5 Ιουνίου 2014.

**Άρθρο 59****Τροποποιούμενες διατάξεις**

1. Η κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 36060/1155/Ε.103/13.06.2013 (Β'1450) τροποποιείται έτσι ώστε κατά την υποβολή εκθέσεων του άρθρου 57, και με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 15, να περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τα επίπεδα ενεργειακής απόδοσης των εγκαταστάσεων που πραγματοποιούν καύση καυσίμων με συνολική ονομαστική θερμική ισχύ πενήντα μεγαβάτ (50 MW) και άνω, με βάση τις σχετικές βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές που έχουν αναπτυχθεί σύμφωνα με την ίδια υπουργική απόφαση.
2. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του π.δ. 32/2010 (Α 70), όπως ισχύει, προστίθεται το εδάφιο ως εξής:

«Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη των απαιτήσεων για την ενεργειακή απόδοση και των συστημικών απαιτήσεων που καθορίζονται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως και 6 του άρθρου 4 και του άρθρου 8 του ν. 4122/2013 (Α 42).».
3. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η παράγραφος 3 του άρθρου 14 του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (Β 407/9.4.2010) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Κάθε συμβολαιογράφος για την κατάρτιση πράξεως αγοραπωλησίας ακινήτου υποχρεούται να μνημονεύσει στο συμβόλαιο τον αριθμό πρωτοκόλλου του ΠΕΑ και



να επισυνάψει σε αυτό επίσημο αντίγραφο του ΠΕΑ. Σε κάθε μίσθωση ακινήτου, ο αριθμός πρωτοκόλλου του ΠΕΑ πρέπει να αναγράφεται υποχρεωτικά στην ηλεκτρονική εφαρμογή «Δήλωση Πληροφοριακών Στοιχείων Μισθώσεων Ακίνητης Περιουσίας» της ιστοσελίδας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων ([www.gsis.gr](http://www.gsis.gr)).».

4. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 3894/2010, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή Στρατηγικών Επενδύσεων (Δ.Ε.Σ.Ε.), στην οποία μετέχουν ως Πρόεδρος ο Υπουργός Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ή ο νόμιμος αναπληρωτής του και ως μέλη οι Υπουργοί Εξωτερικών, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, ο Υπουργός Επικρατείας με αρμοδιότητα να συνδράμει τον Πρωθυπουργό για τον συντονισμό, παρακολούθηση και έλεγχο της κυβερνητικής πολιτικής που αφορά την προώθηση επιτάχυνση και υλοποίηση επενδύσεων, και οι αρμόδιοι κατά περίπτωση Υπουργοί, οι οποίοι εισηγούνται τα θέματα αρμοδιότητάς τους ή οι νόμιμοι αναπληρωτές τους»

#### **Άρθρο 60**

##### **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Οι διατάξεις της υποπαραγράφου Ι.2 της παραγράφου Ι του πρώτου άρθρου του ν. 4152/2013 (Α'107), όπως αντικαθίστανται με το άρθρο 27 του παρόντος νόμου, εφαρμόζονται για τον προσδιορισμό των υπόχρεων καταβολής και του ύψους του τέλους διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής για το έτος 2015.
2. Οι καταβολές του ετήσιου τέλους διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Ι.2 της παραγράφου Ι του πρώτου άρθρου του ν. 4152/2013(Α'107), όπως αντικαθίσταται με το άρθρο 27 του παρόντος νόμου, για το έτος 2015 θα εξετασθούν με βάση τη διαδικασία που προβλέπεται στην περίπτωση 5 της υποπαραγράφου Ι.2 της παραγράφου Ι του ν. 4152/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του παρόντος νόμου.
3. Οι καταβολές του ετήσιου τέλους διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Ι.2. της παραγράφου Ι του πρώτου άρθρου του ν. 4152/2013 (Α'107), όπως αντικαθίσταται με το άρθρο 27 του παρόντος νόμου, οι οποίες έγιναν για το έτος 2015 κατά το χρονικό διάστημα από 1.4.2015 μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου θεωρούνται εμπρόθεσμες για όλες τις συνέπειες.

#### **Άρθρο 61**

##### **Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε κάποιες από τις διατάξεις του.

184

Αθήνα, 29/10/2015

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Εσωτερικών και  
Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Πάνος Κουρουμπλής

Εθνικής Αμυνας

Πάνος Καμμένος

Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και  
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

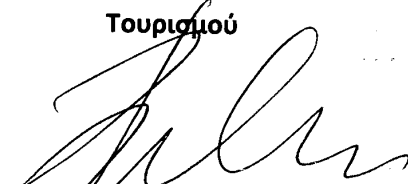


Νικόλαος Παρασκευόπουλος

Πολιτισμού και Αθλητισμού

Αριστέιδης Μπαλτάς

Οικονομίας, Ανάπτυξης και  
Τουρισμού



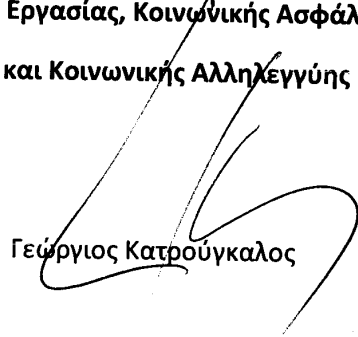
Γεώργιος Σταθάκης

Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων



Νικόλαος Φίλης

Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης  
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης



Γεώργιος Κατρούγκαλος

Οικονομικών



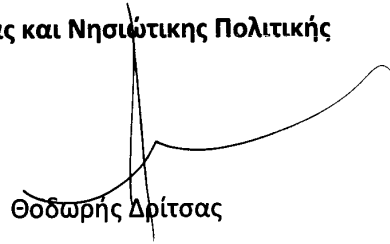
Ευκλείδης Τσακαλώτος

**Περιβάλλοντος και Ενέργειας**



Πάνος Σκουρλέτης

**Ναυτιλίας και Νησιώτικης Πολιτικής**



Θοδωρής Δρίτσας

**ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ**

**Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού**



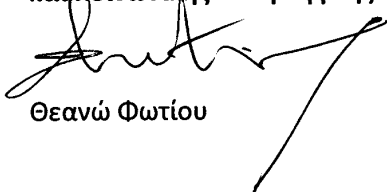
Έλενα Κουντουρά

**Εθνικής Άμυνας**



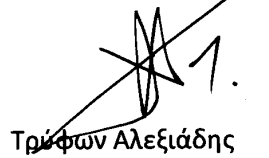
Δημήτριος Βίτσας

**Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης  
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**



Θεανώ Φωτίου

**Οικονομικών**



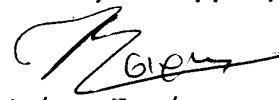
Τριφών Αλεξιάδης

**Οικονομικών**



Γεώργιος Χουλιάρακης

**Περιβάλλοντος και Ενέργειας**



Ιωάννης Τσιρώνης

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΠΟ  
ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗ

(Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

## Μέρος Ι

## Γενικές αρχές

Οι τιμές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή προσδιορίζονται βάσει της αναμενόμενης ή της πραγματικής λειτουργίας της μονάδας υπό κανονικές συνθήκες χρήσης. Για μονάδες συμπαραγωγής πολύ μικρής κλίμακας ο υπολογισμός μπορεί να βασίζεται σε πιστοποιημένες τιμές.

α) Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή θεωρείται ίση με τη συνολική ετήσια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας της μονάδας που μετράται στο σημείο εξόδου των κύριων γεννητριών,

αα) σε μονάδες συμπαραγωγής τύπου β), δ), ε), στ), ζ) και η) από τους αναφερόμενους στο μέρος ΙΙ με ολικό ετήσιο βαθμό απόδοσης τουλάχιστον ίσο με εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%), και

αβ) σε μονάδες συμπαραγωγής τύπου α) και γ) από τους αναφερόμενους στο μέρος ΙΙ, με ολικό ετήσιο βαθμό απόδοσης τουλάχιστον ίσο με ογδόντα τοις εκατό (80%).

β) Σε μονάδες συμπαραγωγής τύπου β), δ), ε), στ), ζ) και η) από τους αναφερόμενους στο μέρος ΙΙ με ολικό ετήσιο βαθμό απόδοσης μικρότερο από εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) και σε μονάδες συμπαραγωγής τύπου α) και γ) από τους αναφερόμενους στο μέρος ΙΙ με ολικό ετήσιο βαθμό απόδοσης μικρότερο από ογδόντα τοις εκατό (80%), η συμπαραγωγή υπολογίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$E_{CHP} = H_{CHP} * C$$

όπου:

$E_{CHP}$  η ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή,

$H_{CHP}$  η ποσότητα ωφέλιμης θερμότητας από συμπαραγωγή (υπολογιζόμενη για τον σκοπό αυτό ως η συνολική παραγωγή θερμότητας μείον τη θερμότητα που παράγεται από χωριστούς λέβητες ή από την απαγωγή ενεργού ατμού από τον ατμολέβητα που βρίσκεται πριν από τον ατμοστρόβιλο),

$C$  ο λόγος ηλεκτρικής ενέργειας προς θερμότητα.

Ο υπολογισμός της ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή πρέπει να βασίζεται στον πραγματικό λόγο της ηλεκτρικής ενέργειας προς τη θερμότητα. Εάν δεν είναι γνωστός ο πραγματικός λόγος ηλεκτρικής ενέργειας προς θερμότητα μιας μονάδας συμπαραγωγής, μπορούν να χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες προκαθορισμένες τιμές, ιδίως για στατιστικούς σκοπούς, για μονάδες τύπου α), β), γ), δ) και ε) από τους αναφερόμενους στο μέρος ΙΙ, υπό τον όρο ότι η υπολογιζόμενη ηλεκτρική

ενέργεια από συμπαραγωγή είναι μικρότερη ή ίση με τη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας της μονάδας:

Τύπος μονάδας	Προκαθορισμένος λόγος ηλεκτρικής ενέργειας προς θερμότητα, C
Αεριοστρόβιλος συνδυασμένου κύκλου με ανάκτηση θερμότητας	0,95
Ατμοστρόβιλος αντίθλιψης	0,45
Ατμοστρόβιλος συμπύκνωσης – απομάστευσης	0,45
Αεριοστρόβιλος με ανάκτηση θερμότητας	0,55
Μηχανή εσωτερικής καύσης	0,75

- γ) Εάν μέρος του ενεργειακού περιεχομένου των καυσίμων που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία συμπαραγωγής ανακτάται σε χημικά προϊόντα και ανακυκλώνεται, το μέρος αυτό αφαιρείται από την ποσότητα των χρησιμοποιούμενων καυσίμων πριν από τον υπολογισμό του ολικού βαθμού απόδοσης που αναφέρεται στις περιπτώσεις α) και β).
- δ) Το ενεργειακό περιεχόμενο των καυσίμων υπολογίζεται με βάση τον πίνακα μετατροπής του παραρτήματος IV.

## Μέρος II

Οι τεχνολογίες συμπαραγωγής που καλύπτονται από τον παρόντα νόμο είναι:

- α) Αεριοστρόβιλος συνδυασμένου κύκλου με ανάκτηση θερμότητας
- β) Ατμοστρόβιλος αντίθλιψης
- γ) Ατμοστρόβιλος συμπύκνωσης – απομάστευσης
- δ) Αεριοστρόβιλος με ανάκτηση θερμότητας
- ε) Μηχανή εσωτερικής καύσης
- στ) Μικροστρόβιλος
- ζ) Μηχανή Stirling
- η) Κυψέλη καυσίμου
- θ) Ατμομηχανή
- ι) Οργανικός κύκλος Rankine
- ια) Κάθε άλλος τύπος τεχνολογίας ή συνδυασμός αυτών που εμπίπτουν στον ορισμό που διατυπώνεται στο άρθρο 2 περίπτωση 30.

Κατά την υλοποίηση και εφαρμογή των γενικών αρχών για τον υπολογισμό της ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή, χρησιμοποιούνται οι αναλυτικές κατευθυντήριες γραμμές που θεσπίστηκαν με την απόφαση του Υπουργού

Ανάπτυξης με αριθμό Δ5-ΗΛ/Γ/Φ 1/οικ.15641/14.07.2009 (Β 1420) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό Δ5-ΗΛ/Γ/Φ1/749/21.03.2012 (Β 889) και την απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό Δ5-ΗΛ/Γ/Φ1/οικ. 23278/23.11.2012 (Β 3108).

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ**  
**ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**  
**ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗΣ**  
**(Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Οι τιμές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της απόδοσης της συμπαραγωγής και της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας προσδιορίζονται βάσει της αναμενόμενης ή της πραγματικής λειτουργίας της μονάδας υπό κανονικές συνθήκες χρήσης.

α) Συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, η συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

αα) η συμπαραγωγή από μονάδες συμπαραγωγής αποδίδει εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας υπολογιζόμενη σύμφωνα με την περίπτωση β) σε τουλάχιστον δέκα τοις εκατό (10%) συγκριτικά με τις τιμές αναφοράς για τη χωριστή παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας,

αβ) η παραγωγή από μονάδες συμπαραγωγής μικρής και πολύ μικρής κλίμακας που αποδίδει εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας μπορεί να θεωρηθεί συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης.

β) Υπολογισμός της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας

Η ποσότητα της εξοικονομούμενης πρωτογενούς ενέργειας που αποδίδεται από συμπαραγωγή και ορίζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι υπολογίζεται με βάση τον ακόλουθο τύπο:

$$PES = \left( 1 - \frac{1}{\frac{CHP_{H\eta}}{Ref_{H\eta}} + \frac{CHP_{E\eta}}{Ref_{E\eta}}} \right) \times 100\%$$

Όπου:

PES η εξοικονομούμενη πρωτογενής ενέργεια,

CHP H $\eta$  η θερμική απόδοση της συμπαραγωγής, η οποία ορίζεται ως η ετησίως παραγόμενη ωφέλιμη θερμότητα διαιρούμενη διά του ενεργειακού περιεχομένου των καυσίμων που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή του συνόλου της παραγόμενης ωφέλιμης θερμότητας και της ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή,

Ref H $\eta$  η τιμή απόδοσης αναφοράς για χωριστή παραγωγή θερμότητας,

CHP Εη η ηλεκτρική απόδοση της συμπαραγωγής, η οποία ορίζεται ως η ετησίως παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από συμπαραγωγή διαιρούμενη διά του ενεργειακού περιεχομένου των καυσίμων που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή του συνόλου της παραγόμενης ωφέλιμης θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή. Εάν μια μονάδα συμπαραγωγής παράγει μηχανική ενέργεια, η ετήσια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή μπορεί να προσυζηθεί κατά μια πρόσθετη ποσότητα που αντιπροσωπεύει την ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που ισοδυναμεί με την ποσότητα μηχανικής ενέργειας. Αυτή η πρόσθετη ποσότητα δεν δημιουργεί δικαίωμα έκδοσης εγγυήσεων προέλευσης σύμφωνα με την Δ6/Φ1/οικ.8786/14.05.2010 (Β 646) απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,

Ref Εη η τιμή απόδοσης αναφοράς για χωριστή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

γ) Υπολογισμοί εξοικονόμησης ενέργειας με χρήση εναλλακτικών μεθόδων υπολογισμού.

Η εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας από παραγωγή θερμότητας, ηλεκτρικής και μηχανικής ενέργειας, όπως αναφέρονται κατωτέρω, μπορεί να υπολογίζεται χωρίς εφαρμογή του παραρτήματος Ι, προκειμένου να αποκλείονται οι ποσότητες θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας της ίδιας διαδικασίας που δεν παράγονται από συμπαραγωγή. Η παραγωγή αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης υπό τον όρο ότι πληροί τα κριτήρια απόδοσης της περίπτωσης α) του παρόντος παραρτήματος και, προκειμένου περί μονάδων συμπαραγωγής με ηλεκτρική ισχύ άνω των είκοσι πέντε μεγαβάτ (25 MW), η συνολική απόδοση υπερβαίνει το εβδομήντα τοις εκατό (70%). Ο προσδιορισμός όμως της ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή που παράγεται στο πλαίσιο αυτής της παραγωγής, για τη χορήγηση εγγυήσεων προέλευσης και για στατιστικούς σκοπούς, πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

Εάν η εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας για μια διαδικασία υπολογίζεται με τις εναλλακτικές μεθόδους που αναφέρονται ανωτέρω, η εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας υπολογίζεται με τον τύπο της περίπτωσης β) του παρόντος παραρτήματος, αντικαθιστώντας: «CHP Ηη» με «Ηη» και «CHP Εη» με «Εη», όπου: Ηη η θερμική απόδοση της διαδικασίας, η οποία ορίζεται ως η ετησίως παραγόμενη θερμότητα διαιρούμενη διά του ενεργειακού περιεχομένου των καυσίμων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του συνόλου της παραγόμενης θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας.

Εη η ηλεκτρική απόδοση της διαδικασίας, οριζόμενη ως η ετησίως παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια διαιρούμενη διά του ενεργειακού περιεχομένου καυσίμων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του συνόλου της παραγόμενης θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας. Εάν μια μονάδα συμπαραγωγής παράγει μηχανική ενέργεια, η ετήσια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από συμπαραγωγή μπορεί να προσυζηθεί κατά μια πρόσθετη ποσότητα που αντιπροσωπεύει την ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που ισοδυναμεί με την ποσότητα μηχανικής ενέργειας. Αυτή η



πρόσθετη ποσότητα δεν δημιουργεί δικαίωμα έκδοσης εγγυήσεων προέλευσης σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Δ6/Φ1/οικ.8786/14.05.2010 (B 646) απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

δ) Για τις μονάδες συμπαραγωγής πολύ μικρής κλίμακας ο υπολογισμός της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας μπορεί να βασίζεται σε πιστοποιημένα στοιχεία.

ε) Τιμές απόδοσης αναφοράς για χωριστή παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας

Οι εναρμονισμένες τιμές απόδοσης αναφοράς συνίστανται σε έναν πίνακα τιμών που διαφοροποιούνται με κατάλληλους παράγοντες, όπως το έτος κατασκευής και οι τύποι καυσίμων, και πρέπει να βασίζονται σε μια καλά τεκμηριωμένη ανάλυση η οποία λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τα δεδομένα λειτουργικής χρήσης σε πραγματικές συνθήκες, το μείγμα καυσίμων και τις κλιματικές συνθήκες, καθώς και τις εφαρμοζόμενες τεχνολογίες συμπαραγωγής. Οι τιμές απόδοσης αναφοράς για την χωριστή παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με τον τύπο που παρατίθεται στην περίπτωση β) καθορίζουν τη λειτουργική απόδοση της χωριστής παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας, την οποία καλείται να υποκαταστήσει η συμπαραγωγή.

Οι τιμές απόδοσης αναφοράς υπολογίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

εα) Για τις μονάδες συμπαραγωγής η σύγκριση με τη χωριστή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας βασίζεται στην αρχή ότι συγκρίνονται οι ίδιες κατηγορίες καυσίμων.

εβ) Κάθε μονάδα συμπαραγωγής συγκρίνεται με τη βέλτιστη διαθέσιμη και οικονομικά δικαιολογημένη τεχνολογία της αγοράς για την χωριστή παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας κατά το έτος κατασκευής της μονάδας συμπαραγωγής.

εγ) Οι τιμές απόδοσης αναφοράς για μονάδες συμπαραγωγής ηλικίας άνω των δέκα (10) ετών καθορίζονται βάσει των τιμών αναφοράς μονάδων ηλικίας δέκα (10) ετών.

εδ) Οι τιμές απόδοσης αναφοράς για την χωριστή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας αντικατοπτρίζουν τις κλιματικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ**  
**ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**  
**ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ**  
**(Παράρτημα ΙΙΙ της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Η Κεντρική Δημόσια Διοίκηση που αγοράζει προϊόντα, υπηρεσίες ή κτίρια θα πρέπει, στον βαθμό που τούτο είναι συμβατό προς την οικονομική αποδοτικότητα, την οικονομική σκοπιμότητα, τη γενικότερη βιωσιμότητα, την τεχνική καταλληλότητα, καθώς και τον επαρκή ανταγωνισμό:

- α) εάν ένα προϊόν καλύπτεται από την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό 12400/1108/2.9.2011 (Β 2301), να αγοράζει αποκλειστικά προϊόντα που πληρούν το κριτήριο σύμφωνα με το οποίο ανήκουν στην υψηλότερη δυνατή κατηγορία ενεργειακής απόδοσης, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να εξασφαλιστεί επαρκής ανταγωνισμός,
- β) εάν ένα προϊόν που δεν καλύπτεται από το στοιχείο α) καλύπτεται από το π.δ. 7/2011 (Α 14) «Καθορισμός απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού, όσον αφορά τα συνδεδεμένα με ενέργεια προϊόντα σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και τροποποίηση του π.δ. 32/2010 (70 Α΄)» που εγκρίθηκε μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, να αγοράζει αποκλειστικά προϊόντα τα οποία συμμορφώνονται προς τα κριτήρια αναφοράς για την ενεργειακή απόδοση που προσδιορίζονται στο εν λόγω προεδρικό διάταγμα,
- γ) να αγοράζει προϊόντα εξοπλισμού γραφείου που καλύπτονται από την απόφαση 2006/1005/ΕΚ του Συμβουλίου, της 18<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 2006, για τη σύναψη της συμφωνίας μεταξύ της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με το συντονισμό προγραμμάτων επισήμανσης της ενεργειακής απόδοσης για το γραφειακό εξοπλισμό τα οποία συμμορφώνονται προς απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που δεν είναι λιγότερο αυστηρές από τις απαιτήσεις που παρατίθενται στο παράρτημα Γ της συμφωνίας που επισυνάπτεται στην εν λόγω απόφαση,
- δ) να αγοράζει αποκλειστικά ελαστικά που συμμορφώνονται προς το κριτήριο σύμφωνα με το οποίο έχουν την υψηλότερη κατηγορία ενεργειακής απόδοσης καυσίμων, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1222/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25<sup>ης</sup> Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη σήμανση των ελαστικών επισώτρων αναφορικά με την εξοικονόμηση καυσίμου και άλλες ουσιώδεις παραμέτρους. Η απαίτηση αυτή δεν εμποδίζει τους δημόσιους φορείς να αγοράζουν ελαστικά με την υψηλότερη κατηγορία πρόσφυσης σε υγρό οδόστρωμα ή κατηγορία εξωτερικού θορύβου κύλισης όταν δικαιολογείται για λόγους ασφάλειας ή δημόσιας υγείας,

- ε) να απαιτεί, στις οικείες προσκλήσεις σύναψης συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, από τους παρόχους υπηρεσιών να χρησιμοποιούν, για τους σκοπούς της παροχής των εν λόγω υπηρεσιών, αποκλειστικά προϊόντα που συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως δ), κατά την παροχή των υπόψη υπηρεσιών. Η απαίτηση αυτή ισχύει μόνον για τα νέα προϊόντα που αγοράζουν οι πάροχοι υπηρεσιών εν μέρει ή εξ ολοκλήρου για τον σκοπό της παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας,
- στ) να αγοράζει ή συνάπτει νέες συμφωνίες μίσθωσης αποκλειστικά για κτίρια που πληρούν τουλάχιστον τις ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 6, εκτός εάν σκοπός της αγοράς είναι:
- στα) η ανάληψη ριζικής ανακαίνισης ή η κατεδάφισης,
- στβ) σε περίπτωση δημόσιων φορέων, η μεταπώληση του κτιρίου χωρίς να χρησιμοποιηθεί για ίδιους σκοπούς του δημόσιου φορέα, ή
- στγ) η διατήρηση του κτιρίου ως επισήμως προστατευόμενο τμήμα συγκεκριμένου περιβάλλοντος, ή λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ή ιστορικής του αξίας.
- Η συμμόρφωση προς τις εν λόγω απαιτήσεις επαληθεύεται μέσω των πιστοποιητικών ενεργειακής απόδοσης που αναφέρονται στο άρθρο 11 του ν. 4122/2013.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV**  
**ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΓΙΑ ΤΕΛΙΚΗ ΧΡΗΣΗ**  
**ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ**  
**(Παράρτημα IV της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Ενεργειακό προϊόν	kJ (καθαρή θερμογόνος δύναμη)	koe (καθαρή θερμογόνος δύναμη)	kWh (καθαρή θερμογόνος δύναμη)
1 kg οπτάνθρακας	28500	0,676	7,917
1 kg λιθάνθρακας	17200-30700	0,411-0,733	4,778-8,528
1 kg μπρικέτες λιγνίτης	20000	0,478	5,556
1 kg μαύρος λιγνίτης	10500-21000	0,251-0,502	2,917-5,833
1 kg λιγνίτης	5600-10500	0,134-0,251	1,556-2,917
1 kg ασφαλτούχος σχιστόλιθος	8000-9000	0,191-0,215	2,222-2,500
1 kg τύρφη	7800-13800	0,186-0,330	2,167-3,833
1 kg μπρικέτες τύρφης	16000-16800	0,382-0,401	4,444-4,667
1 kg μαζούτ 1500 (υψηλού θείου)	40000	0,955	11,111
1 kg ντίζελ	42300	1,01	11,75
1 kg βενζίνη	44000	1,051	12,222
1 kg παραφίνη	40000	0,955	11,111
1 kg υγραέριο	46000	1,099	12,778
1 kg φυσικό αέριο <sup>1</sup>	47200	1,126	13,1
1 kg υγροποιημένο φυσικό αέριο	45190	1,079	12,553
1 kg ξύλο (25 % υγρασία)	13800	0,33	3,833
1 kg συσφαιρώματα / μπρικέτες ξύλου	16800	0,401	4,667
1 kg απόβλητα	7400-10700	0,177-0,256	2,056-2,972
1 MJ προκύπτουσα θερμότητα	1000	0,024	0,278
1 kWh ηλεκτρική ενέργεια	3600	0,086	1 <sup>2</sup>

(<sup>1</sup>) 93% μεθάνιο

(<sup>2</sup>) Ισχύει όταν η εξοικονόμηση ενέργειας υπολογίζεται σε όρους πρωτογενούς ενέργειας με χρήση μιας προσέγγισης από τη βάση στην κορυφή με γνώμονα την τελική κατανάλωση ενέργειας. Για την εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας σε kWh μπορεί να εφαρμόζεται ο προκαθορισμένος συντελεστής 2,5.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V  
ΚΟΙΝΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ  
ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ Η ΑΛΛΩΝ  
ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8  
(Παράρτημα V της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

1. Μέθοδοι για τον υπολογισμό της εξοικονόμησης ενέργειας για τους σκοπούς των παραγράφων 1, 2, 3, 10 και 11 του άρθρου 8.

Τα υπόχρεα, συμμετέχοντα ή εξουσιοδοτηθέντα μέρη ή οι δημόσιες αρχές επιβολής μπορούν να χρησιμοποιούν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες μεθόδους για τον υπολογισμό της εξοικονόμησης ενέργειας:

- α) προβλεπόμενη εξοικονόμηση, αναφορικά με τα αποτελέσματα προηγούμενων ενεργειακών βελτιώσεων σε παρόμοιες εγκαταστάσεις υπό ανεξάρτητη παρακολούθηση. Η γενική προσέγγιση ονομάζεται «εκ των προτέρων»,
- β) καταμετρημένη εξοικονόμηση, όπου η εξοικονόμηση από την εγκατάσταση ενός μέτρου, ή μιας δέσμης μέτρων, προσδιορίζεται με την καταγραφή της πραγματικής μείωσης στη χρήση ενέργειας, λαμβάνοντας κατάλληλα υπόψη παράγοντες όπως η προσθετικότητα, ο βαθμός πληρότητας, τα επίπεδα παραγωγής και οι κλιματικές συνθήκες, που μπορούν να επηρεάσουν την κατανάλωση. Η γενική προσέγγιση ονομάζεται «εκ των υστέρων»,
- γ) κλιμακωτή εξοικονόμηση, όπου χρησιμοποιούνται εκτιμήσεις μηχανικού για την εξοικονόμηση. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνον όταν είναι δύσκολη ή δυσανάλογα δαπανηρή η απόκτηση ισχυρών δεδομένων από μετρήσεις για συγκεκριμένη εγκατάσταση, π.χ. αντικατάσταση ενός συμπιεστή ή ηλεκτρικού κινητήρα διαφορετικής κατάταξης σε kWh από ό,τι εκείνος για τον οποίο υπάρχουν ανεξάρτητες μετρήσεις όσον αφορά την εξοικονόμηση, ή όταν οι εκτιμήσεις διεξάγονται βάσει μεθοδολογιών και κριτηρίων αναφοράς από ειδικευμένους ή πιστοποιημένους εμπειρογνώμονες οι οποίοι εργάζονται ανεξάρτητα από τα υπόχρεα, συμμετέχοντα ή εξουσιοδοτηθέντα μέρη,
- δ) εξοικονόμηση σύμφωνα με έρευνα, όπου προσδιορίζεται η ανταπόκριση των καταναλωτών σε συμβουλές, ενημερωτικές εκστρατείες, καθεστώτα επισήμανσης ή πιστοποίησης ή «έξυπνες» μετρήσεις. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για εξοικονόμηση που προκύπτει από αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών. Δεν μπορεί να χρησιμοποιείται για εξοικονόμηση που προκύπτει από την εγκατάσταση υλικών μέτρων εξοικονόμησης.

2. Κατά τον προσδιορισμό της εξοικονόμησης ενέργειας, όσον αφορά ένα μέτρο ενεργειακής απόδοσης, για τους σκοπούς των παραγράφων 1, 2, 3, 10 και 12 του άρθρου 8 εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές:

- α) πιστώσεις μπορούν να δίνονται μόνον για εξοικονόμηση που υπερβαίνει τα ακόλουθα επίπεδα:

- αα) τα πρότυπα επιδόσεων της Ένωσης για τις εκπομπές από τα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα και ελαφρά επαγγελματικά οχήματα κατόπιν της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 443/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23<sup>ης</sup> Απριλίου 2009, σχετικά με τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές από τα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης της Κοινότητας για τη μείωση των εκπομπών CO<sub>2</sub> από ελαφρά οχήματα και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 510/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11<sup>ης</sup> Μαΐου 2011, σχετικά με τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές από τα καινούργια ελαφρά επαγγελματικά οχήματα όσον αφορά τις εκπομπές, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης της Ένωσης για τη μείωση των εκπομπών CO<sub>2</sub> από ελαφρά οχήματα, αντίστοιχα,
- αβ) τις απαιτήσεις της Ένωσης που αφορούν την απόσυρση από την αγορά ορισμένων συνδεδεμένων με την ενέργεια προϊόντων κατόπιν της εφαρμογής του π.δ. 7/2011 (Α 14) και
- β) για να συνυπολογισθούν οι κλιματικές διακυμάνσεις μεταξύ περιοχών, μπορεί να επιλεχθεί να προσαρμοσθεί η εξοικονόμηση προς μια σταθερή τιμή, ή να οριστούν διαφορετικές τιμές εξοικονόμησης ενέργειας αναλόγως των θερμοκρασιακών διακυμάνσεων μεταξύ περιοχών,
- γ) οι δραστηριότητες του υπόχρεου, συμμετέχοντος ή εξουσιοδοτηθέντος μέρους πρέπει αποδεδειγμένα να οδηγούν στην επίτευξη της δηλούμενης εξοικονόμησης,
- δ) η εξοικονόμηση από επιμέρους δράση δεν μπορεί να δηλωθεί από περισσότερα του ενός μέρη,
- ε) κατά τον υπολογισμό της εξοικονόμησης ενέργειας λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος ζωής της εξοικονόμησης. Αυτό επιτυγχάνεται υπολογίζοντας την εξοικονόμηση εκάστης επιμέρους δράσης μεταξύ της ημερομηνίας εφαρμογής της και της 31<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 2020. Εναλλακτικά, μπορεί να θεσπίζεται διαφορετική μέθοδο η οποία επιτυγχάνει τουλάχιστον την αυτή συνολική εξοικονόμηση. Κατά τη χρήση άλλων μεθόδων, διασφαλίζεται ότι η συνολική εξοικονομούμενη ενέργεια η οποία υπολογίζεται βάσει των άλλων μεθόδων, δεν υπερβαίνει το σύνολο της εξοικονόμησης ενέργειας που θα προέκυπτε από τον υπολογισμό τους όταν λαμβάνεται υπόψη η εξοικονόμηση εκάστης μεμονωμένης δράσης μεταξύ της ημερομηνίας εφαρμογής της και της 31<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 2020. Περιγράφεται λεπτομερώς στο πρώτο ΕΣΔΕΑ σύμφωνα με το παράρτημα XIII ποιες άλλες μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν και ποιες διατάξεις ελήφθησαν για να διασφαλιστεί η εν λόγω δεσμευτική απαίτηση υπολογισμού, και
- στ) επιτρέπονται οι μεμονωμένες ή ομαδικές ενέργειες των υπόχρεων, συμμετεχόντων ή εξουσιοδοτηθέντων μερών, που έχουν ως στόχο τη διατηρήσιμη μετατροπή προϊόντων, εξοπλισμού ή αγορών για την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου ενεργειακής απόδοσης, και

ζ) κατά την προώθηση της εφαρμογής μέτρων ενεργειακής απόδοσης, πρέπει να διατηρούνται οι ποιοτικές προδιαγραφές για τα προϊόντα, τις υπηρεσίες και την εγκατάσταση των μέτρων. Εάν δεν υφίστανται τέτοιες προδιαγραφές, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την ευθύνη σε συνεργασία με τα υπόχρεα, συμμετέχοντα ή εξουσιοδοτηθέντα μέρη για τη θέσπισή τους.

### 3. Κοινοποίηση της μεθοδολογίας

Στην απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 8 περιγράφεται λεπτομερής μεθοδολογία που προτείνεται για τη λειτουργία του καθεστώτος επιβολής της υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης και για τους σκοπούς των παραγράφων 10 και 11 του άρθρου 8. Με εξαίρεση την περίπτωση των φόρων, η έκθεση αυτή περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία σχετικά με:

- α) τα υπόχρεα, συμμετέχοντα ή εξουσιοδοτηθέντα μέρη ή τις δημόσιες αρχές επιβολής,
- β) τους στοχευόμενους τομείς,
- γ) το επίπεδο του στόχου εξοικονόμησης ενέργειας ή την αναμενόμενη εξοικονόμηση που πρέπει να επιτευχθεί συνολικά και κατά τις ενδιάμεσες περιόδους,
- δ) τη διάρκεια της περιόδου υποχρέωσης και των ενδιάμεσων περιόδων,
- ε) τις επιλέξιμες κατηγορίες μέτρων,
- στ) τη μεθοδολογία υπολογισμού, περιλαμβανομένου του τρόπου προσδιορισμού της προσθετικότητας και της σημαντικότητας και με τις μεθοδολογίες και τα κριτήρια αναφοράς που χρησιμοποιούνται για τις εκτιμήσεις μηχανικού,
- ζ) τη διάρκεια ζωής των μέτρων,
- η) την προσέγγιση που θα χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση των κλιματικών διακυμάνσεων εντός της χώρας,
- θ) τις ποιοτικές προδιαγραφές,
- ι) τα πρωτόκολλα παρακολούθησης και επαλήθευσης και με ποιο τρόπο διασφαλίζεται η ανεξαρτησία τους από τα υπόχρεα, συμμετέχοντα ή εξουσιοδοτηθέντα μέρη,
- ια) τα πρωτόκολλα ελέγχου, και
- ιβ) τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη να τηρηθεί η απαίτηση της παραγράφου 2 του άρθρου 8. Στην περίπτωση των φόρων, η κοινοποίηση αυτή περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία σχετικά με:
  - ιγ) τους στοχευόμενους τομείς και τμήμα των φορολογουμένων,
  - ιδ) τη δημόσια αρχή επιβολής,
  - ιε) την αναμενόμενη εξοικονόμηση που πρέπει να επιτευχθεί,
  - ιστ) τη διάρκεια ισχύος του φορολογικού μέτρου και τις ενδιάμεσες περιόδους, και

ιζ) τη μεθοδολογία υπολογισμού, συμπεριλαμβανομένης της χρησιμοποιούμενης ελαστικότητας των τιμών.



**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI**  
**ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ**  
**ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΩΣ ΜΕΡΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ**  
**ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**  
**(Παράρτημα IV της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Οι ενεργειακοί έλεγχοι που αναφέρονται στο άρθρο 9 βασίζονται στις ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές:

- α) βασίζονται σε επικαιροποιημένα, μετρήσιμα, ανιχνεύσιμα λειτουργικά δεδομένα ως προς την κατανάλωση ενέργειας και (για την ηλεκτρική ενέργεια) σε χαρακτηριστικά φορτίου,
- β) περιλαμβάνουν λεπτομερή επισκόπηση των χαρακτηριστικών της ενεργειακής κατανάλωσης ενός κτιρίου ή μιας ομάδας κτιρίων, μιας βιομηχανικής δραστηριότητας ή εγκατάστασης, καθώς και των μεταφορών,
- γ) βασίζονται, όπου είναι δυνατόν, σε ανάλυση κόστους κύκλου ζωής (Life Cycle Cost Analysis - LCCA) και όχι σε απλές περιόδους αποπληρωμής (Simple Payback Periods - SPP), προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι μακροπρόθεσμες εξοικονομήσεις, οι εναπομένουσες αξίες των μακροπρόθεσμων επενδύσεων και τα ποσοστά αναπροσαρμογής,
- δ) είναι αναλογικοί και επαρκώς αντιπροσωπευτικοί ώστε να δίδουν μια αξιόπιστη εικόνα της συνολικής ενεργειακής απόδοσης και να εντοπίζουν με αξιοπιστία τις σημαντικότερες ευκαιρίες για βελτίωση.

Οι ενεργειακοί έλεγχοι επιτρέπουν λεπτομερείς και επικυρωμένους υπολογισμούς των προτεινόμενων μέτρων ώστε να παρέχονται σαφείς πληροφορίες ως προς το δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας.

Τα χρησιμοποιούμενα στους ενεργειακούς ελέγχους δεδομένα αποθηκεύονται ώστε να είναι δυνατή η εκ των υστέρων ανάλυση της απόδοσης.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII**  
**ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕ**  
**ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ**  
**(Παράρτημα VII της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Ελάχιστες απαιτήσεις τιμολόγησης

α) Τιμολόγηση με βάση την πραγματική κατανάλωση.

Προκειμένου οι τελικοί καταναλωτές να μπορούν να ρυθμίζουν την ενεργειακή τους κατανάλωση, η τιμολόγηση θα πρέπει να γίνεται με βάση την πραγματική κατανάλωση τουλάχιστον άπαξ ετησίως, οι δε πληροφορίες για την τιμολόγηση θα πρέπει να διατίθενται τουλάχιστον ανά τρίμηνο εφόσον έχουν ζητηθεί ή οι καταναλωτές έχουν επιλέξει να λαμβάνουν ηλεκτρονική τιμολόγηση, υπό την προϋπόθεση ότι τα στοιχεία αυτά παρέχονται από τον αρμόδιο Διαχειριστή ή τους καταναλωτές, διαφορετικά δύο φορές ανά έτος. Το φυσικό αέριο που χρησιμοποιείται μόνο για μαγειρική μπορεί να εξαιρείται από την απαίτηση αυτή.

β) Ελάχιστες πληροφορίες που περιλαμβάνονται στον λογαριασμό.

Οι ακόλουθες πληροφορίες διατίθενται στους τελικούς καταναλωτές με σαφή και κατανοητό τρόπο στους λογαριασμούς, συμβάσεις, συναλλαγές και αποδείξεις τους ή συνοδεύουν τα προαναφερθέντα στους σταθμούς διανομής:

βα) οι τρέχουσες πραγματικές τιμές και η πραγματική κατανάλωση ενέργειας,

ββ) συγκρίσεις της τρέχουσας κατανάλωσης του τελικού καταναλωτή προς την κατανάλωσή του κατά την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους, κατά προτίμηση υπό μορφή διαγράμματος,

βγ) τα στοιχεία επικοινωνίας των οργανώσεων των τελικών καταναλωτών, των οργανισμών ενέργειας ή συναφών οργανισμών, μαζί με διευθύνσεις ιστοτόπων, από τους οποίους μπορούν να αντλούνται πληροφορίες για τα διαθέσιμα μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, συγκρίσεις των χαρακτηριστικών των τελικών χρηστών και αντικειμενικές τεχνικές προδιαγραφές για τον εξοπλισμό χρήσης ενέργειας.

Επιπλέον, όταν είναι δυνατό και σκόπιμο, οι συγκρίσεις με τον μέσο κανονικό ή υποδειγματικό τελικό καταναλωτή της ίδιας κατηγορίας χρήστη διατίθενται στους τελικούς καταναλωτές με σαφή και κατανοητό τρόπο στους λογαριασμούς, συμβάσεις, συναλλαγές και αποδείξεις τους ή συνοδεύουν τα προαναφερθέντα ή σηματοδοτούνται στους σταθμούς διανομής.

γ) Συμβουλές ενεργειακής απόδοσης που επισυνάπτονται στους λογαριασμούς και άλλες μορφές ενημέρωσης των τελικών καταναλωτών.

Κατά την αποστολή των συμβάσεων και των τροποποιήσεών τους, καθώς και στους λογαριασμούς που λαμβάνουν οι καταναλωτές ή σε ιστότοπους που απευθύνονται σε μεμονωμένους καταναλωτές, οι διανομείς ενέργειας και οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ενέργειας οφείλουν να ενημερώνουν τους πελάτες τους με σαφή και κατανοητό τρόπο, παρέχοντας τα στοιχεία επικοινωνίας των ανεξάρτητων κέντρων

παροχής συμβουλών στους καταναλωτές, οργανισμών ενέργειας ή συναφών οργανισμών, καθώς και τις διευθύνσεις τους στο Διαδίκτυο, όπου μπορούν να λαμβάνουν συμβουλές για τα διαθέσιμα μέτρα ενεργειακής απόδοσης, τα μέτρα σύγκρισης για την ενεργειακή τους κατανάλωση και τις τεχνικές προδιαγραφές των συσκευών κατανάλωσης ενέργειας που μπορούν να χρησιμεύσουν για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας των εν λόγω συσκευών.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII**  
**ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΨΥΞΗ**  
**(Παράρτημα VIII της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Η περιεκτική αξιολόγηση του δυναμικού υλοποίησης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης και της αποδοτικής τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 14 περιλαμβάνει:

- α) περιγραφή της ζήτησης θέρμανσης και ψύξης,
- β) πρόβλεψη για τον τρόπο με τον οποίον η ζήτηση αυτή θα μεταβληθεί την επόμενη δεκαετία, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα την εξέλιξη της ζήτησης στα κτίρια και στους διάφορους τομείς της βιομηχανίας,
- γ) χάρτη της επικράτειας, όπου προσδιορίζονται, προστατεύοντας παράλληλα τις διαβαθμισμένες εμπορικά πληροφορίες:
  - γα) τα σημεία ζήτησης θέρμανσης και ψύξης, όπου συμπεριλαμβάνονται:
  - γαα) οι δήμοι και τα αστικά συγκροτήματα με ποσοστό κάλυψης τουλάχιστον 30%, και
  - γαβ) οι βιομηχανικές ζώνες με συνολική ετήσια κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση και ψύξη άνω των είκοσι γιγαβατωρών (20 GWh)·
  - γβ) οι υφιστάμενες και σχεδιαζόμενες υποδομές τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης,
  - γγ) τα εν δυνάμει σημεία παροχής θέρμανσης και ψύξης, όπου συμπεριλαμβάνονται:
    - γγα) οι εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με συνολική ετήσια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας άνω των είκοσι γιγαβατωρών (20 GWh), και
    - γγβ) οι μονάδες καύσης αποβλήτων,
    - γγγ) οι υφιστάμενες και οι σχεδιαζόμενες εγκαταστάσεις συμπαραγωγής, με χρήση των αναφερομένων στο παράρτημα Ι μέρος ΙΙ τεχνολογιών, και οι εγκαταστάσεις τηλεθέρμανσης.
  - δ) προσδιορισμό της ζήτησης θέρμανσης και ψύξης που θα μπορούσε να ικανοποιηθεί με συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της οικιστικής συμπαραγωγής πολύ μικρής κλίμακας, καθώς και με τηλεθέρμανση και τηλεψύξη,
  - ε) προσδιορισμό του δυναμικού πρόσθετης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης, ακόμη και με ανακαίνιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων και κατασκευή εγκαταστάσεων νέας γενεάς και βιομηχανικών εγκαταστάσεων ή άλλων μονάδων παραγωγής απορριπτόμενης θερμότητας,
  - στ) προσδιορισμό των δυναμικών ενεργειακής απόδοσης των υποδομών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης,
  - ζ) οι στρατηγικές, οι πολιτικές και τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν έως το 2020 και έως το 2030 για την αξιοποίηση του δυναμικού που αναφέρεται στην περίπτωση ε) ώστε να καλυφθεί η ζήτηση που αναφέρεται στην περίπτωση δ), όπου συμπεριλαμβάνονται, εφόσον απαιτείται, προτάσεις:

- ζα) για την αύξηση του μεριδίου της συμπαραγωγής στην παραγωγή θέρμανσης και ψύξης και στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας,
- ζβ) για την ανάπτυξη αποδοτικών υποδομών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης για την προώθηση της ανάπτυξης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης και της χρήσης θέρμανσης και ψύξης από απορριπτόμενη θερμότητα και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,
- ζγ) για να ενθαρρύνεται η τοποθέτηση των νέων εγκαταστάσεων παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας και των βιομηχανικών μονάδων παραγωγής απορριπτόμενης θερμότητας σε περιοχές όπου η μέγιστη ποσότητα διαθέσιμης απορριπτόμενης θερμότητας ανακτάται για την κάλυψη της υπάρχουσας ή της προβλεπόμενης ζήτησης για θέρμανση και ψύξη,
- ζδ) για να ενθαρρύνεται η τοποθέτηση των νέων οικιστικών ζωνών ή των νέων βιομηχανικών μονάδων οι οποίες καταναλώνουν θερμότητα κατά τις οικείες διαδικασίες παραγωγής σε περιοχές όπου η διαθέσιμη απορριπτόμενη θερμότητα, όπως ορίζεται στην περιεκτική αξιολόγηση, μπορεί να συμβάλει στην κάλυψη της ζήτησης για θέρμανση και ψύξη. Εν προκειμένω, θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται προτάσεις που ευνοούν τη συγκέντρωση πολλών μεμονωμένων μονάδων στην ίδια τοποθεσία προκειμένου να εξασφαλιστεί η βέλτιστη αντιστοιχία μεταξύ ζήτησης και παροχής θέρμανσης και ψύξης,
- ζε) για να ενθαρρύνεται η σύνδεση των εγκαταστάσεων παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας, των βιομηχανικών μονάδων παραγωγής απορριπτόμενης θερμότητας, των εγκαταστάσεων καύσης αποβλήτων και άλλων εγκαταστάσεων μετατροπής αποβλήτων σε ενέργεια με το τοπικό δίκτυο τηλεθέρμανσης ή τηλεψύξης,
- ζστ) για να ενθαρρύνεται η σύνδεση των οικιστικών ζωνών και των βιομηχανικών μονάδων που καταναλώνουν θερμότητα κατά τις οικείες διαδικασίες παραγωγής με το τοπικό δίκτυο τηλεθέρμανσης ή τηλεψύξης,
- η) το μερίδιο της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης, το εγκατεστημένο δυναμικό και την πρόοδο που έχει συντελεσθεί βάσει του ν. 3734/2009,
- θ) εκτίμηση της αναμενόμενης εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας,
- ι) εκτίμηση των μέτρων δημόσιας στήριξης για θέρμανση και ψύξη, εφόσον υπάρχουν, με αναφορά στον ετήσιο προϋπολογισμό και προσδιορισμό της δυνατότητας ενισχύσεων. Δεν θίγεται η χωριστή κοινοποίηση των καθεστώτων δημόσιας στήριξης σχετικά με την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων.

Στο βαθμό που κρίνεται σκόπιμο, η συνολική αξιολόγηση μπορεί να απαρτίζεται από δέσμη περιφερειακών ή τοπικών σχεδίων και στρατηγικών.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ**  
**ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΟΦΕΛΟΥΣ**  
**(Παράρτημα ΙΧ της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

**Μέρος Ι**

**Γενικές αρχές της ανάλυσης κόστους-οφέλους**

Σκοπός της εκπόνησης αναλύσεων κόστους - οφέλους, όσον αφορά μέτρα για την προαγωγή της απόδοσης στη θέρμανση και ψύξη κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 14, είναι να παρασχεθεί βάση για τη λήψη αποφάσεων για τον καθορισμό ποιοτικών προτεραιοτήτων όσον αφορά τους περιορισμένους πόρους σε επίπεδο κοινωνίας.

Η ανάλυση κόστους - οφέλους μπορεί να καλύπτει αξιολόγηση είτε έργου ή δέσμης έργων για ευρύτερη τοπική, περιφερειακή ή εθνική αξιολόγηση, προκειμένου να προσδιοριστεί η οικονομικώς αποδοτικότερη και επωφελέστερη επιλογή θέρμανσης ή ψύξης για δεδομένη γεωγραφική περιοχή ενόψει του προγραμματισμού στον τομέα της θέρμανσης.

Οι αναλύσεις κόστους-οφέλους για τους σκοπούς της παραγράφου 4 του άρθρου 14 περιλαμβάνουν οικονομική ανάλυση που καλύπτει κοινωνικοοικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Οι αναλύσεις κόστους-οφέλους περιλαμβάνουν τις ακόλουθες ενέργειες και εκτιμήσεις:

α) Καθορισμός ορίων συστήματος και γεωγραφικών ορίων

Το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω αναλύσεων κόστους-οφέλους καθορίζει το σχετικό ενεργειακό σύστημα. Τα γεωγραφικά όρια καλύπτουν μια κατάλληλη σαφώς προσδιορισμένη γεωγραφική περιοχή, π.χ. συγκεκριμένη περιφέρεια ή αστική περιοχή, ώστε να μην επιλέγονται λύσεις που δεν είναι οι βέλτιστες ανά έργο.

β) Ολοκληρωμένη προσέγγιση των επιλογών ζήτησης και παροχής

Η ανάλυση κόστους-οφέλους λαμβάνει υπόψη όλους τους σχετικούς πόρους παροχής που είναι διαθέσιμοι εντός των ορίων συστήματος και των γεωγραφικών ορίων, χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα δεδομένα, συμπεριλαμβανομένης της απορριπτόμενης θερμότητας από εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και βιομηχανικές εγκαταστάσεις και ανανεώσιμη ενέργεια, καθώς και τα χαρακτηριστικά και τις τάσεις της ζήτησης για θέρμανση και ψύξη.

γ) Διαμόρφωση βασικού σεναρίου

Σκοπός του βασικού σεναρίου είναι να χρησιμεύει ως σημείο αναφοράς, σε σύγκριση με το οποίο αξιολογούνται τα εναλλακτικά σεναρία.

δ) Διαμόρφωση εναλλακτικών σεναρίων

Εξετάζονται όλες οι σχετικές εναλλακτικές δυνατότητες σε σχέση με το βασικό σενάριο. Σενάρια που δεν είναι εφικτά για τεχνικούς ή οικονομικούς λόγους ή λόγω κανόνων ή χρονικών περιορισμών, μπορούν να αποκλείονται στα πρώτα στάδια της ανάλυσης κόστους-οφέλους, εφόσον αυτό αιτιολογείται βάσει προσεκτικών, σαφών και καλά τεκμηριωμένων εκτιμήσεων.

Μόνον η συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης, η αποδοτική τηλεθέρμανση και τηλεψύξη ή οι επιλογές αποδοτικής ατομικής θέρμανσης και ψύξης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην ανάλυση κόστους-οφέλους ως εναλλακτικά σενάρια σε σύγκριση με το βασικό σενάριο.

ε) Μέθοδος για τον υπολογισμό της ωφέλειας στη σχέση κόστους-αποτελέσματος

εα) Το συνολικό μακροπρόθεσμο κόστος και τα οφέλη των επιλογών θέρμανσης και ψύξης αξιολογούνται και συγκρίνονται.

εβ) Κριτήριο αξιολόγησης είναι το κριτήριο της καθαρής παρούσας αξίας (NPV).

εγ) Ο χρονικός ορίζοντας επιλέγεται κατά τρόπον ώστε να περιλαμβάνεται όλο το συναφές κόστος και τα οφέλη των σεναρίων. Παραδείγματος χάριν, για μια μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που λειτουργεί με φυσικό αέριο ο χρονικός ορίζοντας θα μπορούσε να είναι εικοσιπέντε (25) έτη, για ένα σύστημα τηλεθέρμανσης τριάντα (30) έτη, ενώ για τον εξοπλισμό θέρμανσης όπως οι καυστήρες, είκοσι (20) έτη.

στ) Υπολογισμός και πρόβλεψη τιμών και άλλες υποθέσεις για την οικονομική ανάλυση.

στα) Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας παρέχει υποθέσεις, για τον σκοπό των αναλύσεων κόστους-οφέλους, σχετικά με τις τιμές των μειζόνων συντελεστών εισροών και εκροών και το προεξοφλητικό επιτόκιο.

στβ) Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται στην οικονομική ανάλυση για τον υπολογισμό της καθαρής παρούσας αξίας επιλέγεται σύμφωνα με ευρωπαϊκές ή εθνικές κατευθυντήριες γραμμές.

στγ) Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας χρησιμοποιεί εθνικές, ευρωπαϊκές ή διεθνείς προβλέψεις της εξέλιξης των τιμών της ενέργειας, εφόσον αυτό είναι εφικτό στο εθνικό ή/και περιφερειακό/τοπικό πλαίσιο.

στδ) Οι τιμές που χρησιμοποιούνται στην οικονομική ανάλυση πρέπει να αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κοινωνικοοικονομικό κόστος και τα οφέλη και θα πρέπει να περιλαμβάνουν το εξωτερικό κόστος, όπως οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και οι επιπτώσεις στην υγεία, στο μέτρο του δυνατού, δηλαδή εφόσον υφίσταται ήδη τιμή αγοράς ή όταν περιλαμβάνεται ήδη στην ευρωπαϊκή ή την εθνική νομοθεσία.

ζ) Οικονομική ανάλυση: Κατάλογος στοιχείων

Για τις οικονομικές αναλύσεις λαμβάνονται υπόψη όλα τα σχετικά οικονομικά στοιχεία.

Κατά τη λήψη αποφάσεων αξιολογούνται και λαμβάνονται υπόψη το κόστος και η εξοικονόμηση ενέργειας από την αυξημένη ευελιξία στον ενεργειακό εφοδιασμό και από την πλέον βέλτιστη λειτουργία των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας, περιλαμβανομένου και του κόστους που αποφεύγεται και της εξοικονόμησης από μειωμένες επενδύσεις υποδομών στην ανάλυση των σεναρίων.

Το κόστος και τα οφέλη που λαμβάνονται υπόψη περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα εξής:

ζα) Οφέλη

ζαα) Αξία της παραγωγής προς τον καταναλωτή (θερμότητα και ηλεκτρική ενέργεια)

ζαβ) Εξωτερικά οφέλη όπως περιβαλλοντικά και οφέλη υγείας, στον βαθμό του δυνατού.

ζβ) Κόστος

ζβα) Κόστος κεφαλαίου εγκαταστάσεων και εξοπλισμού

ζββ) Κόστος κεφαλαίου των συνδεδεμένων ενεργειακών δικτύων

ζβγ) Μεταβλητό και πάγιο λειτουργικό κόστος

ζβδ) Κόστος ενέργειας

ζβε) Κόστος για το περιβάλλον και την υγεία, στο μέτρο του δυνατού

η) Ανάλυση ευαισθησίας

Περιλαμβάνεται ανάλυση ευαισθησίας ώστε να αξιολογούνται τα κόστη και τα οφέλη έργου ή ομάδας έργων με βάση τις διάφορες τιμές της ενέργειας, τα προεξοφλητικά επιτόκια και άλλους μεταβλητούς συντελεστές που επηρεάζουν ουσιαστικά το αποτέλεσμα των υπολογισμών.

Αρμόδια αρχή για τη διενέργεια των αναλύσεων κόστους-οφέλους είναι, σύμφωνα με το άρθρο 14 του παρόντος νόμου, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι δυνατό να διενεργούν την οικονομική ανάλυση και την ανάλυση ισολογισμού αρμόδιες τοπικές, περιφερειακές και εθνικές αρχές ή οι φορείς εκμετάλλευσης μεμονωμένων μονάδων. Με την ίδια Απόφαση παρέχονται αναλυτικές μεθοδολογίες και υποθέσεις σύμφωνα με το παρόν παράρτημα και καθορίζονται και δημοσιοποιούνται οι διαδικασίες για την οικονομική ανάλυση.

## Μέρος II

Αρχές για τον σκοπό του άρθρου 14 παράγραφοι 7 και 14

Οι αναλύσεις κόστους - οφέλους παρέχουν πληροφορίες για τα μέτρα που αναφέρονται στις παραγράφους 7 και 14 του άρθρου 14:

Όταν σχεδιάζεται εγκατάσταση αποκλειστικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ή εγκατάσταση χωρίς ανάκτηση θερμότητας, αντιπαραβάλλονται οι σχεδιαζόμενες εγκαταστάσεις ή η σχεδιαζόμενη ανακαίνιση με ισοδύναμη εγκατάσταση η οποία



παράγει την ίδια ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας ή βιομηχανικής θερμότητας, αλλά ανακτά την απορριπτόμενη θερμότητα και παρέχει θερμότητα μέσω δικτύων συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης ή/και αποδοτικής τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης.

Εντός συγκεκριμένων γεωγραφικών ορίων κατά την αξιολόγηση λαμβάνεται υπόψη η σχεδιαζόμενη εγκατάσταση και τα τυχόν υφιστάμενα ή πιθανά σημεία ζήτησης θέρμανσης και ψύξης τα οποία θα μπορούσαν να εφοδιάζονται από αυτήν, λαμβάνοντας υπόψη τις ορθολογικές δυνατότητες (π.χ. τεχνική εφικτότητα και απόσταση).

Τα όρια του συστήματος ορίζονται ώστε να περιλαμβάνουν τη σχεδιαζόμενη εγκατάσταση και τα θερμικά φορτία, όπως το/α κτίριο/α και τις βιομηχανικές διαδικασίες. Εντός των εν λόγω ορίων του συστήματος, το συνολικό κόστος παροχής θέρμανσης και ηλεκτρικής ενέργειας καθορίζεται και για τις δύο περιπτώσεις και αντιπαραβάλλεται.

Στα θερμικά φορτία περιλαμβάνονται τα υφιστάμενα θερμικά φορτία, όπως οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις ή τα υφιστάμενα συστήματα τηλεθέρμανσης, και επιπλέον, σε αστικές περιοχές, τα θερμικά φορτία και το κόστος που θα υφίσταντο εάν ένα σύνολο κτιρίων ή τμήμα της πόλης διέθεταν τα ανωτέρω ή/και συνδέονταν σε ένα νέο δίκτυο τηλεθέρμανσης.

Η ανάλυση κόστους - οφέλους βασίζεται σε περιγραφή της σχεδιαζόμενης εγκατάστασης και των εγκαταστάσεων που πρόκειται να αντιπαραβληθούν με αυτήν, η οποία καλύπτει την ηλεκτρική και θερμική ικανότητα, κατά περίπτωση, τον τύπο καυσίμου, τη σχεδιαζόμενη χρήση και το σχεδιαζόμενο αριθμό των ωρών λειτουργίας ετησίως, την τοποθεσία και τη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.

Για τους σκοπούς της αντιπαραβολής, λαμβάνονται υπόψη η ζήτηση θερμικής ενέργειας και οι τύποι θέρμανσης και ψύξης που χρησιμοποιούνται από τα κοντινά σημεία ζήτησης θερμότητας. Η αντιπαραβολή καλύπτει το κόστος που αφορά την υποδομή της σχεδιαζόμενης εγκατάστασης και των εγκαταστάσεων που πρόκειται να αντιπαραβληθούν.

Οι αναλύσεις κόστους-οφέλους για τους σκοπούς του άρθρου 14 (παράγραφοι 7, 8 και 9) περιλαμβάνουν οικονομική ανάλυση που καλύπτει χρηματοοικονομική ανάλυση που αντανακλά τις τρέχουσες συναλλαγές ταμειακών ροών από την επένδυση σε μεμονωμένες εγκαταστάσεις και από τη λειτουργία τους.

Σχέδια με θετικό πρόσημο κόστους προς όφελος είναι εκείνα των οποίων το άθροισμα των προεξοφλούμενων οφελών στην οικονομική ανάλυση είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα του προεξοφλούμενου κόστους (ωφέλεια στη σχέση κόστους-αποτελέσματος).

Είναι δυνατό να απαιτείται από τις εταιρείες που είναι υπεύθυνες για τη λειτουργία των εγκαταστάσεων παραγωγής θερμοηλεκτρικής ενέργειας, τις βιομηχανικές εταιρείες, τα δίκτυα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης, ή άλλα μέρη που επηρεάζονται από τα καθορισμένα όρια συστήματος και γεωγραφικά όρια, να παρέχουν δεδομένα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην αξιολόγηση του κόστους και των οφελών μεμονωμένης εγκατάστασης.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χ**  
**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ**  
**ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**  
**(Παράρτημα ΧΙ της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Τα τιμολόγια δικτύου αντικατοπτρίζουν ως προς το κόστος την εξοικονόμηση δαπανών στα δίκτυα, που επιτυγχάνεται από την πλευρά της ζήτησης και από μέτρα ανταπόκρισης στη ζήτηση και από την αποκεντρωμένη παραγωγή, συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης που οφείλεται στη μείωση του κόστους παράδοσης ή στις επενδύσεις σε δίκτυα και στην πλέον βέλτιστη λειτουργία του δικτύου.

Η ρύθμιση και τα τιμολόγια δικτύου δεν παρεμποδίζουν τους διαχειριστές δικτύων ή τους λιανοπωλητές ενέργειας να παρέχουν υπηρεσίες συστήματος στο πλαίσιο μέτρων ανταπόκρισης στη ζήτηση, διαχείρισης της ζήτησης και αποκεντρωμένης παραγωγής σε οργανωμένες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως:

- α) τη μετατόπιση, από τους τελικούς καταναλωτές, φορτίου από τις ώρες αιχμής στις ώρες εκτός αιχμής, λαμβάνοντας υπόψη τη διαθεσιμότητα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενέργειας από συμπαραγωγή και αποκεντρωμένης παραγωγής,
- β) την εξοικονόμηση ενέργειας, χάρη στην ανταπόκριση αποκεντρωμένων καταναλωτών στη ζήτηση, από φορείς συγκέντρωσης ενέργειας,
- γ) τη μείωση της ζήτησης χάρη σε μέτρα ενεργειακής απόδοσης που ελήφθησαν από παρόχους ενεργειακών υπηρεσιών,
- δ) τη σύνδεση και κατανομή πηγών ηλεκτροπαραγωγής σε χαμηλότερα επίπεδα τάσης,
- ε) τη σύνδεση πηγών ηλεκτροπαραγωγής που βρίσκονται σε τόπο πλησιέστερο στην κατανάλωση, και
- στ) την αποθήκευση ενέργειας.

Για τους σκοπούς της παρούσας διάταξης, ο όρος «οργανωμένες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας» περιλαμβάνει τις εξωχρηματιστηριακές αγορές και τα χρηματιστήρια ηλεκτρικής ενέργειας για τη διαπραγμάτευση της ενέργειας, της ισχύος, υπηρεσιών εξισορρόπησης και παρεπόμενων υπηρεσιών σε όλα τα χρονικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των προθεσμιακών αγορών και των ημερήσιων αγορών και ενδοημερήσιων αγορών.

Τα τιμολόγια δικτύου ή λιανικής μπορούν να στηρίζουν τη δυναμική τιμολόγηση στο πλαίσιο μέτρων ανταπόκρισης στη ζήτηση των τελικών καταναλωτών, όπως:

- α) τιμολόγια αναλόγως του χρόνου χρήσης,
- β) κρίσιμη τιμολόγηση των ωρών αιχμής,

210

- γ) τιμολόγηση σε πραγματικό χρόνο, και
- δ) εκπτώσεις στις ώρες αιχμής.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙ**  
**ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**  
**ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ**  
**(Παράρτημα ΧΙΙ της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

Οι διαχειριστές συστήματος μεταφοράς και οι διαχειριστές δικτύων διανομής:

- α) θεσπίζουν και δημοσιοποιούν τους τυποποιημένους κανόνες τους για την ανάληψη και τον επιμερισμό του κόστους των τεχνικών προσαρμογών, όπως των συνδέσεων με το ηλεκτρικό δίκτυο και των ενισχύσεων του δικτύου, τη βελτίωση της λειτουργίας του δικτύου και κανόνες σχετικά με την αμερόληπτη εφαρμογή των κωδίκων δικτύου, οι οποίοι είναι απαραίτητοι προκειμένου να ενταχθούν οι νέοι παραγωγοί που τροφοδοτούν το διασυνδεδεμένο δίκτυο με ηλεκτρική ενέργεια που προέρχεται από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης,
- β) παρέχουν σε κάθε νέο παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας που προέρχεται από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης ο οποίος επιθυμεί να συνδεθεί με το ηλεκτρικό δίκτυο τις απαραίτητες περιεκτικές πληροφορίες, στις οποίες περιλαμβάνονται:
- βα) πλήρης και αναλυτική εκτίμηση του κόστους σύνδεσης,
- ββ) λογικό και ακριβές χρονοδιάγραμμα για τη λήψη και επεξεργασία της αίτησης σύνδεσης με το ηλεκτρικό δίκτυο,
- βγ) εύλογο ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για κάθε προτεινόμενη σύνδεση με το δίκτυο. Η συνολική διαδικασία σύνδεσης με το δίκτυο δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους εικοσιτέσσερις (24) μήνες, λαμβάνοντας υπόψη τι είναι ευλόγως εφικτό και δεν δημιουργεί διακρίσεις,
- γ) παρέχουν τυποποιημένες και απλουστευμένες διαδικασίες σύνδεσης των αποκεντρωμένων παραγωγών ενέργειας από συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης με σκοπό τη διευκόλυνση της σύνδεσής τους με το ηλεκτρικό δίκτυο.

Οι τυποποιημένοι κανόνες που αναφέρονται στην περίπτωση α) βασίζονται σε αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη όλα τα κόστη και οφέλη που σχετίζονται με τη σύνδεση των εν λόγω παραγωγών με το ηλεκτρικό δίκτυο. Οι εν λόγω κανόνες μπορούν να προβλέπουν διαφορετικούς τύπους σύνδεσης.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ**  
**ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ**  
**ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ Ή ΣΕ ΣΧΕΤΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ**  
**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ**

(Παράρτημα ΧΙΙΙ της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)

- α) Σαφής και διαφανής κατάλογος των μέτρων ενεργειακής απόδοσης που πρέπει να εφαρμοστούν ή των αποτελεσμάτων ενεργειακής απόδοσης που πρέπει να επιτευχθούν.
- β) Εγγυημένη εξοικονόμηση ενέργειας που πρέπει να επιτευχθεί με την εφαρμογή των μέτρων της σύμβασης.
- γ) Διάρκεια και στάδια της σύμβασης, όροι και προθεσμία καταγγελίας.
- δ) Σαφής και διαφανής κατάλογος των υποχρεώσεων κάθε συμβαλλόμενου μέρους.
- ε) Ημερομηνία(-ες) αναφοράς για τον προσδιορισμό της επιτευχθείσας εξοικονόμησης ενέργειας.
- στ) Σαφής και διαφανής κατάλογος των δράσεων που πρέπει να αναληφθούν για την υλοποίηση ενός μέτρου ή δέσμης μέτρων και, κατά περίπτωση, σχετικό κόστος.
- ζ) Υποχρέωση πλήρους εφαρμογής των μέτρων της σύμβασης και τεκμηρίωση όλων των τροποποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου.
- η) Κανονισμοί που ρυθμίζουν τη συμπερίληψη ισοδύναμων απαιτήσεων σε κάθε υπεργολαβία με τρίτους.
- θ) Σαφής και διαφανής παρουσίαση των οικονομικών επιπτώσεων του έργου και κατανομή του μεριδίου των δύο μερών στην επιτευχθείσα εξοικονόμηση κόστους (ήτοι αμοιβή του παρόχου υπηρεσιών).
- ι) Σαφείς και διαφανείς διατάξεις σχετικά με τη μέτρηση και επαλήθευση της επιτευχθείσας εγγυημένης εξοικονόμησης ενέργειας, τους ποιοτικούς ελέγχους και τις εγγυήσεις.
- ια) Διατάξεις που αποσαφηνίζουν τη διαδικασία αντιμετώπισης του μεταβαλλόμενου πλαισίου συνθηκών, οι οποίες επηρεάζουν το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα της σύμβασης (π.χ. μεταβαλλόμενες τιμές ενέργειας, μεταβαλλόμενη ένταση χρήσης της εγκατάστασης, κ.α.).
- ιβ) Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις κάθε συμβαλλόμενου μέρους και τις κυρώσεις για την παραβίασή τους.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙΙ**  
**ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ**  
**(Παράρτημα ΧΙΥ της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ)**

**Μέρος Ι**

**Γενικό πλαίσιο για τις ετήσιες εκθέσεις**

Οι ετήσιες εκθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3 παρέχουν τη βάση για την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου για το 2020. Οι εκθέσεις περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) εκτίμηση των ακόλουθων δεικτών για το έτος πριν από το προηγούμενο [έτος  $X-2$ ], όπου  $X$  είναι το τρέχον έτος:

- αα) κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας,
- αβ) συνολική τελική κατανάλωση ενέργειας,
- αγ) τελική κατανάλωση ενέργειας ανά τομέα
- αγα) βιομηχανία
- αγβ) μεταφορές (διάκριση μεταξύ επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών, εάν υπάρχουν)
- αγγ) νοικοκυριά
- αγδ) υπηρεσίες,
- αδ) ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά τομέα
- αδα) βιομηχανία
- αδβ) υπηρεσίες,
- αε) διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών,
- αστ) ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ),
- αζ) παραγωγή ηλεκτρισμού από θερμική ηλεκτροπαραγωγή,
- αη) παραγωγή ηλεκτρισμού από συμπαραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού
- αθ) παραγωγή θερμότητας από θερμική ηλεκτροπαραγωγή,
- αι) παραγωγή θερμότητας από σταθμούς συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού, συμπεριλαμβανομένης βιομηχανικής απορριπτόμενης θερμότητας,
- ακ) καύσιμα για την παραγωγή θερμικής ενέργειας,
- αλ) επιβατοχιλιόμετρα (pkm), εάν υπάρχουν,
- αμ) τονοχιλιόμετρα (tkm), εάν υπάρχουν,
- αν) συνδυασμένα χιλιόμετρα μεταφορών (pkm + tkm), σε περίπτωση που δεν διατίθενται οι υποπεριπτώσεις αλ) και αμ),
- αξ) πληθυσμός.

Σε τομείς στους οποίους η κατανάλωση ενέργειας παραμένει σταθερή ή αυξάνεται, αναλύονται και αξιολογούνται οι σχετικοί λόγοι.

β) επικαιροποίηση των κύριων νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων που εφαρμόστηκαν το προηγούμενο έτος τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου ενεργειακής απόδοσης για το 2020,

- γ) το συνολικό εμβαδόν δαπέδου των κτιρίων με συνολικό ωφέλιμο εμβαδόν μεγαλύτερο από διακόσια πενήντα τετραγωνικά μέτρα (250 τ.μ.) ιδιοκτητών και καταλαμβανόμενων από την κεντρική δημόσια διοίκηση, τα οποία την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου του έτους που πρέπει να υποβληθεί η έκθεση, δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1,
- δ) το συνολικό εμβαδόν δαπέδου των θερμαινόμενων ή/και ψυχόμενων κτιρίων που είναι ιδιόκτητα και καταλαμβανόμενα από την κεντρική δημόσια διοίκηση, τα οποία ανακαινίστηκαν το προηγούμενο έτος κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 6 παράγραφος 1,
- ε) την επιτευχθείσα εξοικονόμηση ενέργειας από το καθεστώς επιβολής υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης ή/και των μέτρων πολιτικής του άρθρου 8.

Η πρώτη έκθεση περιλαμβάνει τον εθνικό ενδεικτικό στόχο ενεργειακής απόδοσης της παραγράφου 1 του άρθρου 3, καθώς και την περίπτωση α) αυτού του μέρους, οι δε επόμενες τις περιπτώσεις α) έως και ε).

Στις αναφερόμενες στο άρθρο 3 ετήσιες εκθέσεις, μπορούν να περιλαμβάνονται και πρόσθετοι εθνικοί ενδεικτικοί στόχοι. Αυτοί μπορεί να αφορούν ειδικότερα τους στατιστικούς δείκτες που απαριθμούνται στην περίπτωση α) αυτού του μέρους ή συνδυασμούς αυτών, όπως ένταση πρωτογενούς ή τελικής ενέργειας ή τομεακές ενεργειακές εντάσεις.

## Μέρος II

### Γενικό πλαίσιο για τα ΕΣΔΕΑ

Τα ΕΣΔΕΑ που αναφέρονται στο άρθρο 4 παρέχουν το πλαίσιο για την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών ενεργειακής απόδοσης.

Τα ΕΣΔΕΑ αφορούν τα σημαντικά μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και την αναμενόμενη/επιτευχθείσα εξοικονόμηση ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων στον τομέα του εφοδιασμού, της μεταφοράς και διανομής ενέργειας, καθώς και της τελικής χρήσης ενέργειας. Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:

- α) Στόχοι και στρατηγικές
- αα) ο ενδεικτικός εθνικός στόχος ενεργειακής απόδοσης για το 2020 του άρθρου 3,
- αβ) ο εθνικός ενδεικτικός στόχος εξοικονόμησης ενέργειας που τίθεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 του ν. 3855/2010,
- αγ) άλλοι υφιστάμενοι στόχοι ενεργειακής απόδοσης που αφορούν το σύνολο της οικονομίας ή ειδικούς τομείς.
- β) Μέτρα και εξοικονόμηση ενέργειας



Τα ΕΣΔΕΑ παρέχουν πληροφορίες για τα μέτρα που εγκρίθηκαν ή προβλέπεται να εγκριθούν ενόψει της εφαρμογής των κύριων στοιχείων του παρόντος νόμου και της σχετικής εξοικονόμησης.

βα) Εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας

Τα ΕΣΔΕΑ παραθέτουν τα σημαντικά μέτρα που ελήφθησαν και τις σημαντικές δράσεις που ανελήφθησαν για την εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Για κάθε μέτρο ή δέσμη μέτρων/δράσεων παρέχονται εκτιμήσεις της αναμενόμενης εξοικονόμησης για το 2020 και της εξοικονόμησης που έχει επιτευχθεί έως τη στιγμή της υποβολής εκθέσεων.

Εφόσον διατίθενται, θα πρέπει να παρέχονται στοιχεία σχετικά με άλλες επιπτώσεις/οφέλη των μέτρων (μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, βελτίωση της ποιότητας του αέρα, δημιουργία θέσεων εργασίας κ.λπ.) και ο προϋπολογισμός εφαρμογής.

ββ) Τελική εξοικονόμηση ενέργειας

Τα πρώτα και τα δεύτερα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν τα αποτελέσματα σε σχέση με την εκπλήρωση του στόχου της τελικής εξοικονόμησης ενέργειας που ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 του ν. 3855/2010. Εάν ο υπολογισμός/εκτίμηση της εξοικονόμησης ανά μέτρο δεν είναι διαθέσιμα, η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε επίπεδο τομέα αποδεικνύεται με βάση τον συνδυασμό μέτρων.

Τα πρώτα και τα δεύτερα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν επίσης τη μέτρηση ή/και μεθοδολογία υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της εξοικονόμησης ενέργειας. Εάν εφαρμόζεται η «συνιστώμενη μεθοδολογία», των συστάσεων για μεθόδους μέτρησης και επαλήθευσης στο πλαίσιο της Οδηγίας 2006/32/ΕΚ, το ΕΣΔΕΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει αναφορά σε αυτή.

γ) Δημόσιοι φορείς (άρθρο 6)

Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν κατάλογο των δημόσιων φορέων που έχουν εκπονήσει σχέδιο ενεργειακής απόδοσης σύμφωνα με την παράγραφο 14 του άρθρου 6.

δ) Υποχρεώσεις ενεργειακής απόδοσης (άρθρο 8)

Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν τους συντελεστές που επελέγησαν σύμφωνα με το παράρτημα IV.

Το πρώτο ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνει σύντομη περιγραφή του καθεστώτος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 8 ή τα εναλλακτικά μέτρα που εγκρίθηκαν κατ' εφαρμογή των παραγράφων 10 και 11 του άρθρου 8.

ε) Ενεργειακοί έλεγχοι και καθεστώτα διαχείρισης (άρθρο 9)

Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν:

εα) τον αριθμό των ενεργειακών ελέγχων που διενεργήθηκαν την προηγούμενη περίοδο,

εβ) τον αριθμό των ενεργειακών ελέγχων που διενεργήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις την προηγούμενη περίοδο,

εγ) τον αριθμό των μεγάλων εταιρειών στην επικράτεια των κρατών μελών, με ένδειξη του αριθμού των εταιρειών που αφορά τις παραγράφους 8 και 11 του άρθρου 9.

στ) Προώθηση της αποδοτικής θέρμανσης και ψύξης (άρθρο 14)

Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν εκτίμηση της προόδου που έχει συντελεσθεί κατά την εφαρμογή της περιεκτικής αξιολόγησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 14.

ζ) Μεταφορά και διανομή ενέργειας (άρθρο 15)

Το πρώτο ΕΣΔΕΑ και οι επόμενες εκθέσεις που πρέπει να υποβάλλονται στη συνέχεια ανά δέκα (10) έτη περιλαμβάνουν την αξιολόγηση που έχει εκπονηθεί, τα μέτρα και τις επενδύσεις που έχουν προσδιοριστεί για την αξιοποίηση του δυναμικού ενεργειακής απόδοσης των υποδομών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας που αναφέρονται στις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 15.

η) Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν τις εκθέσεις ως προς τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή και ανάπτυξη ανταπόκρισης στη ζήτηση, όπως αναφέρεται στο άρθρο 15.

θ) Συστήματα αναγνώρισης προσόντων, διαπίστευσης και πιστοποίησης (άρθρο 16)

Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν πληροφοριακά στοιχεία για τα διαθέσιμα συστήματα αναγνώρισης προσόντων, διαπίστευσης και πιστοποίησης ή τα ισοδύναμα συστήματα επαγγελματικών προσόντων για τους παρόχους ενεργειακών υπηρεσιών, ενεργειακών ελέγχων και μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

ι) Ενεργειακές υπηρεσίες (άρθρο 18)

Τα ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνουν εσωτερικό σύνδεσμο στον ιστότοπο με τον κατάλογο των παρόχων ενεργειακών υπηρεσιών που αναφέρονται στην περίπτωση γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 18.

ια) Άλλα μέτρα προώθησης της ενεργειακής απόδοσης (άρθρο 19)

Το πρώτο ΕΣΔΕΑ περιλαμβάνει κατάλογο των μέτρων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και 2 του άρθρου 19.